

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník jedenáctý

6

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1961

Bojová pohotovost vojsk ČSLA

Podplukovník Václav R o u č k a

Přípravy imperialistů k válce proti táboru socialismu vyžadují od našeho lidu a armády být vždy připraveni k odrazení možného napadení našeho území a zejména dnes, kdy překvapení v počátečním období války nabylo takového významu.

Náš stát svou strategickou polohou jako nejzápadnější výspa socialismu je neustále ohrožován západními imperialisty, jejichž agresivním nástupištem se stává území Německé spolkové republiky. Fašistické kruhy Německé spolkové republiky se svým válečným potenciálem, plánovitě a úsilovně rozvíjeným za pomoci západních kapitalistů, se znovu stávají bezprostředním nepřítelem našeho státu. V období studené války financované USA jsou k nám posíláni špioni, je narušován náš vzdušný prostor a rozpoutávány revanšistické choutky v agresivních kruzích Německé spolkové republiky.

Rostoucí fašizace a remilitarizace západního Německa, ustanovení fašistických hitlerovských generálů do funkcí v Severoatlantickém paktu, vytváří přímou úhrozu míru a především úhrozu pro socialistický tábor.

Ve Spojených státech denně otevřeně zaznívají z rozhlasu, televize a časopisů výzvy k „preventivní“ válce proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie za použití zbraní hromadného ničení. Západní imperialisté vypracovávají celou soustavu plánů preventivní války, majíce na mysli provedení nenadálého úderu za použití zbraní hromadného ničení.

I když hodnocení sil a času mluví jasně ve prospěch socialistického tábora, nebylo by správné podceňovat nepřítele, nebrat v úvahu možnost jeho rozhodnutí, vyřešit své rozpory a bezvýhodnou situaci rizikem a dopustit úvahy o možnosti snížení naší bdělosti nebo dokonce bojové pohotovosti vojsk.

Překvapivý útok s použitím zbraní hromadného ničení nabývá stále nových a nových forem a jistě by byl velmi nebezpečný.

Naše úkoly

Vycházíme-li z podmínek naší republiky, musí mít naše armáda neustálou vysokou bojovou pohotovost, odpovídající současné mezinárodní situaci a konkrétním podmínkám naší situace ve Střední Evropě.

XI. sjezd strany dal jednoznačnou směrnicí, aby naše armáda byla na výši požadavků vedení soudobého boje. Při plnění tak náročného úkolu se přirozeně neobejdeme bez podstatného zvýšení úrovně bojové a operační přípravy,

bez zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti armády.

V této souvislosti pokládám za nutné zastavit se u dvou problémů:

— Jaké úkoly vyvstávají v přípravě naší armády v rámci svazku ozbrojených sil Varšavské smlouvy.

— Dále pak, jaký je stupeň přípravy naší armády na boj v podmínkách náročných moderní techniky, zvláště atomových a vodíkových zbraní.

Otázky obrany naší země jsou v základu určovány a zabezpečovány sjednoceným úsilím celého našeho socialistického tábora v rámci ozbrojených sil Varšavské smlouvy, která je základem bezpečnosti. Těsná bratrská spolupráce zemí socialismu i na vojenském úseku zabezpečuje plně bezpečnost a obranyschopnost státu a je jejím základem.

Mimořádnou zásluhu na tom má především Sovětský svaz. Naším velkým úkolem je proto široce osvětlovat tuto závažnou otázku a ukazovat, že právě jedině na základě socialistického internacionalismu můžeme úspěšně řešit problémy obrany naší země vzhledem k objektivním potřebám, vyplývajícím z charakteru soudobé války. To znamená také v celém systému řízení a velení armád vést důsledný boj proti všem projevům starého myšlení, proti úzce lokálním hlediskům při posuzování a řešení otázek výstavby a přípravy naší armády. Je třeba zdůraznit, že se zejména na poli vojenskovědecké práce často setkáváme s nedomyšlenými tendencemi, které neberou tyto skutečnosti dostatečně v úvahu. Jde zejména o jednotnost v organizaci, výzbroji, apod. V této souvislosti vystupuje do popředí význam širšího tvůrčího využívání zkušeností ostatních socialistických armád, zvláště pak význam studia a uplatňování, s přihlédnutím na naše podmínky, zkušeností Sovětské armády.

Druhou neoddelitelnou stránkou této skutečnosti představuje však stupeň naší připravenosti — **dostát vždy a za všech okolností všem závazkům**, které nám ze společné obrany socialistických států vyplývají.

V tomto smyslu neustálá a vysoká bojová pohotovost naší armády překračuje svým významem hranice naší vlasti. To souvisí kromě jiného i s geografickým položením naší republiky na

hranici světa socialismu a kapitalismu v Evropě.

Uvědomujeme si jasně, že naše lidová armáda jako celek se nachází v prvním strategickém sledu Varšavské smlouvy. To však nestačí jen zdůrazňovat, ale musíme z toho vyvozovat praktické závěry. To znamená, že naše armáda musí být vždy připravena tak, aby mohla splnit své úkoly v počátečním období, které by v příštím válečném konfliktu mělo obzvláštní význam a vliv na další průběh války.

Skutečnost, že naše úkoly budeme plnit **především v tomto období války**, a že proti nám by stály svazky vybavené atomovými zbraněmi, musí vtisknout výrazně svoji pečeť operační, bojové a politické přípravě naší armády. Postřehnout všechny tyto rysy a důsledky a důsledně jim podřídit přípravu armády, toť úkol, který je třeba každodenně zdůrazňovat a v praxi plnit.

Případná soudobá válka bude klást velmi náročné úkoly zejména na velitelský sbor naší armády, na jeho morálně politické kvality, technickou vzdělanost, organizační a operační schopnosti. Zvláště důležité je osvojení si učení marxismu-leninismu a jeho tvůrčí použití k analýze složitých jevů soudobého vojenství vůbec, jakož i konkrétní bojové situace za války. Proto v přípravě velitelů, důstojníků a generálů je třeba usilovně rozvíjet jejich bojové vlastnosti, zejména **samostatnost, iniciativu, rozhodnost a tvůrčí přístup k řešení organizace boje** a učit je se vši **důsledností uskutečňovat a dovést do konce přijaté rozhodnutí**. Hodnotíme-li z těchto kritérií současný stav připravenosti důstojnického sboru v praktické denní vojenské činnosti a metody jejich přípravy na našich vojenských školách, nemůžeme být, přes značný pokrok v tomto směru, dosud spokojeni.

Bojovou a mobilizační pohotovost, bojovou a politickou přípravu, jakož i operační přípravu štábů nutno chápat v celém komplexu a skoncovat s oddělováním těchto prvků přípravy velitelů a vojsk.

Jistě by bylo nesprávné, aby jednotka nebo i složka MNO byla hodnocena „dobře“ v operační, nebo bojové a politické přípravě a jako „nevyhovující“ v bojové pohotovosti. Stejně tak naopak. Bojovou kvalitu jednotky neproověříme na kasárenském dvoře, ale při plnění bojového úkolu v obtížných podmínkách. Operační, bojová a politická příprava není samoučelná. Všechno je jen příprava k plnění určeného úkolu.

1. Podstata bojové pohotovosti a její význam

Pojem bojové pohotovosti vojsk zahrnuje v sobě všechno, co je nutné armádě k důsledné a aktivní obraně vlasti. V ní se odrážejí nejdůležitější morální a bojové kvality naší lidové armády.

Pod pojmem bojová pohotovost musíme rozumět souhrn všech činitelů, zaručujících útvaru, svazku nebo velitelství v co nejkratší době soustředit maximum sil a prostředků k plnění bojového úkolu a k zahájení organizovaného boje s nepřítelem usilujícím o překvapení a toho je v soudobých podmínkách hodně, to je celý komplex otázek výchovy a výcviku. To tedy **není jen bojový poplach**, to je stejně morálně politický stav a kázeň, střelba, ženíjn, chemický a druhé druhy výcviku — ale chápáné v celém komplexu.

Proto tedy **podstatou bojové pohotovosti** je ten komplexní stav jednotky, útvaru, svazku, štábu, ve kterém jsou schopny včas zahájit a vést úspěšný boj. Bojová pohotovost není žádný zvláštní druh přípravy — je cílem veškeré činnosti.

Proto naše strana a vláda přikládá velký význam bojové pohotovosti vojsk.

Splnění tohoto hlavního úkolu naší armády vyžaduje především správně chápat smysl a obsah vysokého stupně bojové pohotovosti vojsk, velitelství všech stupňů a týlových zařízení, čehož lze dosáhnout jedině tehdy, pochopí-li **všichni příslušníci naší armády a především velitelský sbor závažnost této otázky**, budou-li se jí denně zabývat a budou-li ji považovat za jeden ze svých nejdůležitějších úkolů.

Jedině tak dosáhneme vysoké bojové pohotovosti vojsk a bude zaručeno, že naše armáda bude kdykoliv připravena k odrazení možného napadení nepřitelem.

To znamená, že bojová pohotovost musí být zabezpečována:

- oddaností důstojníků, poddůstojníků a mužstva komunistické strany a vládě Československé socialistické republiky a jejich uvědomělostí a osobní odpovědností za obranu vlasti a vysokým stupněm kázně;

- nepřetržitou připraveností k obraně země v nejkratší době;

- vysokými organizačními schopnostmi velitelů a štábů, vysokým stupněm bojové a politické přípravy vojsk, jejich kázně a pohotovosti k bojovému použití;

- udržováním bojové techniky, dopravních prostředků, munice a ostatního materiálu v bezvadném stavu a nepřetržité pohotovosti k bojovému použití s jejím mistrovským ovládním jak jednotlivci, tak i celými jednotkami.

Zvládnutí úkolů bojového poplachu je jen jedním z podstatných prvků bo-

jové pohotovosti, jehož cílem je přivést vojska v nejkratší době do takového stavu, aby mohla plnit bojové úkoly.

Význam bojové pohotovosti vojsk nebývá často docenován. U některých velitelů se vyskytují názory, které zaměňují pojem bojové pohotovosti pojmem bojový poplach, jeho provedením. To jistě není správné a odporuje to celkovému chápání bojové pohotovosti ja-

ko komplexu otázek, které je nutno vidět ve své každodenní činnosti. Provedení bojového povlachu je teprve příprava k boji a takto shromážděná jednotka musí být ještě schopna plnit bojový úkol. Setkáváme se dokonce s názorem velitelů, kteří si stěžovali, že v období, kdy mají jednotku vyvedenu na cvičení v pohraničním pásmu, mají sníženou bojovou pohotovost.

2. Úkoly vyplývající pro vojska

Díky úsilí poslední doby byl učiněn značný pokrok v zabezpečení bojové pohotovosti vojsk a podařilo se nám podstatně zkrátit časové normy dosažení bojové pohotovosti.

Přesto však je nutno dosáhnout toho, aby všechno, co voják koná při svém denním zaměstnání, počínaje raním tělocvikem, morálně politickou výchovou, všemi druhy výcviku, přípravou materiálu a konče výkonem dozorců služby, bylo zaměřeno k dosažení a udržení bojeschopnosti a bojové pohotovosti jednotlivců, jednotek i útvarů. Všechny získané návyky, stupeň výcviku i výsledky práce velitelů a štábů v komplexu se musí projevit při zvyšování bojové pohotovosti.

Připravuje-li se voják tělesně, střelecky, teoreticky a politicky — musí se veškerá tato příprava v komplexu odrazit v jeho připravenosti plnit bojový úkol — být rychle v pohotovosti bránit vlast a její socialistické zřízení — to je přece celý smysl vojenské služby.

Vysoká bojová pohotovost naší armády musí se stát věcí cti všech vojáků. Za dosažení nejlepších výsledků, pro splnění tohoto úkolu musí bojovat všichni bez rozdílu; není to věc jen velitelů a několika funkcionářů, nýbrž i všech odborných funkcionářů — specialistů, všech politických zástupců,

prvoradý úkol stranických a mládežnických organizací.

Jednou z hlavních podmínek zvyšování bojové pohotovosti vojsk je zkvalitnění organizátorské, výchovné a řídicí práce velitelů, politických pracovníků a štábů všech stupňů.

Z charakteru soudobého boje, k němuž je třeba se cílevědomě připravovat, vyplývají vysoké požadavky a vysoké nároky na morálně politické kvality, odbornou a fyzickou připravenost velitelů, štábů a vojsk, iniciativu, samostatnost, rozhodnost, vysokou kázeň, houževnatost a tvůrčí přístup ke splnění úkolů ve složitých podmínkách soudobého boje. To všechno jsou prvky k dosažení vysoké bojové pohotovosti.

Prověrky a provedená cvičení nám ukazují, že štáby se uchylují k velitelsko-štábním metodám práce i v případě, kdy mají vyvedena vojska. Vyvedené štáby žijí odtržené od jednotek a nemají pevných návyků v nepřetržitěm a živém řízení vojsk.

Štáby necítí živá vojska. Zejména k tomu je třeba vychovávat velitele a štáby — uvědomovat si praktické důsledky svých rozkazů a nařízení pro činnost vojsk. Pochopit, že úkolem štábů není jen kreslit mapy a linkovat formuláře — ale především velet vojskům, kontrolovat jejich činnost a mít stálý přehled o nich a o jejich možnostech.

To všechno potom v komplexu se nám skládá do výslednice, která ukazuje stupeň bojové pohotovosti.

Vzhledem k tomu, že otázkám operační, bojové a politické přípravy, kázni, ošetřování techniky a ostatním otázkám bylo věnováno v poslední době mnoho pozornosti, považují za nutné rozebrat jeden z činitelů, které zásadně ovlivňují bojovou pohotovost, tj. otázku bojového poplachu.

Rychlého uvedení vojsk do bojové pohotovosti bojovým poplachem se nedosáhne bez plánovitého a cílevědomého nácviku. Zde jde o čas, dokonce o minuty a vteřiny, kdy může nastat složitá situace, komplikovaná bojovou činností nepřítele a to vyžaduje pevných návyků při různých úkonech. Nácviky musí být metodické, od jednoduchých úkolů k složitým, musí být prováděny a opakovány za různých podmínek, např. bez osvětlení, za mrazu, s menším počtem osob než je plánováno. To platí plně i pro složky MNO.

Praktické zkušenosti u některých svazků potvrzují, že důsledně plánované, prováděné a řízené nácviky u útvarů jsou jedním z rozhodujících činitelů při úspěšném splnění úkolů při komplexním prověření bojové pohotovosti. Tam, kde velitelé stanovili úkoly a učební cíle pro nácviky podřízených jednotek a nácviky osobně řídili, bylo dobře organizováno vyrozumění, svol a celé uvedení štábu, útvaru a zařízení do bojové pohotovosti.

Znalost služební činnosti a dobře nacvičená činnost dozorců orgánů všech stupňů při vyhlášení bojového poplachu, převzetí rozkazu k provedení bojového poplachu technickým pojitkem, jeho prověření a rychlé vyhlášení v jednotkách, je podmínkou pro organizovanou činnost při vyhlášení bojového poplachu.

Pevným a soustavným vyžadováním znalostí přesných počtů a materiálně

technické situace (počtů přítomných vojáků, odvelení, počtů zbraní, munice a jiného materiálu, dopravních prostředků, jejich stavu) od velitelů družstev výše, kdykoliv, tedy nejen při nácvicích, nejen při cvičeních a při bojovém poplachu, ale denně — byly dosaženy pevné návyky u velitelů všech stupňů k soustavnému získávání a hlášení situace a stavu jednotek.

Máme ovšem řadu opačných zkušeností.

Tam, kde velitelé nevěnovali pozornost metodice nácviků, nezplánovali důsledně a do podrobností bojový poplach — tam se projevil zmatek, neorganizovanost a neinformovanost a štáby zpravidla nevelely.

Projevily se tendence podceňovat dílčí nácviky bojového poplachu a dělat vždy hned prověrku celého útvaru — u těchto jednotek se také špatná metodika vždy vymstila.

Nácviky nutno plánovat tak, aby útvar byl vždy bojeschopný, i po příchodu povolanců. Musíme skoncovat s názorem, že kupř. v zimním období není možné vyžadovat bojovou pohotovost celého svazku. To bychom se museli domluvit s nepřítelem, že válka začne-li, smí být zahájena jen v letním období. V tom případě spočívá jedna zvláštnost naší armády. Naše jednotky musí v co nejkratší době po příchodu nováčků dosáhnout taktického minima diferencovaného podle předpokládaného úkolu svazků, zabezpečujícího splnění základního úkolu v případě potřeby.

Nácviky nesmějí být zlehčovány. Je třeba měněním situací přibližovat nácviky co nejvíce skutečnosti, učit iniciativě a vychovávat štáby a vojska.

Vcelku málo pozornosti je dosud věnováno otázkám materiálně technického a zdravotnického zabezpečení a pružnému využití stávajících prostředků k plnému zabezpečení vojsk podle konkrétní situace. Kladné zkušenosti

některých jednotek ukazují, že tam, kde velitelé velí a řídí činnost při bojovém poplachu ze svých pracovišť a po přesunu ze svých VS (PVS), je zabezpečena organizovanost, informovanost a nepřetržitě velení. Někteří velitelé útvarů se snaží nahrazovat činnost pořádkové služby a mladších velitelů (družstev, čet, rot) přímým velením. Tím ovšem mohou způsobit jen zmatky, sami ztratí přehled o situaci a ve skutečnosti nevědí.

Operativně může zasahovat jen velitel a štáb, který má dokonalý přehled o situaci jednotek a průběhu bojového poplachu.

Bojový poplach je jedním z důležitých prvků uvedení štábů a vojsk do bojové pohotovosti. Proto je nutno, ať již se jedná o bojový poplach nebo o cvičný poplach, věnovat jeho provedení stejnou pozornost a vojáky nacvičit tak, aby metoda jeho provedení i rychlost, přesnost a důkladnost všech úkonů byly stejné.

Velkou roli při bojovém poplachu hrají organizátorské schopnosti nižších velitelů, zejména při počátečním údobí jeho provedení.

Velmi důležitou otázkou je samotné vyhlášení signálu, který je nutno doručit všem vojskům co nejrychleji a podle pořadí důležitosti. Je přece samozřejmé, že hlavní pozornost musí být věnována letectvu, prostředkům PVOS a ostatním bojovým útvarům.

Úkol, kterým by se měli zabývat všichni velitelé a štáby je, aby byla dále zkrácena doba proniknutí signálu na minimum. K tomu pomůže i zevšeobecnění zkušeností některých svazků, které v současné době již dosahují minimální možné doby vyhlášení bojového poplachu podřízeným útvarům a jednotkám.

Po proniknutí signálu jsou vojska, štáby a zařízení uváděna do bojové pohotovosti.

Požadavek v minimálně krátké lhůtě opustit posádku s plným materiálním vybavením je plněn většinou našich vojsk. Veškeré úsilí musí být zaměřeno k tomu, aby tento požadavek plnili všichni. Nesmíme se bát získávat zkušenosti i od podřízených štábů a vojsk. Soudobé prostředky napadení nás k tomuto opatření nutí a my musíme udělat všechno k tomu, aby vojska, štáby i zařízení byly vyvedeny zpod úderu.

Důležitou součástí bojového poplachu je zaujetí prostorů rozptýlení. Tyto prostory, které vojska zaujímají v soulase se směrnici pro uvedení do bojové pohotovosti, musí vyhovovat požadavkům skrytého rozmístění, avšak současně i rychlého výjezdu na signál k plnění bojového úkolu.

Proto je správné prostory zaujímat tak, aby vojska a štáby byly v nich rozmístěny podél komunikací, v některých případech i na komunikacích.

Prostory rozptýlení je nutno zaujmout s úplným materiálně technickým a zdravotnickým zabezpečením, mít zajištěno z těchto prostorů nepřetržité velení vojskům všemi prostředky.

Jen tak budou vojska schopna plnit stanovený úkol a jen tak je možno dosáhnout vysoké bojové pohotovosti i po vyvedení bojovým poplachem.

Proto plánování, organizace a provedení bojového poplachu a vyvedení je jedním z důležitých faktorů pro rychlé uvedení vojsk do bojové pohotovosti, který má zásadní význam právě pro počáteční období války.

Bojový poplach však není tedy jediným a všemocným prostředkem k dosažení plné bojeschopnosti štábů, svazků, útvarů a zařízení. Jeho rychlé a správné provedení musí vytvořit dobré podmínky pro další možná opatření k doplnění vojsk na plné počty plánovaných sil a prostředků a dosažení nejvyšší bojové pohotovosti.

Velmi důležitým faktorem uvedení vojsk do bojové pohotovosti je řešení otázek **bojového zabezpečení**.

Velitelé a štáby jsou povinni předem organizovat a pečlivě nacvičovat bojové zabezpečení podle obvyklých taktických zásad s důrazem na PVO a ochranu proti ZHN, maskování na nástupišti, v době přesunu do prostorů rozptýlení i v nich. Opatření bojového zabezpečení je třeba upřesňovat podle skutečné situace.

Chťel bych upozornit jen na některé zvláštnosti bojového zabezpečení při bojovém poplachu:

Ve velkých posádkách nutno zvláště počítat s možností nepřátelského atomového napadení a se silnou činností nepřátelského letectva. Proto bude třeba spolehlivě zabezpečit hláskou službu, chemický a radiační průzkum, opatření k boji s nepřátelskými letadly, vlastní ochranu vojsk a odstranění následků nepřátelského napadení.

Využívání lesů k pasivní ochraně vojsk při jejich rozmístění v prostoru shromaždiště je třeba provádět s ohledem na možnost vzniku požáru, a jeho rychlého rozšíření ve velkých lesních masivech, zvláště s mladým porostem. Proto bude výhodné využívat menších lesů se smíšeným a již vzrostlým porostem, který tlumí tlakovou vlnu i radioaktivní záření. Les musí mít dostatek komunikací k rychlému výjezdu. Les s průseky, na nichž se odstraní suchá tráva, dává možnost zamezení šíření požáru. Velkým kompaktním lesním masivům bez dostateku cest a průseků je třeba se vyhýbat. Z nich je účelné využívat jen okraje lesů, aby vojska mohla rychle z něho ujet.

V každém případě nutno organizovat předem požární hlídky a jednotky vybavit technikou k hašení požárů.

Dosud není dost docenovaný význam protivýsadkové obrany, ačkoli každý si uvědomuje možnost shoení diverzních

a záškodnických výsadků již za bojového poplachu nebo i větších výsadků s cílem rušit uvedení vojsk do bojové pohotovosti. Proto velitelé svazků a útvarů jsou povinni zajistit boj s výsadky hned od vyhlášení bojového poplachu vyčleněním části sil s konkrétními úkoly do předpokládaných prostorů jejich zásahu.

*

Zvláštnosti bojové pohotovosti u útvarů a svazků, které musí být v určité době bojové pohotovosti

U některých vojsk, jako např. u útvarů a svazků, určených ke střežení vzdušného prostoru, musí být udržován určitý stupeň stálé bojové pohotovosti k okamžitému plnění úkolů. Toho útvary dosahují stálou bojovou pohotovostí příslušné části sil a prostředků podle nařízení nadřízeného velitele přímo v určených prostorech nebo palebných postaveních. Zbytek sil a prostředků musí útvary být schopni uvést do pohotovosti v minimální době, opět stanovené nadřízeným velitelem.

Uvedení takovýchto útvarů do plné bojové pohotovosti se tedy děje odlišným způsobem než u útvarů ostatních. Provádí se v různých variantách a způsobech podle druhů bojového úkolu útvaru a místních podmínek, což nelze zde rozvádět.

Chci jen zdůraznit charakteristické úkoly, které tu prvořadě vystupují při plnění stálé bojové pohotovosti více než u jiných útvarů.

Je to především rychlé uvědomění všech osob hlavně vojáků z povolání a to v pořadí důležitosti časového plnění úkolů. Útvary musí zajistit všemi prostředky v každé denní a noční době, v sobotu a v neděli, dosažitelnost a rychlý nástup všech osob. Musí organizovat rychlý svaz vojáků z povolání přímo na místo plnění úkolů. Je nutné, aby u dozorčích rot (baterií) bylo na

zvláštní tabuli denně upravováno podle výsledků bojového rozdělení zařazení každé funkce, hlavně zvláštních skupin a to jak důstojníků, tak poddůstojníků a mužstva.

Osobní vybavení vojáků je přímo na jejich pracovištích nebo ve světnicích mužstva.

Materiál a bojová technika jsou stále připraveny ve stavu okamžité použitelnosti. Pokud možno veškerý materiál je uložen přímo v prostorech, určených pro plnění bojového úkolu.

Důležitým činitelem budou nácviky

bojového poplachu za různých situací a v různé době s cílem dosáhnout rychlého a téměř mechanického provádění všech úkolů. Využití zkušeností z nácviků musí vést k reálnějším přípravám a stálému zrychlení dosažení pohotovosti.

Denní svědomité provádění bojového rozdělení bude tu důležitým prostředkem k zajištění okamžitého provádění dílčích úkolů.

Takové útvary musí upravit svůj život tak, aby vlastně žily stále v pohotovosti.

Bojovou pohotovost jako schopnost armády v co nejkratší době soustředit potřebné síly, organizovaně vstoupit do boje a úspěšně ho vést zabezpečují tyto hlavní faktory:

1. Organizátorská, výchovná a řídicí činnost velitelů, štábů a politických pracovníků.

2. Reálně zpracovaný plán bojové a politické přípravy, který musí svým uspořádáním zabezpečovat bojovou pohotovost vojsk ve všech ročních obdobích, zvláště při soustředění specialistů, při taktických cvičeních, při pobytu útvarů ve VVP, při odchodu vojáků 2. ročníku do zálohy, při hospodářských výpomocích atd.

3. Bojovou a politickou přípravu vojsk provádět cílevědomě se zaměřením na tyto otázky:

— uvádění bojové techniky do bojové pohotovosti v krátkých lhůtách, v zimě a v noci,

— zvládnutí organizace, plánování a provádění přesunů vojsk (včetně regulační a pořádkové služby),

— vštípit velitelům, štábům a vojákům návyky v organizaci a provádění bojového zabezpečení vojsk,

— politickou přípravu vojáků dovedně skloubit s požadavky bojové pohotovosti vojsk.

4. Provádět metodické dílčí nácviky činnosti vojsk při uvádění útvarů (štábů) do bojové pohotovosti a cílevědomým prověřením všech otázek bojové pohotovosti v kterékoli době za ztížených podmínek.

5. Reálně zpracovaný plán uvedení útvaru do bojové pohotovosti (plán bojového poplachu) s důrazem na tyto otázky:

— vyrozumění o bojovém poplachu a svolání důstojníků na pracoviště,

— činnost zvláštních skupin a odběr materiálu všeho druhu,

— organizace a zabezpečení spojení uvnitř štábu, dále spojení k podřízeným a k nadřízenému štábu,

— bojové zabezpečení vojsk.

Plán je třeba denně upřesňovat podle situace u útvarů (štábů) — tj. provádět bojové rozdělení.

6. Materiální zabezpečení vojsk s důrazem na organizaci vyvezení pohyblivé zásoby munice a náhradních dílů (součástek) na běžné opravy bojové techniky.

Důsledně a uvědoměle musí všichni příslušníci armády plnit požadavky vojenské kázně, mezi něž patří především vysoká politická uvědomělost, vědomí vojenské povinnosti a osobní odpovědnosti vojáka za obranu vlasti a takové morální vlastnosti, jako je pochopení nutnosti přesného a včasného plnění všech úkolů a rozkazů, jejichž plnění v kterékoli době, přes všechny vnější i vnitřní překážky, iniciativně a bez dozoru.

Stav bojové pohotovosti může být uznáván vyhovující pouze tam, kde otázky neustálé a vysoké bojové pohotovosti jsou chápány důsledně politicky a kde z tohoto důvodu úsilí všech velitelů a štábů je zaměřeno na nepřetržitou organizaci a řízení vojsk, kde všichni příslušníci projevují snahu o včasné a kvalitní splnění úkolu.

K zajištění plné pohotovosti a bojeschopnosti vojsk musí směřovat veškerá činnost velitelského sboru v míru. Proto je třeba zvláště v soudobých podmínkách zaměřit výchovu velitelských kádrů na správné chápání bojové pohotovosti v plné její šíři.

Pod zorným úhlem mezinárodně politické situace je třeba vidět potřebu neustálé a vysoké bojové pohotovosti k obraně našich západních státních hranic a obranu proti vzdušnému nepříteli. Polevení v čemkoli, co snižuje tuto neustálou bojovou pohotovost, je nejtěžším proviněním a nesmí mít místa.

Není sporu o tom, že současný poměr sil obou táborů a jejich perspektiva mluví jasnou řečí ve prospěch tábora míru a pokroku. Není také sporu o tom, že síla mírového hnutí pokrokových sil na celém světě, zdůrazněná na XII. sjezdu KSSS roste a dále poroste. Stále poroste počet těch rozumných lidí, kteří se staví proti šílenství a nesmyslnosti příští války a zejména války s použitím nukleárních zbraní, o důsledcích, o kterých si můžeme udělat jen matnou představu. Nemůže být rozhodně žádná diskuse o konečném výsledku tohoto třídního sražení socialistického tábora s táborem imperialistickým. Je jasné, že by to byla válka světová, velmi ničivá a velmi úporná, na jejímž konci by byl i konec kapitalismu.

Vedení operací v horském terénu

Kolektiv VVO/OS

Příprava k vedení agresivní války je imperialisty usměrňována i na rozsáhlé horské prostory severní a jižní části Evropy.

Rozsah a obsah těchto příprav našich pravděpodobných nepřátel vyžaduje od nás, věnovat otázkám vedení operací v horském terénu odpovídající pozornost. Operace na směrech, probíhajících tímto horským terénem, se budou rozvíjet za zvláštních podmínek a budou spojeny s překonáváním značných těžkostí, budou značně složité a budou mít své specifické rysy.

Rozeberme zvláštnosti organizace a vedení útočné operace na horském válečném území. Prvořadou úlohu v ozbrojeném zápase budou mít rakety s jadernou náloží, které jsou rozhodujícím prostředkem k zvětšení pohyblivosti vojsk i k zvýšení odolnosti obrany. Zničení velkých uskupení nepřítelů v členitém terénu bude nejčastěji dosahováno vzájemnou součinností vojsk několika frontů nebo operačních skupin. Na jednom strategickém směru v horském terénu bude podobný úkol plněn nejčastěji vojsky jednoho frontu. Je to podmíněno malým počtem směrů se značně omezenými možnostmi rozvíjení, s obtížemi při zřizování letišť a rozmístění týlu v horách apod.

Úloha frontu, vševojskové armády, jakož i jednotlivých svazků je na horském válečném území významnější, že jejich činnost vyžaduje větší samostatnost než v rovinatém terénu. Útočná operace v horském terénu má rovněž předem určené cíle, pro jejichž splnění se co nejekonomičtěji využívá atomových úderů a jejich výsledků, aby byl proveden hluboký průlom obrany, ovládnuta klíčová postavení nebo objekty a zničena nepřátelská uskupení rozvinutá na jednotlivých terénech izolovaných směrech. Dosažení těchto cílů vyžaduje rozhodný operační manévr, vysoké tempo útoku a hlavně nepřetr-

žitě a ve srovnání s nepřitelem, rychlejší narůstání sil. Poslední požadavek vyplývá ze specifických podmínek operačního učenění útočného uskupení vlastních vojsk a obranného uskupení nepřítelů, které je děleno po sledech na větší hloubku než obvykle a rozmístěno zpravidla podél úzkých horských údolí, soutěsek a průchodů.

Hlavními objekty operační činnosti frontu v horách mohou být:

- prostředky hromadného ničení, raketové základny a raketová odpalovací zařízení, hlavní uskupení pozemních sil a nepřátelského letectva rozmístěné na nejdostupnějších směrech;
- dominující výšiny, průsmyky a horské průchody, jejichž ovládnutí umožní vyjít do údolí nebo na náhorní rovinu;

- důležité průmyslové prostory, které mají význam pro vojenskoekonomický potenciál dané země a tvoří určitou část objemu výroby;

- velká politická centra, opevněné prostory a hlavní obranné čáry.

Za všech okolností bude mít největší význam ničení hlavních uskupení nepřítelů, jeho raketových základen a prostředků hromadného ničení. Jejich zničení umožní ovládnout prostory, které odhalují směry výhodné pro vedení útoku a pro provádění manévru a dále prostory, které zlepšují podmín-

ky přemístění vlastních raketových útvarů, letectva a týlu. Tyto podmínky zvyšují možnosti narůstání síly úderu a zvětšování tempa postupu. Proto musí být i zde v horách veškerá činnost zaměřena na rychlé zničení raket, letectva, zásob jaderných zbraní, živé síly a techniky nepřítele.

Na základě operačně strategických cílů budou v operaci vedené v horském válčišti ukládány frontu nebo operační skupině dílčí operační úkoly. Bližší úkol bude nejčastěji spočívat ve zničení raketových prostředků a jaderných zbraní nepřítele, ve zničení jeho hlavního uskupení a v ovládnutí těch horských prostorů anebo terénních čar, jejichž ovládnutí vytvoří příznivé podmínky pro další manévrovou činnost. Hloubka úkolu frontu bude dosahovat zpravidla 150—200 km. Další úkolem ve většině případů bude rozvíjet útok do hloubky, ovládnout prostory rozmístění raket středního a dalekého dosahu, zničit přicházející zálohy, zabránit nepříteli vytvořit novou frontu obrany a konečně dosáhnout prostor stanovený za cíl operace a který zabezpečuje další rozvíjení činnosti. Hloubka dalšího úkolu frontu může dosahovat asi 250—300 km.

Hloubka útočné operace frontu v horském terénu může tedy dosahovat 400—500 km. Přitom může být útok veden v pásmu o značně šířce až 600 až 800 km a někdy i více.

Pokud jde o možná tempa útoku, budou určité v horských prostorech nižší, než ve středně členitém terénu, i když na některých směrech a v určitých obdobích operace mohou být stejné.

Do dnešní doby se počítalo, že v horském terénu může být střední tempo útoku 25—30 km za den. Avšak soudobá plně motorizovaná a mechanizovaná vojska mohou dosáhnout vyššího tempa, ovšem za předpokladu, že

obrana nepřítele bude umlčena jadernými zbraněmi. To umožňuje, aby i hloubka denního úkolu divize při útoku v obvyklém terénu byla zvýšena až na 40—50 km za den. V mnohých případech i po častém stoupání a klesání a po nerovných komunikacích, mohou útočící vojska dosahovat za den až 60 i 80 km.

Na bojovou sestavu bude mít rozhodný vliv cíl operace, zámysl a použití atomových zbraní v operaci. Bojová sestava bude určena rovněž počtem směrů, umožňujících vedení rozhodné útočné činnosti a jejich operační kapacitou. Dále bude záviset na počtu vyčleněných jaderných nábojů na operaci a na počtu svazků, kterých bude zpravidla méně než v otevřeném terénu. V bojové sestavě operační skupiny, útočící v horském terénu v pásmu, jež bude asi 2krát až 3krát větší než v rovnatém prostoru, mohou být v nejlepším případě 2—3 vševojskové a jedna letecká armáda, vzdušné výsadky a další jednotky a svazky ostatních druhů vojsk, které budou rovněž v menším počtu než v operaci v obvyklých podmínkách. Tanková armáda a samostatné tankové svazky budou použity hlavně až k využití úspěchu při vyjití vojsk do širokých údolí anebo na náhorní roviny.

Operační hustota v operacích v horském terénu bude rovněž značně menší, než je tomu v obvyklých podmínkách. Například podle zkušeností ze cvičení Sovětské armády připadá jedna divize ve středně členitém terénu zpravidla na 7 až 8 km pásma útoku, na horských směrech na 11 a dokonce až na 45 km. Tomu odpovídají i vyčleněvané počty jaderných zbraní pro front, jichž je ve srovnání s operacemi v obvyklém tempu zpravidla méně.

Směry úderů frontu a jeho operační učlenění budou určovány: počtem vyčleněných prostředků hromadného ni-

čení a raket, úkolem, uskupením hlavních sil nepřítele, stavem a systémem obranných staveb nepřítele, dostupností směrů a ostatními důležitými činiteli.

Hlavními formami vedení operace mohou být:

— čelní úder na jednom, zpravidla nejdostupnějším horském směru s dalším rozvíjením činnosti do hloubky, se svinutím nepřátelské obrany ve směru jednoho nebo obou křídel a vyjitím do širokého údolí anebo na náhorní rovinu;

— úderem na dvou sbíhajících se horských směrech obklíčit a současně zničit hlavní uskupení nepřítele po částech (úder na dvou směrech je zvláště důležitý v těžko dostupných prostorech);

— čelními údery provedenými na několika dostupných směrech prolomit a rozdrobit nepřátelskou obranu, zničit uskupení nepřítele po částech a tím si vytvořit podmínky pro vyjití hlavních sil do prostorů (především údolí), které umožňují hromadné zasazení motostřeleckých a tankových vojsk.

Největší význam ze všech forem manévru při útoku v horách má obchvat a obejítí především takových klíčových prostorů jako jsou vstupy a východy z horských průchoďů, hlubokých údolí a soutěsek, jejichž ovládnutí čelním úderem by vyžadovalo značné síly a prostředky a bylo by mnohdy spojeno se ztrátou tempa útoku. Je třeba si uvědomit, že manévr v horách, směřující k obejítí a provedení třeba jen nevelkou taktickou jednotkou, může rychle narušit obranu nepřítele. Úspěch obchvatu a obejítí je podmíněn velkou rychlostí manévru pohyblivými jednotkami v součinnosti se vzdušnými výsadky, vysazovanými v nepřátelském týlu.

Mluvíme-li o formách operačního manévru, je třeba zdůraznit výjimečný

význam správné volby směru rozhodující činnosti, na kterém v zásadě závisí další výsledky celé operace. Během útoku nebude jej zpravidla možno měnit, neboť přeskupení i nevelkých sil z týlu k frontě a zvláště přesuny vojsk podél fronty je spojeno s ohromnými těžkostmi. Nemusí totiž v takové situaci být k dispozici ani jedna příčná komunikace. Kromě toho nebudou mít vojska při útoku v rychlém tempu v celé řadě případů dostatek času na provedení tohoto manévru.

Na rozdíl od obvyklých podmínek bude front v operaci v horském terénu provádět nejčastěji 2—3 a někdy i 4 údery, aby najednou zničily nepřítele na pokud možno z terénního hlediska dostupných směrech, aby zabránily manévru záloh nepřítele a vyloučily možnost soustředěného použití jeho raket a jaderných zbraní. Počet úderů bude závislý na měřítku bojové činnosti v operaci, na poměru sil a na možnostech použití velkých uskupení na rozhodujících směrech. Na každém směru musí být uskupení vojsk tak silné, aby bylo možné co nejúplněji a včas využít výsledky jaderných úderů, dosáhnout nutné operační a taktické hustoty na úsecích průlomu a provést rozhodný úder do celé operační hloubky obrany nepřítele.

Útok na několika směrech nejlépe zabezpečuje protiatomovou ochranu úderných uskupení, zvyšuje možnosti vojsk při překonávání zničených prostorů, pásem radioaktivního zamoření a ztěžuje nepříteli organizaci souvislé fronty.

Široké použití jaderných zbraní a taktická i operační izolovanost většiny směrů vhodných pro provedení útoku v horském terénu vyžaduje proto nejúčelnější členění operace.

Rozhodující směr činnosti a směry hlavních úderů svazků je možno vést k objektům operačního významu, do

prostorů rozmístění hlavních uskupení a největšího soustředění raketových a jaderných prostředků nepřítele. Tyto směry se volí podle kapacity, stavu komunikací, charakteru terénu přístupného pro činnost hlavních druhů vojsk a který umožňuje rychlý manévr do boku a týlu nepřítele, umožňuje nepřetržité zásobování a dává předpoklady k nejefektivnějšímu využití jaderných úderů, použití raket a letectva pro podporu vojsk do celé operační hloubky nepřátelské sestavy. Směr rozhodující činnosti a směry hlavních úderů svazků musí tvořit výhodné podmínky pro rychlejší rozvinutí vojsk, umožnit zahájení útoku s překvapením, ztížit nepřítele provedení jaderných úderů na vojska a rovněž vyloučit jakékoli střetnutí s uskupením nepřítele, která mají provést protiúder. Avšak na směr, na kterém je výhodné použít hlavních sil, může být umístěno i nejsilnější uskupení nepřítele. Proto bude směr rozhodující činnosti i směry hlavních úderů svazků prováděny častěji než v rovinatém terénu na silnější uskupení nepřítele, avšak až po provedení jaderných a leteckých úderů.

Pokud jde o operační učlenění fronty, musí toto zabezpečit především na rozhodujícím směru, aby výsledky palebné přípravy a podpory útoku, kterou provádějí raketová vojska, byly využity útočícími vojsky ihned a co nejefektivněji. V horském terénu není nutno mít vojska na celé frontě. Kromě toho je v horách pro malou průchodnost a operační kapacitu jednotlivých operačních směrů nutno mít vojska uskupena na jednotlivé směry na úkor ostatních, méně důležitých směrů. Na směru hromadného použití atomových zbraní, který je totožný s hlavním úderem je účelné rozvinout většinu sil – dvě armády a na ostatních směrech mít zpravidla jednotlivé svazky.

Operační učlenění vojsk frontu

v horách se liší svými specifickými zvlátnostmi. Podle směru horských hřbetů a stavu silniční sítě může být toto učlenění roztaženo buď podél údolí a soutěsek z týlu k frontě, anebo podél fronty, je-li výchozí prostor pro útok rozmístěn rovnoběžně s horskými hřbety. Fronta a někdy i armáda nebudou mít často druhý sled. Ten se vytvoří až v průběhu operace a to až po dosažení prostorů, které umožňují hromadné použití vševojskových svazků. Pro úspěšné provádění úderů do boku a týlu hlavního uskupení nepřítele, pro obklíčování a ničení nepřítele a k zabezpečení vysokého tempa útoku již od začátku operace je nutno vyčleňovat silné jednotky pro obehnutí.

V rozsáhlé míře bude v horském terénu využíváno vzdušných výsadků, především taktických. Budou-li tyto výsadky vysazeny v nepřátelském týlu v prostorech průsmyků nebo uzlů cest, mohou mít vliv nejen na odolnost nepřátelské obrany, nýbrž za určité situace mohou vytvořit i podmínky pro obklíčení a zničení nepřátelských uskupení. Nelze přehlížet, že v horském terénu nabývají jeho jednotlivé klíčové úseky někdy značného operačního významu, i když jejich ovládnutí a udržení provádějí taktické jednotky. K ovládnutí takových klíčových úseků je účelné včas začlenit do sestavy vojsk vzdušné výsadkové svazky a útvary, a pro vysazení výsadků dopravovaných vrtulníky, určovat jednotky a útvary ze sestavy vševojskových svazků frontu.

Velmi důležité je zabezpečit pokud možno co největší odolnost operačního učlenění frontu jako celku před účinky úderů jaderných zbraní nepřítele. To znamená nedopustit, aby svazky, zálohy a jiné prvky operačního učlenění byly po dlouhou dobu ve stejných prostorech.

Při použití jaderných zbraní v hor-

ském terénu je nutno respektovat ve větší míře požadavek nevytvářet pro postup vlastních vojsk další překážky rozrušením horských cest a vytvářením pásem radioaktivního zamoření.

V případech, že je průchod vojsk možný pouze po jedné komunikaci, je nutno použít atomových nábojů tak, aby nebylo sníženo tempo postupu útočících vojsk.

Nejen pozemní výbuchy, ale i tlakové vlny vzdušných výbuchů mohou způsobit rozsáhlé závaly a zasypaní. Nejdůležitější úseky cest mohou být samozřejmě již dříve připraveny k rozrušení a zamořeny nepřítelem a při jeho ústupu vyraženy, avšak stupeň rozrušení a doba potřebná na obnovu cest bude přitom menší než znásobí-li toto rozrušení ještě hromadné jaderné údery útočníka.

Nelze opomíjet těžkosti raketových útvarů a svazků při přemísťování úzkými horskými průchody, omezený manévr mimo komunikace, složité provádění radiolokačního a zvukoměrného průzkumu a použití rádiového spojení pro řízení palby, malý počet prostorů vhodných pro rozmístění vyčkávacích a palebných postavení a jejich složitější topografické vyměření.

V horském terénu je možno s největším úspěchem použít takové raketové jednotky, které na přípravu ke střelbě potřebují poměrně málo času, a které jsou vybaveny pohyblivými dopravními prostředky. Využití řízených operačně taktických raket v horách je krajně ztíženo volbou prostorů palebných postavení a omezenými možnostmi provést spolehlivé navedení rakety do cíle pomocí boční radiokorekce. Použití okřídlených raket bude v řadě případů pro malou výšku letu nemožné. Rakety taktického významu mohou být v horském terénu nejširší použity, protože zabezpečují samostatnost armád a dokonce i divizí na samostatných a

izolovaných směrech. Zásoby raket je výhodné vytvářet podle směrů a tyto přibližovat k prostorům palebných postavení.

Vedení útočné operace bude ulehčeno provedením hromadných úderů jaderných zbraní, které umožňují překvapivé a rychlé překonání taktické hloubky obrany. Při soustředěném rozmístění hlavních sil nepřítele na omezeném počtu směrů, na kterých je možný postup, mohou takovéto údery vytvořit velké trhliny v jeho obraně. To umožní útočícím vojskům dosáhnout výsledků operačního významu už v první den útoku. Z toho však nelze činit závěr, že při průlomu taktické hloubky nedojde k nutnosti bojovat a organizovaně použít všech druhů vojsk. Nepřítel vyčlení k udržení taktické hloubky obrany příslušné síly a bude klást rozhořčený odpor. Je tedy nutno provedení průlomu taktické hloubky obrany založit na včas a ve všech směrech připraveném překvapivém úderu.

Hlavní síly prvního sledu armád budou nejčastěji umístěny rozptýleně 30–40 km v hloubce operační sestavy. Na daný signál se rychle přesunou a ve vzdálenosti 3–5 km od předního okraje sestavy nepřítele se rozvinou do předbojových sestav, aniž by se zastavovaly, pokračují v postupu. Přitom mají v pohotovosti silné předsunuté odřady.

Po průlomu taktické hloubky pronikají vševojskové svazky na jednotlivých směrech do hloubky za účelem překvapivého zničení rozdělených jednotek a útvarů nepřítele a ovládnutí mezilehlých obranných čar, důležitých objektů a prostorů z chodu. Přitom se neprovádějí čelní zteče postavení, bráněných vojsky. Tyto úkoly musí být řešeny především pružným manévrem, hlubokým obchvatem a obejitím s rozsáhlým využitím obchvatných odřadů. Současně nutno vzít v úvahu, že nepřítel se bude snažit, aby donutil úto-

čící vojska soustředit síly na nevelkém a úzkém prostoru v údolí, aby tato vojska poskytovala výhodný cíl pro použití jaderných zbraní. Proto je nutné zabránit nahromadění vojsk, jejich zdržení na komunikacích nebo čarách rozvinutí a přemísťovat druhé sledy a zálohy rozptýleně.

V horském terénu musí být, právě tak jako i ve středně členitém terénu, ke konci prvního dne útoku plně překonána taktická hloubka nepřátelské obrany a bránci ji vojska musí být zničena. Předsunuté jednotky musí vyjít na čáru, která zabezpečuje nejlepší podmínky pro zničení hlavních sil dalšího operačního sledu nepřítel.

Rychlost a rozhodnost útoku v horách se zabezpečuje: zničením atomových a raketových prostředků nepřítel, průlomem jeho obrany do velké hloubky, dezorganizací jeho systému velení, rychlým zničením nepřátelských uskupení, která zaujímají klíčová postavení a hlavně dosažením prostoru, který zabezpečuje provedení silného úderu do boku a týlu nepřítel, zasadit druhé sledy a zálohy do sražení. Má-li front druhý sled, je účelné zasadit jej do sražení až po překonání těžko dostupných prostorů a po dosažení širokých údolí nebo náhorní roviny.

Obklíčení jednotlivých uskupení nepřítel v horách se dosahuje ovládnutím průsmyků, průchodů a uzlů cest v týlu pomocí vzdušných výsadků při současném rozhodném čelním útoku vojsk na hlavních směrech. Jestliže je poměrně lehké provést v horách obklíčení, je zničení obklíčených vojsk mnohem těžší. Kromě toho nebude front mít k dispozici dostatečné síly pro přehrazování všech cest, kterých se nepřítel pokusí využít k vyvedení svého uskupení z obklíčení. Proto je k ničení nepřátelských uskupení třeba přistoupit ihned, aniž by se čekalo na úplné obklíčení a použít k tomuto účelu

především hromadných atomových a raketových a leteckých úderů.

Během útoku musí front vést nepřetržitý boj s jadernými a raketovými prostředky nepřítel a být v pohotovosti až v okamžiku splnění svého bližšího úkolu a v řadě případů i dříve vstoupit do boje s velkými operačními zálohami jeho pozemních vojsk. Na výsledku tohoto boje bude závislé udržet iniciativu a dosažení rozhodného přelomu při rozvinutí útoku na daném směru. Ve většině případů bude mít boj se zálohami ráz střetného sražení značného rozsahu, které se může rozpadnout na jednotlivé boje na izolovaných směrech, a které si vyžádá značné části sil frontu. Proto musí být vojska frontu v průběhu vedení útočné operace v takovém uskupení, které by zabezpečilo okamžité odražení silného nepřátelského protiúderu. Přitom je velmi důležité umět využít odkrytého boku k tomu, aby bylo možno provést hluboké obejít se současným provedením čelních roztínajících úderů. Pro podobný manévr v horách bude mít zvlášť velký význam včasné zajištění dosaženého úspěchu.

Je zřejmé, že úspěchu v útoku bude dosaženo rychlým zničením raketových a atomových základů nepřítel na nejdůležitějších operačních směrech, rozhodnou činností vojsk, dovedným využitím odkrytých boků, rychlým soustředěním převahy sil na hlavních směrech a ovládnutím rovinatých úseků terénu, které zabezpečují rozvinutí většího uskupení sil frontu pro další útočnou operaci. To jsou hlavní, nejcharakterističtější rysy soudobé útočné operace, prováděné v horském terénu.

*

Přejdeme nyní k rozboru některých zvláštností organizace a vedení obranné operace v horách.

Ve Velké vlastenecké válce byly od-

haleny možnosti obrany v horách a byl pině potvrzen názor, že v operačně strategickém měřítku může obrana na válečistích horského charakteru mít svůj význam, bude-li této obrany a aktivity, usilující vnutit nepříteli boje a sražení mající rozhodné cíle.

Cílů obranných operací, jak potvrdily boje ve Velké vlastenecké válce a v Koreji, bylo dosažováno úporným držetím nejdůležitějších klíčových objektů a prostorů na celé frontě, hlubokým obejítím a mohutnými údery do boků a týlu proniknuvšího uskupení nepřítele a jeho zničením po částech na jednotlivých rozhodujících směrech taktického i operačního významu. Taková činnost s uvážlením všech zvláštností je nejdůležitější pro organizaci a vedení obrany v horském terénu v soudobých podmínkách. Tato činnost musí tvořit základ aktivní obrany, která široce využívá jaderných zbraní spolu se silnými protiúderů a dílčími útočnými boji, zvláště na těch horských směrech, na kterých je reálné zmařit útok nepřítele.

Základem obrany musí být rovněž úpornost a schopnost vydržet hromadný jaderný úder nepřítele. Nezávisle na stupni narušení celistvosti a na hloubce vklínění nepřítele musí být obrana s to zničit nepřítele a vyrvat mu iniciativu na celé frontě. Při budování obrany musí být všechny přirozené překážky a prostory vylučující použití velkých uskupení pozemních vojsk využity v maximální míře v zájmu narušení taktické a operační součinnosti sil nepřítele a s úkolem při jeho vklínění do obrany, zbavit jej volnosti manévru druhými sledy a zálohami.

V horách získává obránce řadu výhod v organizaci systému PVO, protože jsou omezeny možnosti nepřítele v bombardování z malých výšek a použití výsadek, jejichž vysazení nebo shoz je spojen s velkými těžkostmi.

Obránce se však zde setkává i s určitými těžkostmi, např. při organizaci převozů a soustředění operačních záloh, zvláště v období, kdy se nepřítel při přípravě a provedení útočné operace bude snažit předejít obránce v rozvinutí sil. Těžkosti řešení těchto otázek vyplývají z omezeného počtu výhodných komunikací ve směru k frontě a podélní a v jejich značné zranitelnosti. Vzrůstá zde význam organizace silné protivzdušné obrany jednotlivých objektů na komunikacích, především tunelů, nejdůležitějších horských průchodů a mostů, jejichž zničením může být přerušeno spojení na dlouhou dobu. Vzniká nutnost rozmístění záloh rozptýleněji ve značné hloubce a rovněž i rozptýleného umístění tylových objektů a velitelských stanovišť. Vojska, která nejsou v pohybu, musí být spolehlivě ukryta především v nerovnostech terénu.

V horském terénu může být pro vedení obranné operace stanoveno širší pásmo. Obrana s dostatečnou hustotou sil a prostředků bude vytvářena jen na směrech, přístupných pro útok nepřítele, protože je nutno předpokládat, že i on bude nucen rozvinout vlastní vojska na ohromném prostoru a vést útok s rozhodným cílem jen na jednotlivých poměrně úzkých úsecích.

Hlavní uskupení sil a prostředků obrany musí být využito k odražení úderů hlavních sil nepřítele na nejdůležitějších horských směrech anebo k provedení rozhodného protiúderu. Na nejdostupnějších směrech v prvním sledu obrany je výhodnější mít vševojenské svazky vybavené dostatečně silnými prostředky protitankové a protivzdušné obrany podporované raketami a letectvem. Tyto svazky a útvary budou s to odrazit jakékoliv údery nepřítele, budou-li se opírat o připravená obranná pásma a v některých případech i o systém trvalých obranných staveb,

opevněných rajonů a budou-li rozsáhle využívat různých zátarasů, přirozených překážek a těžko překonatelných horských úseků terénu.

Velký význam pro zabezpečení úpornosti obrany budou mít tankové útvary, jejichž znaná část se umísťuje ve druhém sledu anebo v záloze svazků na směrech nejvíce způsobilých pro vedení bojové činnosti. Ve druhém sledu mohou být motostřelecké a někdy i tankové svazky.

Největší počet obranných pásem s hlubším členěním do hloubky bude na tankodostupných a průchodných úsecích. Na těžko dostupných úsecích nemusí být frontová a někdy ani armádní pásma obrany a v důsledku toho nebude systém obranných pásem souvislý.

Podle dosavadních názorů bude vystaveno největšímu nebezpečí zničení jadernými zbraněmi na hlavních směrech útoku nepřítele zpravidla první pásmo obrany. Proto nebude vždy účelné soustřeďovat na něm větší část sil a prostředků. Tyto síly a prostředky je lépe rozmísťovat v hloubce. Takové rozmístění sil a prostředků umožní vytvořit mohutné „palebné pytle“. Vojska nepřítele, která se do nich dostanou, budou velmi výhodným cílem pro použití atomových a chemických zbraní. V horách je daleko více možností k vytvoření podobných palebných pytlů nejen v taktickém, nýbrž i v operačním měřítku, než je tomu v rovinatém terénu. K udržení křídel takového pytle především na čarách těžko dostupných přirozených překážek je zapotřebí jen nepatrných sil.

Při obraně v horách má použití atomových a chemických zbraní celou řadu výhod. Větší rozsah a stupeň ničení i zamořených úseků terénu vytváří výhodnější podmínky pro obránce pro ničení vklínivších se uskupení nepřítele a pro obnovení anebo stabilizaci fronty. Jaderné a chemické zbraně mohou být

nejúčinněji použity na nahromaděná vojska útočníka v údolích, průsmycích a soutěskách a na odpalovací základny raketových prostředků a na letiště. V obraně bude také velmi rozšířeno zřizování řízených výbušných jaderných zátarasů na pravděpodobných směrech útoku nepřítele.

Při použití polního dělostřelectva je nutno uvažovat, že v průběhu obranné operace bude jakýkoli jeho manévř spojen s velkými těžkostmi. Možnosti centralizovaného velení dělostřelectvu budou za těchto podmínek rovněž silně omezeny. Proto bude rychlé hromadění palby a soustředění velké části dělostřelectva převládat na směrech přístupných pro činnost vojsk, hlavně podél širokých údolí, táhnoucích se v týlu k frontě a podél horských hřbetů a pozvolnými svahy. V soudobých podmínkách je možné značně menší hromadění dělostřelectva, vyplývající z možností raket s jadernou náloží, použitých ve prospěch bránících se vojsk.

V horském terénu je možno lépe a s větší spolehlivostí než ve středně členitém terénu zjistit prostory soustředění, dobu rozvinutí a směr útoku hlavních uskupení nepřítele. Údery prováděné na tato uskupení mohou vést k podstatnějším výsledkům. Proto je nutno k zmaření útoku nepřítele anebo zeslabení jeho uskupení v období rozvinování použít v největším měřítku jaderných zbraní, raket, letectva a dalekonosného dělostřelectva. Údery těchto prostředků na nahromaděná vojska v údolích a v kotlinách a na kolony vojsk při překonávání horských průsmyků, průchodů, přeprav přes horské řeky a jiných úzkých míst je možno způsobit nepříteli vážné ztráty. V případě nestejněho časového rozvinutí vojsk nepřítele na různých směrech, bude ničení jeho uskupení prováděno postupně.

Během boje o první a druhé pásmo obrany musí být věnována značná pozornost udržení opěrných bodů a uzlů obrany na dominujících výšinách, v horských průsmycích, na uzlech cest, na bocích a v týlu útočícího nepřítele. Všechny uvedené klíčové objekty budou ve značné míře napomáhat udržení obranných pásem a postavení, a co je zvláště důležité, zabezpečí vytvoření výhodnějších podmínek pro provedení protiztečí a protiúderu. Nutno vzít v úvahu, že při organizaci úporné obrany na jedné výšině anebo celé řadě sousedících dominujících výšin je možno s dostatečnou pevností uzavřít nejdůležitější horské směry anebo často jedinou komunikaci.

Protizteče v horách mohou být vedeny nejen podél cest a údolí, nýbrž i podél hřbetů, s vrchu po svazích hor, do boku a týlu vklínivších se vojsk. Zvláště úspěšné budou protizteče při výstupu nepřítele na výšinu.

Velkého významu nabývá ničení útočníka po částech na jednotlivých směrech útoku. Hlavní zásadou zůstává zničit jeho uskupení na nejdůležitějším směru. K tomu je třeba provádět atomové údery, použít raket, letectva a dělostřelectva, provádět protiúder druhými sledy, zálohami a vojsky, přivedenými z jiných méně aktivních a ohrožených směrů.

Útočné a obranné operace v horském terénu jsou velmi složité a úporné. Řízení operací v podobných podmínkách vyžaduje vysoké mistrovství velitelského sboru a výtečnou kvalifikaci štábů, hluboké pochopení charakteru soudobé války a znalosti zvláštností vedení boje a sražení v horách.

Provedení protiúderů vyžaduje pro omezený počet cest pro přesun vojsk a složitost manévru hlavně v noci včasné rozvinutí vojsk na předem připravených a udržovaných čarách. Protiúder, zvláště podél širokých údolí, anebo na velkých náhorních rovinách, mohou být prováděny z chodu.

Současně je třeba uvážit, že v horách nebude vždy možné provést protiúder do boků a týlu nepřítele. Často bude třeba provést čelní protiúder na jednom nebo na dvou směrech, rozdělit jim nepřátelské uskupení a zničit je po částech. Je však zřejmé, že takový úder může vést k úspěchu pouze v případě, bude-li na nepřátelské uskupení zaměřena silná činnost letectva a dělostřelectva s použitím prostředků hromadného ničení.

Shromáždění sil pro protiúder na jednotlivých horských směrech je spojeno s velkými těžkostmi. Proto nebude vždy možno provést jej v měřítku frontu a někdy ani v měřítku armády. V žádném případě však nelze připustit provedení protiúderu zálohami přisunovanými z hloubky, které by byly zasazovány do boje po částech. Tyto síly je třeba soustředit a ve výhodném okamžiku provést silný protiúder. Tím bude možno dosáhnout zmaření útoku nepřítele a vytvoření příznivé situace pro přechod do rozhodného protiútku.

Ničení zbraní hromadného ničení vzdušnými výsadky

Podplukovník Josef Mrázek

Vzdušné výsadky jsou efektivním bojovým prostředkem zabezpečujícím rychlé tempo postupu útočících vojsk. K tomu plní v týlu nepřítele celou řadu bojových úkolů s cílem pomoci pozemním vojskům překonávat vážné ať přírodní nebo umělé vytvořené překážky, které mohou podstatně narušit a ovlivnit splnění cíle útočné operace. Za oboustranného použití zbraní hromadného ničení jednotek z rozhodujících podmínek úspěchu či neúspěchu útočných operací vedených na široké frontě, ve vysokých tempech a do velké hloubky je převaha ve zbraních hromadného ničení a jejich hromadného a včasného zasazení. Boj s těmito prostředky bude proto prvořadým úkolem všech druhů vojsk.

Vzdušné výsadky v boji se zbraněmi hromadného ničení mají své místo a není třeba o jejich efektivnosti v tomto směru pochybovat. Mají jako každý bojový prostředek celou řadu kladů a nedostatků, jsou však „nejjistějším“ prostředkem ničení ZHN nepřítele.

Výsadky jsou pohyblivou a manévrovou silou, která může být kdykoliv bez ohledu na situaci na frontě vysazena v týlu nepřítele. Jejich velkou předností, zvláště v soudobých operacích, je to, že si vybírají téměř neomezeně a svobodně prostor bojové činnosti. To znamená, že se mohou zmocňovat ZHN nepřítele v kterémkoli místě nepřátelského týlu bez ohledu na prostředek ZHN, hloubku jeho rozmístění, přírodní a umělé vytvořené překážky na přístupech k nim.

Porovnáme-li možnosti vzdušných výsadků s možnostmi ostatních druhů vojsk s jejich bojovými prostředky, vidíme, že vzdušné výsadky pro splnění nemusí mít přesné průzkumné údaje o umístění ZHN. Jsou schopny vlastním průzkumem tyto prostředky zjistit, nebo upřesnit jejich postavení. Tím, že neomezeně vybírají prostor bojové činnosti

a vysazují se přímo na postavení ZHN (bezprostředně blízko nich) nebo je napadají po skrytém přiblížení, dosahují velkého překvapení. Překvapení s iniciativní a aktivní bojovou činností snižují požadavky na sílu a složení vzdušného výsadku. Poměrně malé výsadky mohou podstatně narušit bojeschopnost a nebo i úplně zničit celé raketové jednotky a útvary nepřítele. Výhoda vzdušného výsadku oproti např. raketám a letectvu je v tom, že po jejich úspěšném zasazení je jistota, že určený objekt byl zničen se všemi důležitými součástmi. Vzdušný výsadek má v případě potřeby i možnost zbraní hromadného ničení ukořistit a předat vlastním vojskům.

Použití vzdušných výsadků je mnohostranné. Mohou být s úspěchem použity k ničení všech dělostřeleckých raket a řízených střel zavedených v armádách západních mocností, k ničení letounů nosičů atomových pum, skladů atomové munice a montážních dílen.

Dobytí a ničení nepřátelských atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení mohou provádět k tomu účelu zvlášť vyčleněné vzdušné

výsadky nebo výsadky, které v týlu nepříteli plní jiné bojové úkoly. Je třeba zvláště zdůraznit to, že ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení se musí předvídat ve všech případech vysazení vzdušného výsadku. Po zjištění ZHN v prostoru činnosti výsadku se jejich ničení stává prvořadým úkolem výsadkových jednotek.

Vzdušné výsadky zvláště vyčleněné k ničení ZHN mohou být podle situace v nepřátelském týlu a podle prostředků hromadného ničení použity dvojím způsobem. V prvním případě to jsou výsadky, které po dokonalém, přesném a včasném zjištění ZHN nepříteli provedou rychlou přípravu, přelet, vysadí se přímo na zjištěný objekt nebo v jeho blízkosti a útokem z chodu jej ničí. Tento způsob je velmi náročný nejen vůči vzdušnému výsadku, ale i vůči ostatním vojskům, které jeho činnost zabezpečují, hlavně vůči letectvu a průzkumu.

Základní podmínkou úspěšného provedení tohoto způsobu je včasné a přesné zjištění údajů o rozmístění ZHN a o jejich činnosti. Vzdušný výsadek musí být schopen se připravit k vysazení, přeletět a vysadit dříve než nepřítel zjištěné ZHN použije, nebo je přesune do jiného prostoru. Tento způsob vyžaduje od výsadků, aby byly ve stálé bojové pohotovosti v blízkosti odletových letišť a dokonale ovládaly rychlý přechod od přistání do bojové činnosti a ničení ZHN z chodu.

Uvedený způsob je velmi složitý, ale při dokonalé vycvičenosti a součinnosti všech druhů vojsk, které se na něm podílejí, je proveditelný a nelze jej pro svou obtížnost z bojové činnosti vzdušných výsadků zcela vylučovat. Najde své uplatnění hlavně při ničení letišť se soustředěnými letouny nosičů atomových pum, řízených s třel CORPORA, REDSTONE a skladů s různými prostředky hromadného ničení.

Druhý způsob ničení ZHN vzdušným výsadkem spočívá v tom, že výsadek je vysazen do prostoru, kde ZHN nepříteli byly zjištěny, ale není známe přesně jejich rozmístění, nebo kde se jejich činnost předpokládá. Vzdušný výsadek bere tento prostor pod svou kontrolu. Vlastním průzkumem, nebo podle zpráv velitele, který jej vysílá, upřesňuje postavení ZHN a ničí je. Tento způsob vysazení a bojové činnosti vzdušného výsadku je velmi účinný a co do síly výsadku ekonomický. Vzdušný výsadek rozdělen na menší jednotky může působit na velkém prostoru a prostředky ZHN může ničit nejen v prostoru bojového rozmístění a v palebných postaveních, ale i při přesunu do těchto míst a do vyčkávacích prostorů a pochopitelně i při přesunech z nich. Jestliže způsob bezprostředního vysazení vzdušného výsadku na cíl dovoluje ničit jen řízené střely, tímto způsobem je možno ničit i dělostřelecké rakety a atomové dělostřelectvo. Při tom mohou vzdušné výsadky využívat výhodných forem boje jako jsou přepady a léčky.

Předpokladem výsadků působících na širokém prostoru bude dostatek zpráv od vlastního průzkumu a od nadřízeného štábu, udržovat nepřetržité spojení s ním a dokonalá součinnost v tomto prostoru s raketovými vojsky a letectvem. Výsadek musí být schopen v případě, že by nestačil svými silami prostředky ZHN ničit, navést letectvo nebo předat potřebné podklady pro úder raketami.

Síla a složení vzdušného výsadku k dobytí a zničení zbraní hromadného ničení se určují podle typu, rázu objektu, organizace obsluhy a ochrany, umístění v celkové sestavě nepříteli, vzdálenosti nepřátelských záloh od něho, stupně umlčení nepříteli podpůrným letectvem a dělostřelectvem, jakož i podle dalších předpokládaných činností.

ti výsadku po zničení zbraní hromadného ničení.

Rozbor organizace atomového dělostřelectva, dělostřeleckých raket a řízených střel ukazuje, že jde o jednotky s poměrně velkým počtem lidí a palebných prostředků (oddíl HONEST JOHN — 236 osob, LACROSSE — 243 osob, CORPORAL — 257 osob, 13 tanců 88,9 mm, 11 TK 7,62 mm, skupina řízených střel REDSTONE okolo 1000 osob). Uvážíme-li, že k ochraně ZHN v prostorech bojového rozmístění budou přibírány jednotky vojenské policie nebo pozemního vojska (PL dělostřelectvo, pěchota, tanky i dělostřelectvo) vidíme, že k jejich ovládnutí a zničení je třeba vyčlenit dostatečně silné výsadkové jednotky.

Po rozboru organizačních počtů a výzbroje jednotlivých ZHN a jejich způsobu obrany a s přihlédnutím k počtům našich jednotek je možno učinit závěr, že k ničení baterie dělostřeleckých raket HONEST JOHN pěší nebo obrněné divize je zapotřebí zesílené výsadkové padákové roty (dvou střeleckých rot), oddílu HONEST JOHN — výsadkového padákového praporu (zesíleného motostřeleckého praporu); oddílu CORPORAL — zesíleného padákového praporu (dvou motostřeleckých praporů); skupiny řízených střel REDSTONE — dvou výsadkových padákových praporů až výsadkové brigády.

K těmto závěrům se došlo na základě těchto skutečností (dokumentováno na variantě ničení oddílu řízených střel CORPORAL):

Podle zásad rozmístování řízených střel CORPORAL v prostoru bojového rozmístění, v kterém je má vzdušný výsadek ničit, je vytvořeno pět hlavních objektů (dvě palebná postavení s odpalovací rampou, sklad hlavic řízených střel, sklad řízených střel a četa technického zabezpečení) vzdálených od sebe až 2800 m. Každý objekt je vlastně

samostatný, brání jej zhruba 40 až 60 osob a bude tedy vyžadovat nejméně jedné výsadkové roty.

Pro současné nebo postupné zničení nepřátelských prostředků atomového napadení může být výsadku určen jeden nebo několik objektů; podle toho se bude měnit jeho síla a složení. Varianta předpokládá současné ničení.

Dále je třeba si uvědomit, že s uvedenou silou vzdušného výsadku pro ničení jednotlivých typů dělostřeleckých raket a řízených střel je třeba počítat u výsadku vysazeného speciálně ke zničení uvedených prostředků nebo výsadku, který již dříve v týlu působil a k ovládnutí a ničení je nucen provádět přepad. Dovolí-li situace v nepřátelském týlu provést léčku, pak síla vzdušného výsadku může být daleko menší, a to až dvojnásobně.

Při určování zbraní hromadného ničení, které je vzdušný výsadek schopen ničit, jakož i místa a doby jeho vysazení je nutné mít na zřeteli, že základní otázkou bojového použití atomového dělostřelectva, dělostřeleckých raket a řízených střel je zabezpečení jeho překvapivého použití. Za tím účelem provádí manévrování, přesuny a zaujímání různých prostorů jako prostoru bojového rozmístění, vyčkávacího prostoru, hlavních a záložních palebných postavení. Přitom existuje několik variant manévru u každého prostředku. Je pochopitelné, že taková činnost nepříteli ztěžuje vzdušnému výsadku jeho úkol, hlavně výsadku speciálně vyčleněnému, který se bude snažit vysadit a zničit zbraně hromadného ničení v některých z uvedených míst.

Vycházejíce ze zásad použití jednotlivých zbraní hromadného ničení nepřitelem, docházíme k závěru, že vzdušný výsadek může tyto prostředky ničit v několika fázích jejich činnosti:

— při přesunu do prostoru bojového rozmístění,

- v prostoru bojového rozmístění,
- při přesunu do vyčkávacích prostorů a palebných postavení nebo opačně,

- v palebných postaveních.

Vzhledem k tomu, že přesun všech prostředků do prostoru bojového rozmístění a odtud do vyčkávacích prostorů a palebných postavení bude trvat poměrně krátkou dobu, např. přemístění dělostřeleckých raket HONEST JOHN a řízených střel LACROSSE do záložních postavení na 3 až 11 km, je vyloučené, aby po zjištění těchto prostředků byl výsadek schopen se k vysazení připravit, vysadit se a rakety za přesunu zničit. Podobná situace vzniká i při ničení atomového dělostřelectva, dělostřeleckých raket a řízených střel LACROSSE v palebných postaveních, kde se zdrží maximálně 10 až 15 minut. Z toho vyplývá, že atomové dělostřelectvo a všechny druhy řízených střel za přesunu a v palebných postaveních mohou ničit jen vzdušné výsadky již dříve působící v prostoru činnosti uvedených prostředků.

Nejvýhodnějším místem činnosti vzdušného výsadku bude prostor bojového rozmístění, a to především u řízených střel CORPORAL a REDSTONE. Dělostřelecké rakety HONEST JOHN a řízené střely LACROSSE se podle zjištěných údajů nezdrží pravděpodobně v prostoru bojového rozmístění tak dlouho, aby mohl být do tohoto prostoru vysazen výsadek. Nasycenost prostoru, ve kterém se rozmísťují 6 až 10 km od předního okraje, nezabezpečuje další činnost vzdušného výsadku po splnění bojového úkolu.

Jiná situace je u řízených střel CORPORAL a REDSTONE. Prostor bojového rozmístění je u CORPORAL 30 km a u REDSTONE 80 km od linie fronty. Rakety jednak z prostoru bojového rozmístění k odpálení nevyjíždějí, jednak doba celkové přípravy ke

střelbě (u CORPORAL — 16 hodin až 1 den; u REDSTONE — 1,5 až 2 dny) a doba přípravy první střely (u CORPORAL 10 až 12 hodin; u REDSTONE 12 až 14 hodin) je dostatečně dlouhá, aby vzdušný výsadek po zjištění těchto prostředků při zajištění do prostoru bojového rozmístění nebo již v průběhu přípravy ke střelbě stačil se připravit k vysazení, provedl vysazení a rakety zničil. Bude schopen úkol splnit i v tom případě, bude-li palebné postavení CORPORAL zjištěno až po odpálení první střely, neboť příprava další střely trvá u typu CORPORAL 4 až 8 hodin, přičemž z jednoho palebného postavení CORPORAL se odpalují 2 až 4 střely, REDSTONE alespoň 2 střely.

Místo vysazení vzdušného výsadku je třeba volit po zhodnocení nepřátelské situace tak, aby byla zabezpečena rychlá a účinná zteč z několika směrů bezprostředně po vysazení, snadná orientace a možnost stáhnout se z místa činnosti a dále působit v týlu nepříteli po splnění úkolu. Proto se jako nejvýhodnější jeví způsob vysazení na objekt, tzn. co nejblíže k určeným objektům nebo někdy i přímo na ně. Vzdálenost může být tak velká, aby nepříteli neumožňovala zahájit organizovaný boj. Vzdálenost 1,5 až 2 km by byla v tomto případě maximální. Pro výsadkový prapor (rotu) se určuje zpravidla jedna plocha, v některých výjimečných případech dvě doskokové plochy a to vzhledem k velké rozloze, na které jsou objekty rozmísťovány (u CORPORAL 6 až 8 km), v takovém místě, které zabezpečí pokud možno přepad všech stanovených objektů současně. V některých případech by tedy doskoková nebo přistávací plocha mohla být někde uprostřed jednotlivých objektů. U vrtulníkového výsadku v síle motostřeleckého praporu se mohou volit 3 až 4 přistávací plochy, čímž by

byla zabezpečena v poměrně krátké době zteč z několika směrů.

Doba vysazení musí plně odpovídat zámyslu boje. Vysazení musí být provedeno pokud možno co nejdříve po zjištění. Šablonovitá řešení jsou zde nepřijatelná. K dosažení překvapení je však výhodnější vysazení i ničení provádět v noci. Čas potřebný na přípravu vzdušného výsadku k vysazení, na přelet a vysazení určuje, za jak dlouho po obdržení úkolu může vzdušný výsadek přistoupit k ničení zjištěných raket. Bude-li vzdušný výsadek v pohotovosti ve vyčkávacím prostoru u odletových letišť, bude se tento čas rovnat 6 až 8 hodinám. O použití výsadku rozhodne zpravidla velitel frontu nebo armády.

Sestava vzdušného výsadku provádějícího přepad a ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení bude obvykle zahrnovat:

- přepadové skupiny pro dobytí jednotlivých objektů (houfnice, dělostřelecké rakety, řízené střely, sklady a montážní dílny, radiotechnické prostředky pro řízení raketových zbraní),

- zajišťovací skupiny, zabezpečující obsazením výhodných čar na přístupových cestách nepřítele činnost přepadových skupin,

- destrukční skupiny k ničení jednotlivých objektů,

- zálohy.

Do přepadových skupin a zálohy bude začleněno $\frac{1}{2}$ až $\frac{2}{3}$ sil vzdušného výsadku a $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ se použije jako zajišťovací skupiny.

Tuto úlohu budou plnit hlavně výsadekové (střelecké) roty zesílené ženijními jednotkami, které provádějí průzkum objektů, zátarasů a ve speciálních odtarasovacích skupinách zřizují průchody ve výbušných a elektrických zátarasích.

V destrukčních skupinách kromě ženistů musí být zařazeni specialisté

pro demontáž (zničení) atomové munice.

Dělostřelecké jednotky budou plnit úkoly jak v přepadových, tak i v zajišťovacích skupinách a protitankové záloze.

Uvedené schéma bojové sestavy platí stejně pro výsadek, který již dříve v nepřátelském týlu působil a dostal rozkaz provést přepad a zničit zjištěné rakety.

Přepad jednotlivých objektů raketových zbraní zvlášť vyžaduje dodržování zásad přechodu vzdušného výsadku od vysazení k vlastní zteči. Jednotky určené k dobytí a ničení objektů se po přistání za chodu shromažďují, skryté a rychle se přesunují k určeným objektům a z chodu provedou zteč. Nejvýhodnější je provést zteč z několika směrů a dezorientovat nepřítele poutacími skupinami.

Úspěšné splnění úkolu závisí na dokonalé součinnosti jednotlivých skupin. Možný postup bojové činnosti může být takový, že pod ochranou minometné palby vnikají do průchodů zřízených odtarasovacími skupinami nejprve přepadové skupiny (výsadekové jednotky zesílené kulomety a tarasnicemi), pak ohňometníci a ženijní jednotky určené k zničení objektu. Přepadové skupiny se zbytečně nepoutají bojem s nepřítelem bránícím se v připravených postaveních, ale ničí především toho nepřítele, který jim brání v postupu k vlastnímu objektu. Jakmile velitel přepadové skupiny rozezná určený objekt a zničí jeho obranu, dává signál destrukční skupině k jeho zničení. V této fázi musí činnost všech velitelů směřovat k tomu, aby zabezpečili činnost destrukční skupiny.

Destrukční skupina má jediný úkol, zničit objekt. Nepodaří-li se přepadové a destrukční skupině proniknout až

k určenému objektu a zničit jej trhavinou, musí se snažit poškodit a vyřadit jej z provozu palbou všech zbraní, hlavně palbou těžkých kulometů a tatarsnic.

Po zničení objektů jednotky samostatně odcházejí do předem určeného prostoru shromáždění. Odchod probíhá pod ochranou palby minometů. Z boje jako poslední odcházejí zajišťovací skupiny. Přitom přesun jednotek musí být proveden tak, aby neprozrazoval cestu do prostoru shromáždění vzdušného výsadku. Úkolem poslední odcházející jednotky může být klamat nepřítele pokud jde o pravou osu odchodu.

Prostor shromáždění se volí na takovém místě a v takové vzdálenosti, aby zabezpečil výsadek před nenadálým napadením. Svým umístěním musí znemožňovat obklíčení výsadku nepřátel-

skými jednotkami a zabezpečovat v případě potřeby skrytý odchod.

Dovoluje-li to situace, nebude vzdušný výsadek v některých případech po likvidaci obrany raketové zbraně ničit, ale přejde k obraně těchto prostředků s cílem ukořistěné odpalovací zařízení, pohonné hmoty, radio-technické prostředky a atomovou munici předat vlastním vojskům. Potom organizuje a vede obranu podle zásad uvedených v předpise pro bojové použití vzdušných výsadků (Výs-1-1).

Dobyty a ničení atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení při jejich přesunu (převozu) provádějí vzdušné výsadky překvapivou činností z léček. Nedovolí-li situace včas léčku na ose přesunu organizovat, musí se vzdušný výsadek za každou cenu snažit, aby prostředky do atomového napadení zničil palbou.

Dobytí a udržení přepravišť a předmostí vzdušnými výsadky

Major Radomil R o p e k

1. Význam dobytí a udržení přepravišť a předmostí vzdušnými výsadky

Hlavní úkol vzdušných výsadků vysazovaných ve prospěch armád nebo svazků spočívá v zabezpečení co největšího tempa útoku při překonání různého druhu přirozených překážek z chodu, k zabezpečení nepřetržitého postupu do prostoru cíle operace.

Násilný přechod vodních překážek během útoku je jedním z nejobtížnějších a nejsložitějších druhů bojové činnosti. Pro zachování vysokého tempa útoku je nutné provádět násilný přechod řek výhradně z chodu a z hlediska ochrany před ZHN v celé šíři útočného pásma. Na pomoc útočícím svazkům je nutno vysazovat vzdušné výsadky s úkolem zdržet příchod záloh nepřítel, předejít je v ovládnutí přeprav nebo předmostí, nebo provést úder z týlu proti nepříteli, který se brání na řece a zabezpečit tak příchod vlastních tankových svazků na předmostí. Použití operačních a taktických vzdušných výsadků do značné míry usnadní splnění složitějšího úkolu. Nepřítel včasným stržením mostů, zničením přepravišť a připravením obrany na protilehlém břehu může dosáhnout i dlouhodobého zdržení našich útočících vojsk.

Přechod vodních toků byl i v minulých válkách těžkým a nesnadným řešitelným problémem. Je sice možno uvést příklady z Velké vlastenecké války, kdy tankové jednotky a někdy ojedinělé tanky rychlými a rozhodnými akcemi s využitím překvapení se zdarem rozhodly boj o neporušený most.

Podávalo se obvykle v nejposlednější moment odvrátit vyhození mostů a tak zahájit úspěšný boj o předmostí.

V budoucí válce bude komunikační síť při úplné motorizaci bojujících armád přeplněna. Důležitě komunikace však budou zničeny a zataraseny po atomových úderech. Rychlému postupu vpřed budou kromě jiného překážet zatarasené soutěsky, průchody, přechody a stržené mosty. Navíc dá se předpokládat, že nepřítel všechny mosty předem připraví ke zničení a do plánova-

ného stržení je bude chránit vyčleněnými jednotkami silnými podle jejich důležitosti.

Plynulý postup tanků může být ohrožen činností i jednotlivých nepřátelských bojovníků, kteří zničí včas komunikační stavby, zvláště přes vodní toky, podle předem stanovených plánů. V některých případech může protivník získat potřebný čas k protipatření, která budou nebezpečná pro svazky, nakupené před překážkami. Jejich rozptýlení v případě zdržení postupu je nesešné. Jsou vhodným cílem pro nepřítel. Z tohoto hlediska je výhodné provádět přechod vodních toků hlubokým broděním tanků celými svazky v plné šíři útočného pásma. Vzdušné výsadky mohou plně zabezpečit, v některých případech i připravit (průzkum, vytyčení os, stržení břehů atd.) vše, co tankové útvary k přechodu vodního toku hlubokým broděním potřebují.

Dobytí přepraviště vzdušným výsadkem může mít dvojitý účel. Buď zabezpečit nepřetržitost v útoku vlastním vojskům, aby mohla vodní překážku překonat z chodu, nebo zničit přepraviště podle zámyslu nadřízeného velitele, omezit možnost manévru nepřítel. (V práci uvedu způsoby činnosti týkající se prvního případu.)

Přechody vodních toků v útočných operacích na předpokládáních válčističích budou poměrně časté. Vojska musí být připravena až ke dvěma přechodům za den. Všechny vodní toky nebudou však mít stejný význam. Význam vodní překážky vzrůstá se šířkou, hloubkou a rychlostí proudu a strmostí a nepřístupností břehů. Rozhodující pro usnadnění nebo znesnadnění přechodu je charakter dna a celého údolí. Kvalita dna ve spojení s hloubkou a rychlostí proudu je důležitá pro možnost brodu. Význam překážky je dále stanoven kvantitou a kvalitou hydrotechnických objektů a ovlivněn změnami, které přináší počasí a roční doba. Zvláštní důležitost má jakost nepřátelské obrany, která využívá vodní překážky.

Při hodnocení vyjmenovaných údajů je třeba posoudit počet a kvalitu použité nové techniky a zbraní (ZHN, rakety, vrtulníky pro přepravu vojsk i materiálu, mostní tanky apod.).

Výsadkové jednotky jsou s to úspěšně plnit úkol zachycení přepraviště a předmostí. K jeho splnění je třeba připravit jak padákové výsadky, tak i motostřelecké jednotky, které budou přepravovány vrtulníky.

2. Sila, složení a sestava

Sila vzdušného výsadku bude určována důležitostí úkolu a stupněm umlčení nepřátelských sil a prostředků při přípravě vysazení a možnostmi podpory v průběhu boje. V některých případech se bude moci použít i nevelkých jednotek. Kromě výsadkové brigády lze plánovat k tomuto úkolu výsadkový prapor, někdy i rotu. Padákové jednotky na rozhodujících směrech mohou být zesíleny vrtulníkovými výsadky a v některých případech bude použito jen vrtulníkových výsadků.

U výsadkového padákového praporu kromě výsadkových rot v obvyklém složení (3 výsadkové čety, 1 četa doprovodných zbraní) je kladen důraz na ženijní jednotky. Motostřelecký prapor použitý jako vrtulníkový výsadek bude jimi zesílen. Ženijní jednotky jsou začleňovány do přepradových skupin s úkolem zjistit způsob přípravy mostu ke zničení a provést její rychlé zneškodnění. Zčásti se také začleňují do průzkumných hlídek, majících za úkol prozkoumat obranné objekty a zátarasu nepříteli. Dále jsou určeny k průzkumu vodního toku a vytyčení přechodů podle požadavku velitele svazku, útočícího čelně a to i v tom případě, že bylo zachváčeno neporušené přepraviště. To z toho důvodu, že nepříteli se může podařit se zničit použitím raket nebo letectva i po obsazení vzdušným výsadkem.

Zvláštní důraz je kladen i na chemické jednotky, které jsou začleňovány jak do přepradových skupin, tak i z části do skupin zajišťovacích a předpusutých odřadů.

Minometné a protitankové jednotky se uplatní především v zajišťovacích skupinách. Tarasnicové jednotky, jednotky bezzákluzových kanónů nebo pt řízených střel mohou být jednak z části přiděleny samostatně bojujícím jednotkám, jednak ponechány k dispozici veliteli vzdušného výsadku jako protitanková záloha.

Průzkumné jednotky vzdušného výsadku v soulase s plánem průzkumu budou použity k získání zpráv o místech soustředění sil nepříteli a přístupových cestách do místa akce. Po zesílení ženijní hlídkou mohou plnit tyto průzkumné skupiny, především je-li jejich manévrovací schopnost zvýšena přepravními prostředky, rozmanité úkoly

destrukční a dezorganizační činnosti, z nichž největší pozornost je třeba věnovat organizaci léček na proudy nepříteli. Průzkumné skupiny na některých osách budou zesíleny chemickými průzkumníky ke zjištění radiační situace v prostoru přístupů k bojišti s důrazem na směry, na kterých má zájem velitel disponující vzdušným výsadkem. Plán průzkumu bude zahrnovat i úkoly získání zpráv o případných dalších objektech činnosti výsadku, stejně jako získávání potřebných zpráv ve prospěch nadřazeného štábu.

Spojovací jednotky budou zabezpečovat spojení uvnitř výsadku a to jak mezi přepradovými a zajišťovacími skupinami, tak i se zálohami a vyslanými předpusutými odřady i průzkumnými skupinami. Plánem spojení bude určen způsob nepřetržitého spojení s nadřazeným velitelem a s útvary a svazky, které přijdou do prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku při sloučení.

V soulase s dosud uvedenými statěmi sestava vzdušného výsadku pro úkol zachvátit přepraviště bude obvykle zahrnovat:

- přepradové skupiny pro dobytí vlastního přepraviště,

- zajišťovací skupiny zabezpečující obsazením výhodných čar na přístupových cestách nepříteli činnost přepradových skupin,

- skupiny záloh, jejichž sila a složení je určována charakterem úkolu; nejčastěji vševojsková, ženijní a protitanková záloha,

- u výsadku v síle brigády předpusutých odřadů, obvykle výsadkové roty vyslané na vzdálenost do 10 km od předního okraje obrany, které k získání času a vyčerpání nepříteli budou působit z léček, přepady a obranou takticky výhodných čar.

Sestava vzdušného výsadku pro úkol zachvátit předmostí bez přepraviště bude obdobná. Nebude však zahrnovat přepradové a zajišťovací skupiny. Tyto budou nahrazeny útvary nebo jednotkami, kterým bude stačeno k ovládnutí a udržení objektů na předmostí a určen prostor jejich činnosti.

Složení, sila a organizace jednotlivých skupin v sestavě vzdušného výsadku, tj. přepradových, zajišťovacích, záloh i předpusutých

nutých odřadů a samostatných průzkumných skupin nemůže být určováno šablonovitě.

Po pečlivém vyhodnocení situace, především potřebných údajů o nepříteli, velitel vzdušného výsadku je sestaví tak, aby při dokonalém využití terénu si udržel možnost pružného manévru a při malé zranitelnosti mohl v rozhodujícím okamžiku soustředit síly v potřebném místě ke zdrcujícímu úderu nepříteli.

Celková sestava vzdušného výsadku, vysazovaného ve prospěch především tankových vojsk, je v každém případě určována specifickými zvláštnostmi úkolu u výsadku, charakterem bojové činnosti nepřítel, terénu v prostoru vysazení a kromě toho

množstvím a možnostmi vlastních výsadkových vojsk (u vrtulníkových výsadků motostřeleckých jednotek) a dopravního letectva.

K zabezpečení vysazení operačních výsadků je třeba mít dostatek sil a prostředků. Ty v některých případech mohou chybět i u armád. Z tohoto hlediska je v řadě případů účelnější organizaci použití operačních vzdušných výsadků ve prospěch armády (svazků) provádět frontem s tím, že po vysazení se ihned podřídí veliteli armády (svazku) útočící na směr, na kterém je výsadek vysazen. Je-li ovšem dostatek sil a prostředků, je možno na stupni armády výsadkové akce operačního významu připravit a provést.

3. Příprava k vysazení a boji

Příprava k vysazení a boji o přepraviště a předmostí je až na některé odchylky obdobná jako při plnění jiných úkolů. Podle umístění vzdušných výsadků může probíhat v prostoru soustředění, později ve vyčkávacím prostoru.

Velitel vzdušného výsadku v prostoru soustředění obdrží v takovém případě k urychlení přípravy „Nařízení pro uvedení do bojové pohotovosti“ od velitelství, kterému je podřízen trvale nebo přidělen dočasné.

V nařízení pro uvedení do bojové pohotovosti bude stanoven zhruba prostor činnosti, cíl činnosti („připravit vzdušný výsadek na přechody přes řeku R“), doba pohotovosti a nařízení k opatření materiálů technického zabezpečení.

Současné toto nařízení může obsahovat i rozkaz pro přesun do vyčkávacího prostoru. Štáb vzdušného výsadku doplní nařízení konkrétními údaji a neprodleně je vyhlásí podřízeným jednotkám.

V době vydání nařízení pro uvedení do bojové pohotovosti, doplňuje a vyhodnocuje oddělení průzkumu nadřízeného velitelství průzkum cílů, nepřítel a prostoru nastávající bojové činnosti. Jde především o taktický vzdušný průzkum. Má za úkol upřesnit stav přepraviště a stanovit rozmístění a stupeň vybudování nepřátelských obranných objektů, zjistit případné blízké zálohy a přítomnost letectva nepřítel na předsumutých letištích a přistávacích plochách. Průzkum se provádí jak přímým pozorováním, tak radiolokací a fotografováním z velkých, středních i malých výšek.

Je-li to výhodné, je plánován do prostoru bojové činnosti a do jeho okolí (na široké frontě) výsadek samostatných prů-

zkumných skupin v přiměřené lhůtě před provedením vlastního výsadku na předmostí.

Činnost štábu výsadku je třeba řídit od počátku přípravného období plánovitě, aby všechny úkoly byly postupně ve správném časovém sledu splněny. Z tohoto důvodu je třeba si ujasnit časové možnosti a potřebu času na splnění jednotlivých úkolů. K tomuto účelu zpracovává náčelník štábu jako dokument pro vnitřní potřebu „Kalendářní plán přípravy k vysazení a bojové činnosti“. Dny až do času pohotovosti nebo „C“ (výskok 1. výsadkáře vzdušného výsadku z letounu) rozdělí po hodinách a vyplní všemi úkoly od přípravy rozhodnutí a plánování až po přípravu osob, bojové techniky, materiálních prostředků k vysazení a jejich soustředění k letištím.

Současné je i doplňování a balení materiálů. Jednotky vzdušného výsadku balí do zásobníků i dodatečné zásoby. Boj o předmostí má charakter boje na místě, proto zásoby nejsou plně omezeny přepravními možnostmi po vysazení. Čas potřebný pro balení zásobníků a nákladních padáků je určen počtem a druhem připravovaného materiálu, jeho soustředěním a počtem bojovníků, vyčleněných k balení. Vlastní balení zásobníků i nákladních padáků při připravenosti potřebného materiálu a bojovníků nepřesáhne 3 hodiny.

Štáb výsadku vysílá průzkum na osy přesunu do vyčkávacích prostorů a na letiště. Odborní funkcionáři připravují plán spojení, nařízení pro utajení velení, organizaci pořádkové služby, provádějí se lékařské prohlídky apod.

Operační oddělení velitelství disponujícího vzdušným výsadkem projednává otáz-

ky leteckého zabezpečení za přeletu a zpracovává rozkaz (bojové nařízení) pro zasedání vzdušného výsadku. Má být doručen (je-li nevhodné volat velitele na štáb nadřízeného velitelství) současně s posledními zprávami o situaci nepříteli v prostoru vysazení, doplněnými leteckými snímky a zvláště mapami velkého měřítka pro potřebu přípravy a vedení boje vzdušného výsadku.

Štáb nadřízeného velitelství připravuje zároveň dohovor součinnosti mezi veliteli svazků (útvárů), které se sloučí se vzdušným výsadkem a velitelem výsadku, ke kterému budou přizváni i představitelé letectva.

V organizaci součinnosti budou probrány 1—3 varianty na předmostí. Zvláště podrobně je třeba probírat zabezpečení bojové činnosti vzdušného výsadku. Jde zejména o letecký průzkum a zabezpečení spojení k včasnému předání zpráv ve všech etapách přípravy k vysazení a vedení bojové činnosti. Letectvem je třeba ničit zálohy nepříteli v prostoru vysazení především v tom případě, nebude-li výsadek zabezpečen shozem atomové pumy nebo úderem raket.

Leteckou podporu vyžaduje štáb vzdušného výsadku přes představitele letectva, který bude vysazen společně s výsadkem.

V dělostřeleckém zabezpečení musí být vyhodnoceny jednotlivé cíle a stanoveny prostředky k jejich zničení. Kromě toho bude stanoveno, z které čáry a kterými prostředky, v jakém množství je možno podporovat boj výsadku dělostřelctvem svazků útočících čelně.

Velmi podrobně budou probrány otázky týkající se sloučení čelně útočících svazků (útvárů) se vzdušným výsadkem. Velitel výsadku má znát směry útoku svazků a osy postupu průzkumných a předsunutých odřadů. Pro organizaci součinnosti je třeba připravit i časovou kalkulaci, kdy průzkumné (předsunuté) odřady a hlavní síly přijdou do prostoru bojové činnosti.

Čára setkání, zastavení paleb a místa setkání velitelů musí být voleno podle provedení pravděpodobného manévru sil a prostředků vzdušného výsadku k době setkání. Tento manévr obvykle neovlivní čáru signálů.

Kromě čáry setkání, zastavení paleb a místa setkání velitelů zabezpečuje ještě nadřízený štáb sloučení stanovením frekvencí, čar a doby navázání spojení, signálů a hesel, rozpoznání a zastavení palby, popřípadě zabezpečuje spojení i přidělením technických prostředků. Způsoby rozpo-

znání vlastních sil budou stanoveny i pro noc.

Organizace spojení pro setkání může zahrnovat zvláštní síť pro setkání, kde např. je průzkumný a předsunutý odřad, pluky, které přicházejí do místa setkání a štáby vzdušného výsadku. Kromě rádiového směru nadřízeného velitelství ke vzdušnému výsadku se organizuje i rádiový směr velitelství vzdušného výsadku ke svazku, se kterým se sloučí po setkání. Styční důstojníci (dělostřelctva, letectva) mají své vlastní spojovací prostředky.

V přípravě je nutné vyhodnotit místa ohrožená nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení, neboť důkladnost a všestrannost přípravy vyžaduje připravit se na možné eventualitě změny situace a tím čelit překvapení.

Nukleární zbraň může nepřítel použít jednak na vzdušný výsadek a jednak na útočící jednotky na přistupech k řece. V některých případech může mít záměr přepravit obsazené vzdušným výsadkem zničit, přehradit tok řeky a vytvořit pásmo značného radioaktivního zamoření. Přehrazení vodního toku je možno provést podle jeho šířky jednou nebo dvěma atomovými pumami při využití vhodných míst na řece. Při úplném přehrazení koryta řeky se vodní tok značně změní. Přehrazením koryta se vytváří vodní nádrž nad místem výbuchu, zatím co úroveň vodní hladiny pod nádrží se rychle snižuje. Kromě úplného zničení sil vzdušného výsadku v prostoru přepraviště bude umělá přehrada navíc znesnadňovat překonání řeky jak nad nádrží, tak pod ní. Přehrazením se zvětší šíře vodního toku a údolí bude zaplaveno. Přehrada nad přehradou může být ztížena rozmanitými překážkami (nakupené stromy, mřeliny apod.).

Pod nádrží se odhalí obvykle bahňité dno a strmé břehy vodního toku. Bude-li však odkryté dno pevné (kamenité) — tanky a pásová vozidla mohou překračovat řeku na prozkoumaných místech po patřičných úpravách. Na těchto přechodech bude třeba stanovit úroveň radiace a zabezpečit vyzkoušení před úhrozou nakupené vody v umělé přehradě v případě protržení hráze.

Zvláštnosti přípravy boje o přepraviště je sestavení a příprava přepadových skupin a popřípadě společný nácvik všech jednotek ke zteči obrany přepraviště z obou stran a zabezpečení činnosti ženistů, kteří zneškodňují nálož připravené k jeho zničení. V výsadkového padákového praporu pro tento účel budou vytvořeny obvykle dvě přepadové skupiny v síle až dvou družstev.

4. Některé otázky materiálně technického a zdravotnického zabezpečení

Jednotkám vzdušného výsadku musí být určeno, kolik a jaké zásoby budou přepraveny současně s jednotkami do boje. Jednotky, které se budou přesunovat na kratší vzdálenosti, mohou mít větší zásoby (munice), jednotky, u nichž splnění úkolu je vázáno na delší přesuny (v některých případech zajišťovací skupiny), mohou mít u sebe jen takovou výši zásob, kolik bojovníci unesou. Při boji o přepraviště a předmostí budou jednotky zabezpečeny na celou dobu boje zásobami shozenými současně s vojsky. Presto pro případ prodloužení boje a vyčerpání zásob je třeba zabezpečit boj přípravou dodatečného zásobování. Tyto zásoby jsou zabaleny a přepraveny ke shozu na letišti materiálního zabezpečení. Kromě nich je třeba plánovat a zabezpečit při dohovoru součinnosti u nadřízeného velitelství přísun nejn nutnější munice po sloučení s vlastními vojsky. Jestliže dodatečné zásobování v průběhu boje bude provedeno, pak velitel vzdušného výsadku předem uvolní potřebné síly jednak k vytyčení dopadové plochy a jednak pro sběr zásobníků. Podle druhu a počtu materiálu je třeba určit až četu.

Stejně důležitá je i otázka zdravotnického zabezpečení. Odsun raněných končí na obvazišti vzdušného výsadku, které je umístěno na nejméně ohrožených místech

v prostoru předmostí nebo v jeho blízkosti. Další odsun raněných je možno provést až po sloučení s vlastními vojsky. Velitelství disponující vzdušným výsadkem zaplňuje zdravotnickou péči v jeho prospěch (odsuny, chirurgická pomoc apod.) ihned po sloučení. Plánovat k odsunu raněných vrtulníky není v některých situacích reálné pro jejich poměrně snadnou zranitelnost. Jestliže je v průběhu boje padákový sled zesílen vrtulníkovým, pak je třeba k odsunu raněných používat vracející se vrtulníky.

Speciální otázkou při přechodu vodních toků hlubokým broděním tanků jsou prostředky, kterými vzdušný výsadek plní potřebné úkoly ve prospěch apod.) jde o zlepšení přístupů k vodní překážce a výjezdu z ní, především pak provedení průzkumu vodní překážky, zjištění hloubky, šířky a charakteru dna a vytyčení osy postupu ještě před příchodem přesunutých tankových odřadů k řece. Ženíjný průzkum vodní překážky je prakticky jednou z nejdůležitějších otázek ženíjního zabezpečení přepravy tanků po dně. Považují za potřebné používat k tomuto účelu bojovníků vycvičených v ovládnutí lehké potápěčské soupravy, kteří jsou s to zjistit potřebné přesné zprávy o konfiguraci dna, jeho pevnosti a zároveň působit jako hlídky záchranné služby při vlastním hlubokém broděním.

5. Volba místa a doby vysazení

Po ujasnění úkolu, zhodnocení situace nepřítele, především z hlediska použití ZHN, vyhodnocení vlastních možností, důkladném prostudování terénu a zvažení výhod a nevýhod závislých od noční a denní doby, je třeba volit místa vysazení. Doskokové (přistávací) plochy zásadně se volí podle celkového zámyslu boje.

Plochy pro přepadové skupiny mají být voleny tak, aby překvapení, kterého se dosáhne jejich vysazením, mohly využít a rychle se zmocnily cíle. Jejich doskokové plochy mají být přibliženy blízko k přepravišti. U ostatních skupin však není někdy výhodné vzhledem k použití ZHN nepřítelem volit doskokové plochy v přímém prostoru činnosti nebo v bezprostřední jeho blízkosti. Vzdušný výsadek musí z místa vysazení rychle odejít, protože lze očekávat úder nepřítele především na doskokové plochy. Některé z nich mohou být zasaženy i atomovými údery. Z toho důvodu je třeba, aby výsadek využil času potřebného k při-

pravě zásahu a včas odešel do bezpečné vzdálenosti od doskokových ploch.

Jen s obtížemi lze dodržet zásadu, aby doskokové (přistávací) plochy vzdušného výsadku neprozrazovaly zámysl činnosti. Nepřítel nemá znát přesná místa, ve kterých se střetne se vzdušným výsadkem a především, kde výsadek bude působit hlavními silami.

Vzdušný výsadek pro nedostatek těžkých zbraní se zaměřuje především k využití výhod, které skýtá překvapení. Při rozhodné činnosti může tak způsobit velké ztráty i početnějšímu a lépe vyzbrojenému nepříteli.

K takovému ničení nepřítele se hodí činnost z léček a krátké zdrcující přepady. Jejich účinnost je však dána především překvapením protivníka. Tato okolnost vyžaduje dokonalé utajení jak příprav, tak zámyslu boje a v některých případech i vzdálení doskokových ploch od míst boje.

Počet doskokových (přistávacích) ploch

může být určen počtem skupin potřebných ke splnění úkolu. Obvykle lze počítat s vysazením praporu na jednu plochu, vysazení brigád na 4—6 ploch. V případě dobytí přepraviště výsadkovou brigádou je třeba počítat s jednou až dvěma plochami pro přepadové skupiny v samé blízkosti přepraviště (nejlépe na každém břehu jedna plocha) a 2—4 plochy pro zajišťovací skupiny na předpokládaných přístupových cestách nepřítele. Zálohy mohou seskočit v prostoru jedné ze zajišťovacích skupin. Do zvláštního prostoru je třeba vysadit předem odřady.

Pro přepadové skupiny nepředpokládám obvyklé doskokové plochy. Úkolem přepadových skupin je rychle proniknout k mostu a zabránit jeho zničení nepřítelem připravenou roznětovou sítí. Proto je možné přepadovou skupinu vysadit jen z 1 až 2 letounů z minimální výšky při jednom průletu na oba břehy (nutně především u velkých mostů). Taková akce vyžaduje předcházející umlčení obrany mostu a přiblížení výsadku co nejblíže výbuchům leteckých pum, při zachování bezpečnostních opatření, podobně jako při přiblížení pěchoty dělostřelecké palby.

Vzdálenost ploch od sebe má zabezpečit vzdušný výsadek před možností zničení jedním atomovým úderem, proto je třeba plánovat plochy vysazení 3—5 km od sebe.

Podle způsobu organizace protivýsadkové obrany a základních řádů pro bojovou činnost předpokládaného nepřítele lze očekávat, že vhodné doskokové plochy poblíž důležitých objektů budou předem zamínovány a že budou na nich zřízeny překážky. Těmto opatřením protivníka lze čelit hlavně zaměřením základního výcviku bojovníků na boj v podobných podmínkách, aby nečekanou překvapivou situací nebyl narušen organizovaný průběh akce.

Vysazení vzdušného výsadku je možno provést jak v denní, tak v noční době. Je-li třeba zabezpečit minimální zranitelnost výsadku na odletových letištích a při přeletu, provádíme tuto činnost v noci a vysazení po rozednění. To umožní použít denní doby k ovládnutí objektu. Je-li třeba využít pro boj tmy, pak je možné vysazení provést před setměním nebo v noci. Noční podmínky dovolují nejlépe dosáhnout taktického překvapení a zmenšují účinnost palby protivníka. Obtížné je řešit shromáždění a zabezpečit dokonalou orientaci. Noc, mlha a soumrak poskytují nejvhodnější podmínky pro nečekané napadení a ulehčují splnění úkolu.

Doba vysazení musí především odpovídat zámyslu operace pozemních svazků útočících čelně. Pravděpodobně bude ovlivněna situací v průběhu boje. V otázce, kdy volit dobu vysazení, je třeba uvážit předpokládanou dobu sloučení s tankovými jednotkami. Jde-li o úkol zachvácení přepraviště, pak je třeba i uvážit, kdy nepřítel bude je chtít sám zničit. Nepřítel bude plánovat jeho zničení tehdy, nebude-li moci udržet prostor před řekou. Nebude zřejmě chtít zničením přepraviště přehradit cestu vlastním ustupujícím jednotkám. Z těchto důvodů se jeví jako výhodný čas vysazení krátce před příchodem vlastních tankových jednotek k přepravišti. To je však doba, které nepřítel nejspíše využije ke zpevnění obrany protilehlého břehu od fronty stahovanými jednotkami a navíc je možné, že vzdušný výsadek se v této době střetne s čerstvými silami přisunovanými z hloubky. Proto je výhodnější, aby čas vysazení byl stanoven v době, kdy tyto jednotky jsou ještě v prostorech soustředění, nebo popřípadě na přesunu směrem k řece.

Výsadek by pak mohl po vysazení organizovat boj mimo dotyk s nepřítelem. Doba vysazení je tedy výhodná volit tak, aby výsadek měl možnost zachytit neporušené přepraviště a aby měl potřebný čas na organizaci boje s přicházejícími silami nepřítele.

V soudobých podmínkách je však třeba z důvodu P A O plánovat přechody vodních toků tankovými svazky hlubokým broděním v celé šíři útočných pásem. V takovém případě délku doby od času „Č“ do příchodu tankových útvarů a svazků může kalkulovat podle zkušeností přechodu vodních toků tankovými divizemi v SSSR. Při cvičení v roce 1958 bylo třeba na vyznačení přepraviště a os přesunu tanků po dně řeky, organizaci odsunové a záchranné služby, na zlepšení přístupů k vodní překážce a výjezdu z ní 1,5 hodiny počítáno od okamžiku příchodu předem nastavených odřadů k řece. Za 30 minut po zahájení násilného přechodu byly na protilehlý břeh přepraveny 104 tanky, za 1 hodinu 30 minut 224 tanky. V roce 1959 provedla tanková divize násilný přechod DNEPRU za 52 minut na 18 směrech.

Výsadek může splnit úkoly jako je získání zpráv o přístupech k vodní překážce, upřesnění hloubky, šíři a charakteru dna, vytyčení os a provedení ostatních příprav ještě před příchodem tankových útvarů k řece. Potřebný čas ke splnění těchto úkolů od „Č“ do příchodu předem nastavených tankových útvarů je ve dne 1,3—2,3 hodiny.

Jeho dodržení vyžaduje speciální přípravu jednotek vzdušného výsadku.

S volbou doskokových ploch je spojena i otázka velikosti předmostí, které vzdušný výsadek bude obsazovat. Vzdušný výsadek má mít prostor kromě jiného dostačující pro manévry; dále je třeba, aby mohl využít výhodného „výsadkového“ terénu. K tomu nepostačuje velikost prostoru, který byl dříve udáván jako norma pro obsazování předmostí. Tato norma je nevyhovující i z toho důvodu, že by bylo možno jedním úderem atomové pumy zničit prakticky celý výsadek.

Proto je výhodnější, aby vzdušný výsadek působil na větším prostoru, tak velkém, aby v něm mohl aktivně ničit přicházejícího nepřítele a nemohl být zasažen nepřítelem tak, aby to bránilo splnění úkolu; přitom na tak velkém, aby nebylo lze v rozhodující chvíli shromáždit hlavní síly v potřebném místě. Velikost tohoto prostoru bude závislá především na členitosti a pokrytosti terénu a také na přepravních možnostech vzdušného výsadku. Bude-li možno obsazovat jen několik komunikací vedoucích k přepravišti a tak přehrazovat směry přesunu nepřítele, aniž by tento měl možnost obejít, bude prostor obsazovaný výsadkem značně veliký. Tak kupř. při cvičení ve zvlášť výhodném terénu hloubka prostoru (pásma) pro padákový výsadek v síle praporu ve svazu dosahovala až 10 km při šíři do 10 km na předním kraji (pásmo se směrem vzad zužuje). To je poměr-

ně velký prostor, který byl použit k úspěšnému vedení manévrového boje. Jeho velikost je v současné době výjimkou. V přehledném, plochem terénu prostor pro prapor bude podstatně menší. Před tímto pásmem, popřípadě v něm a na jeho okrajích operují zesílené samostatné průzkumné skupiny vysílané až do vzdálenosti 20 km od předního okraje.

Při stanovení prostoru činnosti pro vzdušný výsadek vysazený na předmostí je třeba vycházet jednak z možností vzdušných výsadek a jednak z potřeb tankového vojska.

Při přechodu tankového svazku přes DNEPR hlubokým broděním pluk prvního sledu měl úsek přechodu široký 8–10 km; v něm bylo 4–6 přeprav. Pro prapor v praporech nebo rotních proudcích je třeba 1–5 přepraviště. Vzdušný výsadek v síle padákového praporu může ve výhodném terénu obsáhnout úsek 4–6 přeprav. Výsadková brigáda by mohla v některých případech zabezpečovat podstatnou část úseku tankové divize (15–20 km) s 8–12 přechody pod vodou.

Chci zdůraznit, že hlavní odpor (hlavní úder) bude předpokládat velitel vzdušného výsadku tak, aby prostor předmostí v minimálních rozměrech tj. po provedení manévrové obrany vzdušného výsadku na poslední čáru obrany zabezpečoval přepravující se vojska před přímou palbou dělostřelectva a kulometů nepřítele a jejich rozvinutí k vedení bojové činnosti.

6. Splnění úkolu

Všeobecná charakteristika splnění úkolu:

Přepadové skupiny provedou rychlou zteč obrany přepraviště, zničení nepřítele a zabezpečí přepraviště. Zajišťovací skupiny vysílané z počtu výsadkových praporů se zčásti pevně drží ve svých opěrných bodech; na jiných místech provádějí rychlé přepady protivníka nebo ničí jeho síly a prostředky z letek. Na některých směrech dočasně bojují způsobem manévrové obrany. Předemnuté odřady vzdušného výsadku se snaží ovládnout výhodná místa na osách příchodu nepřátelských sil do prostoru předmostí.

Zálohy jsou připraveny působit v kterémkoliv prostoru. Po celou dobu je organizován výkonný a nepřetržitý průzkum.

Účelem veškeré této činnosti je způsobit nepříteli co největší ztráty na živé síle a technice při minimálních ztrátách vlastních sil.

Jakákoliv pasivita především při získávání zpráv vede k tomu, že nepřítel s úspěchem může využít svých prostředků ke zničení výsadku.

Velmi důležité je klamání protivníka. Každá desinformace nepřítele pomocí klamných výsadek, dýmu, vytváření dojmů, že prozrazené prostory rozmístění opouštěny nebyly apod. upoutává pozornost a vede palbu do míst, kde její účinnost neohroží vzdušný výsadek.

Splnění úkolu vyžaduje při přítomnosti nepřítele v prostoru vysazení, aby v zápatí po letecké přípravě (a sňahou musí být přiblížit výsadek co nejvíce leteckému bombardování) se jednotky vzdušného výsadku po doskoku soustředily za postupu k cíli, připravily se k boji a okamžitě zahájily plnění úkolu. Rychlé opouštění doskokových (přistávacích) ploch je nezbytné, protože je třeba očekávat úder nepřítele především

na doskokové plochy. Zteč obrany přepraviště provádějí přepadové skupiny. Rychle postupují vpřed, palbu po nepříteli zahajují z chodu, aby vyvolaly v obraně mostu zmatek. Jakmile rozeznají odpory nepřítel, využijí jeho částečného umlčení a provedou neprodleně jeho zničení. Vpřed vyslané skupiny ženistů zneškodňují výbušné náložky.

Minometná rota palbou z postavení na ose přesunu umlčuje oživlé cíle v sestavě nepřítel až do zvládnutí odporu. V dalším je připravena podporovat boj zajišťovacích skupin. Tarasnicová rota (baterie bezzákladových kanónů) je v pohotovosti jako protitanková záloha na směru nejvíce ohroženém tanky. Je-li těchto směrů víc, je umístěna tak, aby mohla zasáhnout do nejdůležitějších směrů.

Určené jednotky ihned po shromáždění přistoupí k přípravě nových nebo k obnově rozrušených přepravišť.

Po plánovaných osách odjíždějí samostatné průzkumné hlídky zesílené ženisty, chemickými průzkumníky, popřípadě ohňometníky. Mají nejen úkol zabezpečit velení výsadku potřebnými údaji o silách nepřítel přesunujících se k bojišti a zahájit plnění úkolů ve prospěch velitele, který vzdušný výsadek vysílá, ale i speciální bojové úkoly, které plní napadáním nepřátelských sil, zaminováním cest apod. Rozptylují tak pozornost především hlavních sil nepřítel a zdržují je v postupu. Takto působí jen skupiny, které k této činnosti dostanou rozkaz. Všechny ostatní průzkumné skupiny se snaží neprozradit se a to i nepřátelskému průzkumu a ostatním slabším skupinám nepřítel. Jejich úkolem je podat o nich potřebné zprávy. Tyto nepřátelské skupiny je třeba propouštět i přichystanými léčkami do vlastní sestavy, aby jimi odesílané zprávy klamaly nepřítel o místech přichystaných nástrah. Kromě jiného je třeba zabezpečit, aby vlastní jednotky neodpovídaly na provokaci palbou, kterou může nepřítel zjišťovat přítomnost cizích jednotek při vnikání do osad, popřípadě okrajů lesů.

Ostatní jednotky vzdušných výsadeků připravují výbušné i nevybušné zátarasy proti tankům nepřítel. Veškeré zátarasy jsou umístěny podle zámyslu velitele tak, aby neprozrazovaly prostory léček a připravené obrany.

Ve svém rozhodnutí velitel vzdušného výsadku určil směr hlavního úsílí. Podle zpráv průzkumu upřesnění umístění hlavních sil, záloh a v případě potřeby provede manévry silami vzhledem k směru příchodu

nepřítel. Podle zkušeností manévry výsadku je lépe zabezpečit, jsou-li jednotky rozděleny maximálně do rot; pak v případě potřeby mohou být jednotky rychle soustředěny k ničení nepřítel z boků a týlu. Výsadeková rota je akceschopná jednotka, která může úspěšně plnit i samostatné úkoly v boji s přesilou nepřítel (boj předstunutých odřadů).

Chemické pozorovací hlídky neustále sledují směr větru. Velitel vzdušného výsadku vyhodnocuje ohrožení jednotek předpokládaným výbuchem atomové pumy svržené za účelem zničení přepraviště a výsadku. Podle potřeby a možností provádí s jednotkami manévry tak, aby ohrožení radioaktivním zamořením po předpokládaném výbuchu bylo co nejmenší.

K přehrazení vodního toku ve zvlášť vhodném místě je potřeba podle jeho mohutnosti 1–2 údery atomovými pumami. Tento záměr nepřítel může být prozrazen uskupením jeho sil, zvláště má-li jich dostatek a přitom nebude obsazovat obranu přímo na řece, nebo neprovede-li údery proti výsadku většími silami. Kromě obvyklých ničivých činitelů při výbuchu atomové pumy přibude na vodním toku ještě ničivá síla mohutné povrchové vlny, která bude působit do vzdálenosti několika set metrů podle přímosti vodního toku.

Jestliže použije nepřítel k tomu účelu jaderného výbuchu, pak velitel vzdušného výsadku kromě dalšího plnění úkolů a potřebných opatření k záchraně je povinen vyslat k prostoru výbuchu radiální průzkum, který zjistí rozsah zničení a zamoření. Pro potřeby svazku, který útočí čelně, zkoumá úroveň a rozsah radioaktivního zamoření, případně charakter změny vodního toku. Jde zejména o průzkum vznikajícího záplavového území nad místem výbuchu a předpoklad, jaká plocha bude zaplavena. To je závislé na charakteru břehů, koryta i údolí nad přehradou. Je-li koryto výbuchem přehrazeno, bude potřeba prověřit výšku přehradu a stanovit rychlost stoupání vody v údolí. Důležité je i znát rychlost klesání vody pod přehradou. K rychlému překonání vodního toku je zapotřebí prozkoumat charakter obnažovaného dna řeky. Na něm je plně závislý způsob přechodu řeky, popřípadě je třeba stanovit, jaké úpravy bude vyžadovat. I pod přehradou je třeba stanovit hranice pásma zamoření a úrovní radiace.

Současně velitel a štáb vzdušného výsadku organizuje činnost ke zničení jednotek protivníka, které využívají účinků svr-

žené atomové pumy k obsazení obrany přilehlé k řece.

V případě, že rozhodnutím nadřízeného velitelství bylo připraveno vysazení vrtulníkového sledu, zabezpečují a vytyčují jednotky vzdušného výsadku plochu pro přistání vrtulníků. Plochu upřesní velitel výsadku vzhledem k manévru, který vysazená jednotka má provést. Jde především o to, aby mohla být použita ke zteči přicházejícího nepřítele do jeho boku nebo týlu, popřípadě aby rychle přehradila hlavní směr nebo nahradila ztráty způsobené výbuchem atomové pumy.

Na přistávací ploše vrtulníků jsou soustředěni i ranění příslušníci výsadku pro transport do vlastního týlu k poskytnutí další lékařské pomoci.

Radisté podle plánu navazují spojení s velitelstvím svazku, útočícím čelně na předmostí. Velitel výsadku kromě shora uvedeného oznamuje údaje o nepříteli, rázu vodní překážky, přístupech k ní, stavu přepravišť a vyznačených osách pro hluboké brození tanků.

Rozpoznání vlastních jednotek je provedeno podle stanovených signálů na určené čáře a na jejich základě zastavena palba. Podle okolností je uskutečněn krátký dohovor velitelů v místě setkání. Jsou-li úseky a jednotlivá přepraviště prozkoumána a označena, předsunutý tankový odřad z chodu překoná řeku s využitím přepraviště, popřípadě po vytyčených osách hlubokým brozením. V součinnosti se vzdušným výsadkem pak ničí nepřítele na protilehlém břehu a zabezpečuje přepravu dalších tanků pod vodou. V této době již provádějí hlavní síly každé divize prvního sledu armády na výchozí čáře přípravu tanků k přechodu řeky pod vodou. Tyto síly po překonání vodního toku pokračují pod ochranou palby a úderů letectva v útoku, aniž by zaujaly předmostí.

Je-li zachován neporušený nebo znovu obnoven most, výsadek jej stráží před plovcími minami a jinými trhavinami i proti diverzantům, cvičeným pro tyto úkoly. Stejně úkoly plní i při hlubokém brození tanků.

Použití vrtulníků při násilném přechodu vodních toků

Generálmajor Ladislav Jílm a

Hromadné použití rychlých tankových a mechanizovaných vojsk na směr rozhodující činnosti armády nám zabezpečuje dosažení vysokého tempa útoku, dosažení překvapení a ztížení nepříteli výběru cílů pro úder zbraněmi hromadného ničení. Pro ženijní vojsko to znamená včasné zabezpečení důležitých komunikačních objektů, odstranění nebo umožnění rychlého překonání překážek všeho druhu. Při stávajícím a perspektivním vybavení ženijního vojska je tento problém ve sjízdném terénu celkem dobře řešitelný. Horší je již otázka překonávání nebrodných vodních toků, kde vzniká vážné nebezpečí zpomalení útočného tempa a tím ohrožení splnění bojového úkolu. Jedním z úkolů PO bude tedy ovládnutí přechodů přes vodní toky a zajištění prostoru pro přepravu vlastních vojsk. K splnění tohoto úkolu se věnují do PO ženijní jednotky s nutnými přepravními prostředky. Ve Velké vlastenecké válce často byl a v soudobých podmínkách tím více bude tento úkol položen na vzdušné výsadky.

Vzdušný výsadek může být vysazen přímo na řeku, poblíž řeky nebo v určité vzdálenosti od řeky. První způsob je výhodný, není-li v prostoru přepravy nepřátelské vojsko nebo je-li řeka velmi slabě chráněna. Druhý způsob přichází v úvahu tehdy, je-li vodní tok obsazen nepřítelem a je-li nutno nepřátelské jednotky během výsadku umlčovati. Třetí způsob je nejméně vhodný a přichází v úvahu při silně chráněném vodním toku a větším výsadku.

Jednotka, určená k obsazení úseku vodního toku, k zabezpečení, eventuálně k zřízení přepravy přes řeku, může být vysazena dopravními letouny, vrtulníky, osobními a nákladními výsadkovými padáky. Materiál je uložen v trupu stroje nebo zavěšen pod trupem či křídly letounu. V 2. světové válce byly k přepravě vzduchem používány i kluzáky. Jejich nevýhodou je však značná zranitelnost tažného letounu s kluzákem pro malou rychlost a obratnost, potřeba velkých betonových vzletových ploch a konečně okolnost, že při přistání na nepřátelském území mohou být kluzáky ztraceny. Proto v soudobých podmínkách kluzáky ne-

uvážujeme a počítáme s vrtulníky a dopravními letouny.

Současná úroveň a další perspektiva vývoje vrtulníků a dopravních letounů dovolují nyní směle klást otázky širokého využití dopravních letounů a zvláště vrtulníků při překonávání vodních toků z chodu.

Použití vrtulníků a dopravních letounů k rychlému přesunu přepravních prostředků z týlu k frontě při překonávání vodních toků v operační hloubce je velmi účelné jak z hlediska času, tak i k dosažení prvku překvapení a dále odlehčení čelních útočících jednotek (PO), odlehčení komunikací a vyloučení zničení mostových souprav za přesunu úderem nepřátelských ZHN. Použití vrtulníků dává nové možnosti k rychlému zřizování přeprav a provádění manévru ženijními silami a přepravními prostředky.

Velmi výhodné pro průzkum, pozorování a k zabezpečení spojení a velení při násilném přechodu řek se ukazují lehké dvoumístné vrtulníky. Svými letovými vlastnostmi — rychlostí letu od 0 do 180 km/hod. a výškou letu od 5 do 1000 m umožňují lehké vrtulníky vševojskovým i ženijním náčelníkům uskutečňovat osobní řízení přechodu vodního toku na širším úseku. Je třeba počítat s tím, že pohyb po cestách, vedoucích paralelně s řekou a po řece samé bude pomalý a někdy zcela nemožný.

Vrtulníky nám umožní přepravit vojska a bojovou techniku přes vodní toky vzduchem bez zvláštních požadavků na přistávací plochu. Tento způsob bude výhodný zvláště tehdy, když bojová situace si vyžádá zrychlení přepravy přes řeku k narůstání sil a prostředků na některém směru útoku. Pomocí vrtulníků můžeme v době, kdy se na přepravních prostředcích přepravuje 1. sled, přesunout do určených prostorů ihned jednotky a útvary druhého sledu. Vzdálenost převozu je určována následujícími ukazateli. Nakládací prostory pro vrtulníky budou vzdáleny od čelního sledu okolo 10–15 km. Vycházím z toho, aby byly mimo dosah nepřátelské minometné a dělostřelecké palby. Prostory soustředění za řekou mají být vzdáleny nejméně 2 km od břehu, aby vykládání nebylo ohroženo

nepřátelským atomovým úderem, vedeným na přepravu na řece.

Přeprava vojsk vrtulníky přes vodní tok má být provedena tak, aby jednotka (rota, prapor), určená k plnění určitého úkolu ve stanoveném prostoru nebo směru letěla a byla vysazena současně.

Přepravu jednotek a materiálu přes řeku je možno organizovat i při malém počtu vrtulníků, nepřevyšujícím 10–15 strojů a sice systémem vzdušného mostu.

Vrtulníky je možno přepravovat i náklad, neodpovídající svými rozměry kabině stroje. V takovém případě se náklad připevní na háky pod trupem vrtulníku. Tohoto způsobu se dá s výhodou použít při převozu mostových souprav a jiných přepravních prostředků vzduchem.

Vrtulníků je možno použít i v jiném případě při překonávání vodních toků. Po přepravě čelních sledů útočících jednotek plavidlovou a brodovou přepravou na nepřátelský břeh je nutno očekávat, že nepřítel se bude snažit srazit tyto jednotky zpět, zlikvidovat vlnu na vlastním břehu a odřezat jednotky, pokračující v útoku do hloubky jeho sestavy. Útočícím jednotkám za řekou hrozí v tomto okamžiku nebezpečí napadení atomovým úderem a protiztečí tanků. Kromě protitankové obrany, organizované v průběhu boje provosledovými jednotkami na nepřátelském břehu bude hrát zvláštní úlohu rychlý a včasný manévry pohyblivého odřadu zatarasovacího a protitankové zálohy na ohroženém směru. V takovém případě bude velmi výhodné použít vrtulníků k přepravě PTZ a POZ přes řeku na ohrožený směr.

PTZ v síle jedné čtyř řízených střel PT-1 může být přepravena vzduchem na 3 vrtulnících Mi-4.

POZ v síle jedné ženijní čtyř s 3 rozkladači a 900 protitankových min může být přepraven vzduchem na 3 vrtulnících Mi-6. K urychlení nakládání a vykládání jsou miny uloženy v speciálních zásobnících.

Vrtulníky našly své použití i v přímém kladení min na směrech nepřátelských protiztečí. Tento způsob si vyžádá zvlášť upravená zařízení z minových rozkladačů s delšími skluznicemi. Vrtulníky letí malou rychlostí při zemi, spouštění min je obdobné jako u rozkladačů na autech nebo transportérech. Ke kladení min přímo z vrtulníků se hodí Mi-4. Tento způsob je výhodný zvláště tehdy, nemáme-li možnost dopravit na předmostí POZ s minovými rozkladači na vozidlech. Je třeba brát v úvahu viditelnost vrtulníků z velké vzdálenosti a jejich zranitelnost ze vzduchu i palbou z tanků

a dělostřelectva. Proto vrtulníky jako POZ budou působit na odvrácených svazích a na větší vzdálenosti od nepřitele pod ochranou vlastního stíhacího letectva.

Mimo výše uvedené úkoly najdou vrtulníky široké použití při zásobování vojsk za vodní překážkou různým materiálem, při dopravě lehké i těžší bojové techniky a při evakuaci raněných. Je třeba se vážně zamyslet nad otázkou možnosti přepravy celých mostových souprav vzduchem jak vrtulníky, tak i dopravním letectvem.

Technika soudobého letectva se stále zdokonaluje. Únosnost vrtulníků stoupá na 12 t. V krátké budoucnosti bude možno vysazovat jak vrtulníky, tak i letouny veskerou bojovou techniku a přepravní prostředky včetně mostních tanků. Vysazení je třeba provádět více skupinami o větším počtu letounů a vrtulníků současně v celé šířce pásma přechodu vodního toku, aby úder nepřátelských ZHN, které se nám nepodařilo včas zjistiť a zničit, byl velkým počtem současně se objevivších cílů co nejvíce paralyzován.

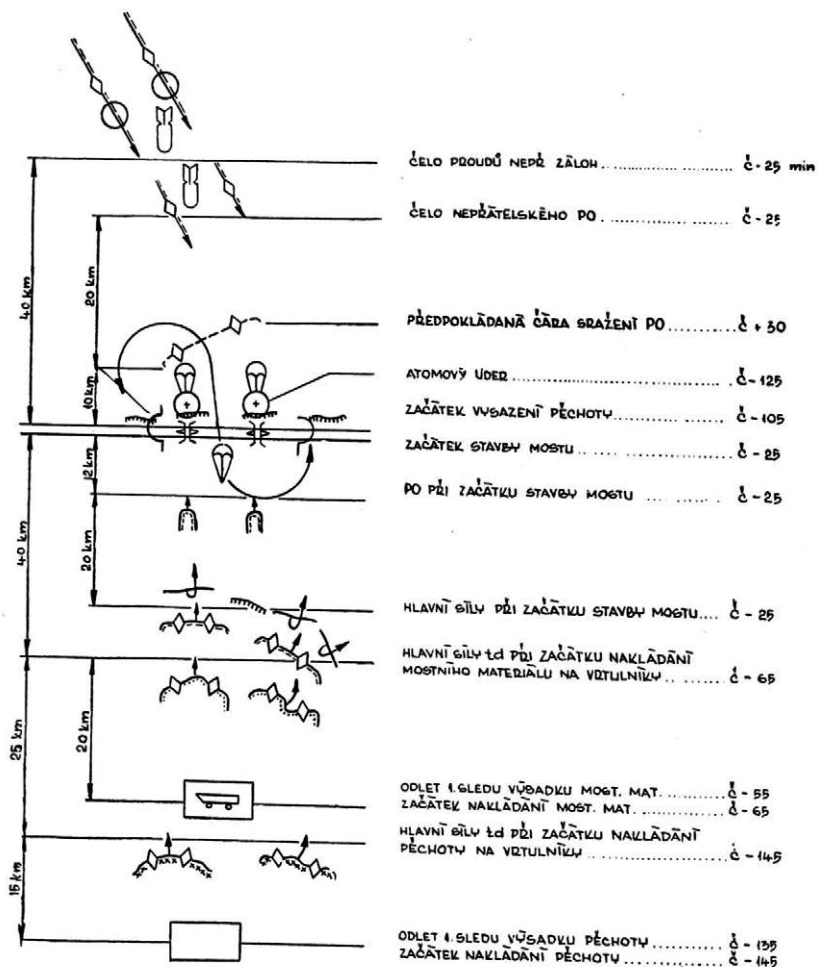
Použije-li se k dopravě přepravních prostředků dopravních letounů, je třeba, aby předemný sled, vysazený vrtulníky nebo padáky, dobyt a zajistil v blízkosti vodního toku vhodné přistávací plochy pro dopravní letouny. Takový způsob přepravy nám umožní rychlý manévry ženijními silami a prostředky při násilném přechodu vodních toků a tím vytvoření podmínek pro využití úspěchu na směrech úderu a zajištění vysokého tempa útočné operace.

Značná únosnost vrtulníků a jejich letové vlastnosti nám dávají možnost přiblížit rychlost přepravy přes vodní toky za určitých podmínek průměrnému tempu útoku. Naše armáda je a bude vybavena soudobými přepravními prostředky, výsadkovými, plavidlovými a mostovými a zařízením pro jízdu tanků pod vodou. Přesto však nejrychlejší zůstane stále ještě přeprava mostová. Musíme se proto snažit zabezpečit i pro PO mostové přepravy.

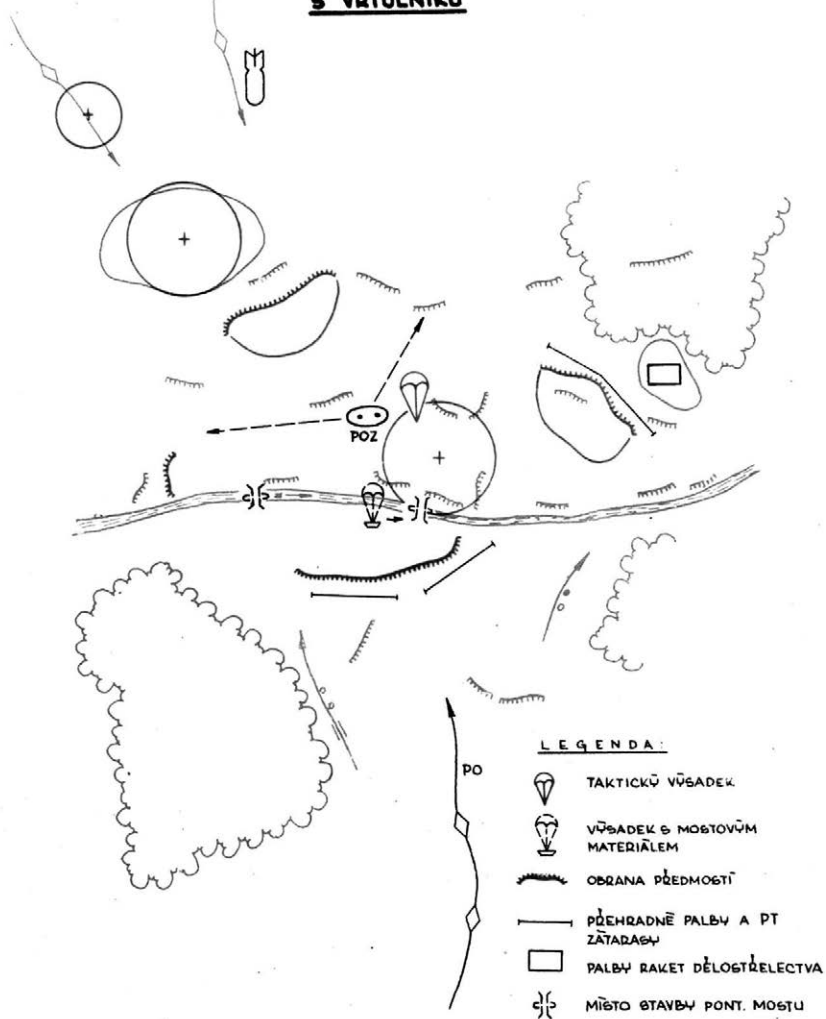
V dalším chci ukázat jednu z možností, jak tento úkol splnit. Jde o dopravu celých mostových bloků nebo soulodů vrtulníky z hloubky útočné sestavy k vodní překážce a sestavení mostu přímo z vrtulníků. Tento způsob nemám zatím ověřen a jde tedy o úvahu. V případě, že by z nějakých technických důvodů nebylo možno sestavit most přímo z vrtulníků, není problém mostové díly, zavěšené pod vrtulníky, spustit na vodu a sestavit most vlečnými čluny.

Vezměme případ, kdy PO td se blíží k vodnímu toku v hloubce nepřátelské

POUŽITÍ VRTULNÍKŮ K ZABEZPEČENÍ PŘECHODU PO MOSTECH

BOJOVĚ ZAJISTĚNÍ STAVBY PONTONOVĚHO MOSTU **S VRTULNÍKŮ**

obranu a nepřítel neuspěl obsadit postavení na přílehlém břehu. Na řece jsou pouze menší jednotky, které provádějí zatarasovací a opevňovací práce. Leteckým průzkumem byly zjištěny nepřátelské jednotky, pohybující se směrem k frontě. Vzniklo nebezpečí, že se nepříteli podaří zaujmout připravenou obranu na řece dříve, nežli ji překročí vlastní jednotky.

Velitel armády se proto rozhodl atomovými údery a letectvem zpomalit přesun nepřátelských záloh, urychlit postup čelního tankového svazku, aby spjatým bojem v hloubce obrany na nepřátelském břehu zastavil nepřátelské zálohy a vytvořil tak podmínky pro přechod hlavních sil armády přes řeku z chodu a k rozvinutí útoku do hloubky a tím zajistil splnění úkolu armády. K realizaci svého rozhodnutí velitel armády nařídil td rychlým přechodem vodního toku z chodu zabránit přicházejícím nepřátelským zálohám zaujmout obranu na řece. Prostor přepravy obsadí motostřelecký prapor 2. sledu td. Pro splnění tohoto úkolu je k dispozici letecký dopravní pluk vrtulníků.

Velitel divize při řešení úkolu musí vzít v úvahu:

- stávající a předpokládanou bojovou situaci v prostoru přepravy;
- terénní a povětrnostní podmínky;
- možné použití ZHN nepříteli a vzniklou chemickou a radiální situaci;
- vlastní síly a prostředky k zabezpečení přepravy;
- dobu na přípravu a plnění úkolu.

Po rozboru situace se velitel td rozhodl:

- vrtulníkový výsadek provést po dozažení PO čáry ...;
- po likvidaci odporů na řece a zajištění prostoru přepravy vysadit vrtulníky postupně ženijní průzkumnou a odminovací jednotku, PTZ a POZ, mostní materiál a ženijní techniku k úpravě břehů.

K zabezpečení plynulého přistávání vrtulníků v určených místech může být s prvním vzletem vrtulníků přepravena letecká ženijní jednotka k provedení nejnútnejších úprav přistávací plochy.

Povětrnostní podmínky mohou do značné míry ovlivnit způsob přistávání vrtulníků a tím i časový harmonogram přepravy vzduchem.

Ženijní náčelník td musí organizovat:

- průzkum ženijních opatření nepříteli v prostoru přepravy na řece;
- přípravu ženijních jednotek, materiálu a techniky pro přepravu vzduchem;

- odminování, odtarasení a úpravu přistávacích míst;

- pořadí přepravy vzduchem ženijních jednotek a techniky;

- postup ženijních prací po vysazení jednotek v prostoru přepravišť;

- ženijní zabezpečení boje s nepřátelskými tanky a likvidaci následujících napadení ZHN v prostoru přepravy;

- součinnost vysazených ženijních jednotek s ženijními jednotkami v PO;

- přepravu PO přes řeku (v součinnosti s oper. odd. štábu td);

- přepravu hlavních sil td přes řeku.

Vedle nepřetržité znalosti situace, přesného plánování a provedení přepravy vzdušného výsadku, bojového zabezpečení a ostatních prvků, zabezpečujících úspěch přepravy je třeba věnovat zvýšenou pozornost organizaci spojení.

V podstatě půjde o spojení:

- velitele divize s leteckou jednotkou, určenou k provedení přepravy vzduchem;

- velitele divize s PO;

- velitele divize s velitelem vysazeného praporu;

- velitele PO s velitelem vysazeného praporu;

- velitele ženijních jednotek v prostoru přepravy s ženijním náčelníkem divize (velitelem ženijních jednotek, působících v prostoru přepravy do příchodu hlavních sil divize může být velitel nebo zástupce velitele divizního ženijního praporu).

Vodní překážka je široká 60—70 m, hloubka do 3 m, proud 1 m/vt., břehy regulované. Poněvadž přeprava PO přes takovouto řeku jízdou pod vodou a plavidly trvá až 2 hodiny, přičemž vlastní příprava tanků k jízdě pod vodou si vyžádá 1/2 až 1 hodinu, je výhodné řešit tento úkol stavbou normovaných mostů do příchodu PO k vodní překážce. V následující rozbaze proberu možnou variantu přechodu řeky td 1. sledu armády včetně PO po mostech, sestavených pomocí vrtulníků.

K zabezpečení přepravy je třeba vysadit do prostoru přepravy td 1 mspr, 1 ženijní rotu k provedení průzkumu, odtarasování a vyčlenění POZ, 1 četě řízených střel PT 1 jako PTZ, 2/4 JMS na dva 60 t mosty.

Přeprava výsadku bude provedena ve dvou sledech. V 1. sledu se přepraví přechod k likvidaci odporů na řece a k zabezpečení prostoru přepravy a ženijní jednotky k prověření a odtarasení přepravišť, ve 2. sledu se dopraví přepravní prostředky v sestavených mostních dílech. Protože

Jednotka	Potřeba vzletů	
	Mi-4	Mi-6
1 motostřelecký prapor s nejnútnejšími palebními prostředky		12
1 žen. průzk. četa a 1 chem. dr.	2	
1 žen. četa k odtarasování	2	
1 žen. četa pro POZ		2
1 četa říz. stř. PT-1 pro PTZ	3	
4 motorové čluny	4	
² / ₄ mostové soupravy JMS		20
zabezpečení velení	1	
Celkem	12	34

při přepravě mostního materiálu nebude plně využita obložnost ani únosnost vrtulníků, je možno naložit a přepravit zbytek dopravních prostředků a materiálu dříve vysazeného motostřeleckého praporu.

K přemostění řeky 60–70 m široké je třeba 8 pontonových a 2 přechodových bloků rozměrů 7 × 7 m o váze 7 tun. Pro dva mosty to bude tudíž 20 mostových bloků, což představuje 20 vzletů vrtulníků.

Stavba jednoho mostu z ¹/₄ JMS přímo z vrtulníků může trvat asi 15–20 minut, s určitou časovou zálohou asi 25 minut. Dorazí-li PO k řece v čas „Č“, je třeba započít se stavbou mostu v „Č – 25 minut“. K tomuto času je třeba provést kalkulaci veškeré ostatní činnosti.

V „Č – 25 min.“ bude čelo PO ve vzdálenosti 8–10 km od řeky a čelo hlavních sil též okolo 25 km od řeky. Počítáme-li na nakládání a vykládání v průměru à 10 minutách, dobu přeletu vrtulníku z místa nakládání k řece a zpět à 30 minutách, vyjde nám doba jednoho koloběhu okolo 80 minut. Tuto dobu potřebujeme k likvidaci odporů v prostoru přepravy, k prověření a odmítnutí břehů na přepravištích, organizaci říční stráže apod. Protože stavba mostu bude provedena přímo posazením mostových bloků na vodu, je doba vykládání prakticky započtena do doby stavby mostu. Z toho nám vyjde začátek nakládání bloků v Č-65 min., kdy hlavní síly divize budou vzdáleny od řeky asi 35 km. Z dřívější kalkulace nám vyšla doba jednoho koloběhu vrtulníku okolo 80 min. Bude proto nutno pěší výsadek vyložit v Č-25–80 min. = Č-105 min. a naložit v Č-145 min. V této době

bude PO vzdáleno od řeky asi 30 km a hlavní síly okolo 50 km.

Atomové úderý do prostoru přepravy je třeba provést v Č-125 minut.

Je třeba zvážit, zda v konkrétní situaci je výhodnější sestavení mostu přímo spouštěním mostních polí do mostní čáry, či spustit tato na vodu u břehu a motorovými čluny je zavést do mostní čáry. Oba způsoby mají své zdůvodnění.

Při spouštění mostních dílů přímo do mostní čáry nalétávají letouny s podvěšenými mostními díly jednotlivě v intervalech, potřebných pro manipulaci s mostním dílem na vodě. Tím odpadnou vedlejší práce a doba potřebná k vlastní stavbě mostu se zkrátí. Na druhé straně však jednotlivý letoun je zranitelnější a při stavbě mostu vytváří nepříteři přímo místo stavby.

Při spouštění mostních polí na řeku podél břehu je dodržena zásada rozptýleného letu v organické letecké jednotce, tím je menší zranitelnost letounů a současně jejich uvolnění pro jiný úkol. Vlastní stavba mostu bude časově pravděpodobně o něco delší. Podle bojové situace a počtu letounů, které má armáda k dispozici, je možno stavět mosty současně nebo za sebou. Pravděpodobnější se zdá být stavba za sebou. Při době jednoho koloběhu cca 80 minut by bylo možno zabezpečit pro PO přechod po jednom mostě a pro hlavní síly přechod po dvou mostech, což vyhovuje požadavkům zabezpečení tempa v soudobé operaci.

Pokud se týče zálohy přepravních prostředků bude v tomto případě proti normálnímu způsobu stavby mostu rozdílnost v tom, že bude rozdělena na dva sledy a

dvě místa. Přímou s výsadkem mostových polí bude spuštěna na vodu poblíž místa stavby mostu minimální záloha již sestavených polí; vlastní záloha přepravních prostředků pak bude přisunuta na motorových vozidlech v čele představeného odřadu. Toto rozdělení zálohy je zdůvodněno tím, že není účelné zatěžovat výsadek, neboť nepřítel při překvapení nepovede ihned úder po místu stavby, nýbrž tento je možno očekávat až při přechodu PO, kdy již bude záloha přepravních prostředků na místě.

Způsob zabezpečení průletu a vysazení je stejný jako u jiného taktického výsadku a proto jej nebudu rozebírat.

Motorstřelecký prapor, zesílený protitankovými prostředky, bezzákluzovými děly, ženijní a chemickou jednotkou ihned po vysazení likviduje nepřátelské odpory v prostoru přepravy a účinnou aktivní činností nedovolí nepříteli rušit vysazení most-

tové soupravy, stavbu mostu a začátek přepravy PO.

Dalším rozhodujícím činitelem splnění úkolu armády je získání času před příchodem nepřátelskými zálohami. Celá dříve popsaná činnost vlastních vojsk bude úspěšná pouze za předpokladu, že se nám podaří zdržet nepřátelské proudy natolik, aby k sražení PO došlo nejdříve při přepravě hlavních sil přes vodní překážku, tj. v C + 30 minut a později.

Podle stávající bojové situace je možno organizovat i kombinovaný výsadek, tj. ihned v I. sledu jako druhou vlnu dopravit již část mostového materiálu a tím zkrátit čas celé výsadekové operace. V případě, že v prostoru přepravy nejsou nepřátelské odpory, pak je možno přistoupit ihned ke stavbě mostu s minimálním bojovým zabezpečením, čímž se celá výsadeková operace zúží asi na 1 hodinu.

Jedním z prvořadých úkolů, které v soudobé operaci musí řešit vševojskovi velitelé a ženijní náčelníci, je zabezpečení vysokého tempa útoku při překonávání vodních toků, zvláště širokých a nebrodných. Uvážíme-li, že v jednom dni vedení operace na západoevropském válečnickém území se setkáme se 2–3 vodními toky, z nichž nejméně jeden bude představovat vážnou překážku, pak vyřešení otázky rychlého překonání vodních toků bude hrát důležitou úlohu v udržení vysokého tempa operace.

Nejvýhodnější způsob k zabezpečení tohoto požadavku bude zmocnit se nepřátelských stávajících mostních přeprav a udržet je do příchodu hlavních sil svazků. Tento úkol případně představeným odřadům a taktickým výsadekům. Je však třeba počítat s tím, že nepřítel provede potřebná ženijní opatření, aby stávající svoje přepravy včas zrušil nebo zničil.

V tomto článku jsem chtěl ukázat dosud nepraktikovanou možnost, jak tento vážný úkol řešit pomocí vrtulníků, které svými letovými vlastnostmi nacházejí širokého využití, jak pro manévr přepravními prostředky a dopravu ženijního materiálu, tak i pro vlastní stavbu mostu. Tento způsob spočívá v tom, že celé mostní pole se upevní pod trup vrtulníku a po přepravě vzduchem do zabezpečeného prostoru na řece v nepřátelském týlu se spustí na vodu buď přímo do mostní čáry, nebo podél břehu protiproudě mostní čáry. V uvedeném příkladě jsem počítal s JMS, je však možno právě tak použít SMS nebo jinou mostovou soupravu. Pro praktické provedení tohoto způsobu bylo by třeba vyřešit technicky nejjednodušší způsob upevnění mostního pole k trupu vrtulníku a procvičit spolupráci ženistů a pilotů jak při připoutání elementu k letounu, tak při jeho spouštění na vodu a při vlastním sestavení mostu.

Jistě by bylo nevhodné vyčleňovat organizačně pro plnění tohoto úkolu speciální jednotky, myslím však, že by bylo účelné zařadit tuto problematiku do výcvikového programu ženijních i vrtulníkových jednotek.

Bojové použití dopravně výsadkového a zásobovacího letectva v soudobých operacích

Major Zdeněk Ká c

V příspěvku chci uvést některé zkušenosti a názory na bojové použití dopravně výsadkového a zásobovacího letectva v soudobé válce.

Velká dynamika operací pozemních vojsk bezprostředně ovlivnila bojovou činnost všech druhů letectva, tedy i dopravně výsadkového a zásobovacího.

Velká rychlost postupu útočících vojsk vyžaduje provést řadu taktických a operačních výsadků k udržení a zabezpečení vysokého tempa útoku a současně klade i velké požadavky na zásobování rychle postupujících svazků vším potřebným k vedení bojové činnosti v operační hloubce nepřítel. Zásobování těchto útočících svazků bude v mnoha případech nutno provádět vzdušnou cestou.

Dopravně výsadkové a zásobovací letectvo je určeno k vysazování (shazování) vzdušných výsadků, k přepravě vojsk, výzbroje, munice, pohonných hmot, proviantu a všeho materiálu potřebného pro boj a život vojsk.

Zabezpečení provedení výsadků a zásobování vojsk vzdušnou cestou patří dnes mezi hlavní úkoly frontového letectva. Obsah úkolů dopravně výsadkového a zásobovacího letectva se podstatně rozšířil.

Dopravně výsadkové a zásobovací letectvo v soudobých operacích může plnit tyto úkoly:

1. shoz (vysazení) operačních, taktických výsadků a výsadků zvláštního určení (k plnění úkolů průzkumného a diverzního charakteru);

2. přisunovat výzbroj, munici, pohonné hmoty, proviant a jiné materiální prostředky vojskům provádějícím činnost v nepřátelském týlu a vojskům rychle pronikajícím do operační hloubky nepřítel, zejména tankovým svazkům — (zásobování vzdušnou cestou);

3. přepravovat vojska a materiál všeho druhu pro potřebu vojsk na vlastním území);

4. provádět odsuny raněných z fronty a z týlu nepřítel.

Charakter budoucí války vyžaduje nepřetržitou bojovou činnost všech druhů vojsk. Proto i dopravně výsadkové a zásobovací letectvo musí být schopno plnit úkoly za všech povětrnostních podmínek ve dne i v noci.

Některé názory na plnění uvedených úkolů:

ad 1. Použitím vzdušných výsadků se může podstatně zrychlit a udržet vysoké tempo operace a pozemní vojska mohou snadněji překonat vzdálenosti v operaci a v boji, přenést boj do značných hloubek na území nepřítel. Lze předpokládat, že zejména taktické výsadky budou používány v širo-

kém měřítku v průběhu celé operace a to přímo do epicentra vlastních atomových úderů, čímž se podstatně sníží zranitelnost výsadku při jeho vysazování a vytvoří se možnost rychlého zaujetí bojové sestavy. Požadavky na uskutečnění výsadku budou zpravidla vyšší než bude moci dopravně výsadkové a zásobovací letectvo splnit. Proto bude nutno použití dopravně výsadkového a zásobovacího letectva centralizovat na stupni operačního svazu letectva nebo frontu.

Použití zejména taktického výsadku plánují velitelé armád. Požadavky na jejich provedení nejsou předkládány vždy včas a nezaručují splnění úkolů v plánovaném čase. Na druhé straně jsou výsadky několikrát odkládány, čímž je vázána další činnost dopravně výsadkového a zásobovacího letectva, které je udržováno v pohotovosti pro provedení výsadku a nemůže plnit další plánované úkoly.

Výsadek do blízkosti epicentra atomových výbuchů klade vysoké morální požadavky nejen na vojska provádějící výsadek, ale také na osádky vrtulníků, které budou zpravidla vysazeni provádět.

V těchto případech je třeba přesného časového sladění celé akce, aby letouny (vrtulníky) nebyly ve vzduchu v době, kdy atomový úder by mohl ohrozit jejich bezpečnost.

Výsadky zvláštního určení v síle až zesílené roty za účelem plnění úkolů diverz-

ního a průzkumného charakteru budou vysazovány jednotlivými letouny nebo malými skupinami dopravně výsadkového letectva. Bylo by vhodné provádět vysazení v době, kdy je složitá vzdušná situace, a kdy tyto letouny mohou snadněji pronikat do týlu nepřítele.

Způsob vysazení (shozu) výsadku ovlivní činnost dopravně výsadkového a zásobovacího letectva a způsob jeho zabezpečení ostatními druhy letectva.

Výsadky před naložením a nasednutím do letounů (vrtulníků) se přesunou z výchozích do vyčkávacích prostorů. V této době provedou přelet letouny (vrtulníky) na letiště nebo přistávací plochy v blízkosti vyčkávacích prostorů.

Je třeba, aby nasednutí operačního výsadku bylo provedeno na 3—4 letištích (přistávacích plochách) a byla tak zkrácena doba nasednutí (naložení) na minimum. Le-

touny a výsadky jsou v této době značně zranitelné a proto nasednutí a nakládání materiálu musí být řádně prověřeno a připraveno. Detailní rozpracování nasednutí a naložení materiálu musí být obsaženo v plánu zabezpečení operačního (taktického) výsadku, který zpracovává štáb výsadkového svazku (útvary) společně se štábem dopravně výsadkového letectva (svazku, útvaru). Doba nasednutí jednoho padákového praporu a naložení na letouny IL-14 T ve dne nesmí být delší než 30 minut a v noci 1 hodinu.

Při použití vrtulníků Mi-4 pro vysazení jednoho motostřeleckého praporu nesmí nasednutí a naložení trvat ve dne i v noci déle než 10 minut. Vrtulníky provedou přelet do vyčkávacího prostoru motostřeleckého praporu ve vzdálenosti 20—30 km od linie fronty. Bude-li třeba, musí být zde připraveno i doplnění vrtulníků pohonnými hmotami.

Traf, profil letu a bojová sestava na trati letu

Vzhledem k soudobým prostředkům PVO nepřítele volíme tratě letu dopravně výsadkového a zásobovacího letectva pokud možno pasivními úseky fronty, aby se pohyb letounů (vrtulníků) zkrátí nad územím nepřítele na minimum. Zpravidla bude nutno umlčet prostředky PVO, popřípadě i zablokovat letiště stíhacího letectva, ze kterých by mohlo být za letu proti sestavě dopravně výsadkového a zásobovacího letectva působeno. Rovněž je bezpodmínečně nutné umlčet nepřátelské PVO v prostoru vysazení nebo přistání výsadku, které můžeme provést v soudobých podmínkách raketovým úderem.

Vzhledem k tomu, že se akcí dopravně výsadkového a zásobovacího letectva zúčastní většinou značný počet letounů (vrtulníků), volíme tratě pokud možno přímočaře bez velkých zlomů. Výšku letu volíme v malých a přízemních výškách při silném radiotechnickém rušení, aby sestava byla objevena co nejpozději a byla ztížena protiopatření ze strany nepřítele.

Ve dne se může výška letu pohybovat 100—300 m nad terénem a v noci podle členitosti terénu a celkového počtu letounů 200—400 m.

Bojová sestava se řídí denní dobou a povětrnostními podmínkami, výškou letu a členitostí terénu, požadovanou sestavou vysazovaných vojsk, počtem ploch pro vysazení nebo přistání a nepřátelskou PVO.

Při letu v malých výškách nejsou výhodné široké sestavy, ale základní sesta-

vou smějí být pětka nebo roj, letouny v klínu v mírně rozevřené sestavě s rozestupy a vzdálenostmi okolo 30 m a vzdálenostmi mezi roji 100—150 m, letkami 150 až 300 m.

Za ztížených povětrnostních podmínek ve dne je základní sestavou roj v klínu rozevřený na dohled za dobré viditelnosti. V noci za normálních povětrnostních podmínek proud rojů a za ZPP v noci letí sestava na 1—2 paralelních tratích. Pro ochranu před radiotechnickými prostředky nepřítele je důležité, aby výškové uskupení letounů nebylo příliš velké, to je, aby skupiny byly ploché.

Důležitou podmínkou pro správnou organizaci výsadku je správná kalkulace potřeby letounů a zpracování plánu nakládání. Podle množství nákladu bude v některých případech nutno snížit množství pohonných hmot letounů, čímž se zkrátí dolet. Tyto okolnosti při plánování výsadku musíme brát v úvahu.

Činnost ostatních druhů letectva při provádění výsadku musí být zaměřena na ochranu letišť nebo prostorů, kde se provádí nakládání, na ochranu výsadku při jeho přepravě vzduchem, na prostory vysazení, a na dobu, kdy se letouny po vysazení vracejí zpět na své základny. Stíhací letectvo bude zpravidla provádět ochranu letišť při nakládání výsadku a to ze střežní na zemi nebo přehrazováním, stíhací doprovod při letu dopravně výsadkového letectva do prostoru vysazení nebo

ochranu prostoru, ve kterém se výsadek provádí a blokování letišť. Stíhací bombardovací letectvo zabezpečí výsadek umlčováním PVO, ničením radiolokátorů, popřípadě i zablokováním letišť spolu s bombardovacím letectvem.

*

až 2. V poslední době stále více vstupuje do popředí otázka zásobování vojsk vzdušnou cestou všim potřebným k vedení bojové činnosti do operační hloubky nepřítele, zejména tankových svazků. Zásobování vojsk vzdušnou cestou může být provedeno jednak shozem z letounu padáky, ve speciálních zásobnících, nebo přistáním letounů (vrtulníků) na za-

jištěných přistávacích plochách. Vyložit materiál z letounů (vrtulníků) musíme co nejrychleji, aby nepřítel nemohl provést úder raketami, dělostřelectvem nebo letectvem do prostoru vykládání a zničit tak letouny i přepravený materiál.

K přípravě dopravně zásobovacího leteckého pluku je zapotřebí 2—3 hodin ve dne a 3—5 hodin v noci. Vlastní naložení materiálu na určených přistávacích plochách, trvá do 15 minut ve dne a do 20 minut v noci.

Při přistání v prostoru vykládání musí být již připraveny vykládací skupiny, které zajedou k letounům (vrtulníkům) a provedou ihned jejich vyložení. Po vyložení letouny (vrtulníky) ihned odlétají.

Některé údaje o běžně používaných zásobnících pro shoz z letounu:

Druh	Rozměr v m	Váha s padákem v kg	Váha nákladu v kg	Celková váha kg	Doba potřebná k vybalení 1 zásobníku
Výsadkový zásobník PDMN-130 („malý“)	2 × 0,45	30	100	130	4—5 osob za 15 min.
(„velký“)	3,2 × 0,45	50	200	250	
Výsadková benzinová nádrž PDBB-100	1,6 × 0,4	40	100	140	2 osoby za 5 min.

V současné době je snaha vyvinout takové zásobníky, aby mohly být některé druhy materiálů při shozu použity bez padáků.

Ke snadnějšímu rozpoznání druhů materiálů při shozu bývají používány pro jednotlivé druhy různě barevně označené padáky. Výška shozu se pohybuje okolo 120—300 m a je závislá na otevření padáku a bezpečném dopadu materiálu. Výhodnějším způsobem je přeprava materiálu s přistáním, a to zejména z toho důvodu, že materiál se vyloží na předem určených místech a není rozptýlený prostorově tak, jako při shozu padáky a současně může být při letu zpět využito letounů (vrtulníků) pro přepravu raněných.

Zásobování vojsk vzdušnou cestou bude v mnoha případech prováděno koloběhem. Koloběh dopravně výsadkového nebo zásobovacího leteckého pluku je doba, za kterou může opakovat úkol.

Do koloběhu se počítá

— doba letu, prostor vysazení (zásobování) a cesta zpět do výchozího prostoru;

— čas potřebný pro přistání jednotlivých skupin;

— čas potřebný k doplnění letounů a naložení (nakládá se během doplňování LPH);

— čas potřebný ke vzletu a letu do prostoru vysazení (zásobování).

U dopravně výsadkového leteckého pluku trvá 1 koloběh při vysazování (zásobování) zhruba 3—4 hodiny v taktické hloubce a 8—10 hodin v operační hloubce nepřátelské sestavy.

U dopravně zásobovacího leteckého pluku je 1 koloběh zhruba 3 hodiny.

Při vysazování (zásobování) vojsk může přistát dopravně zásobovací pluk

(s vrtulníky Mi-4) na 3 plochách 300 krát 150 m. Jednotlivá místa přistání vrtulníku Mi-4 se volí od sebe ve vzdálenosti 70 m.

ad 5. Pokud jde o přepravu vojsk a materiálu nad vlastním územím je činnost dopravně výsadkového a zásobovacího letectva snadnější, poněvadž odpadá působení nepřátelských prostředků PVO. Zabezpečení přeprav je prováděno v rámci PVOS nebo PVOV. Značné požadavky budou kladeny na dopravně výsadkové a dopravně zásobovací letectvo v období, kdy bude prováděn rozptyl vlastního letectva na záložní letiště, to je v době vyvedení letectva zpod úderu. Pro přepravu nejnutnějšího počtu osob a materiálu na záložní letiště je třeba počítat pro 1 letecký pluk 2 letouny IL-14 T, které mohou podle potřeby provést 2 i více koloběhů. Přeprava nejnutnějšího počtu osob a materiálu na záložní letiště vytvoří podmínky pro rychlé přijetí letových sledů, rozptýlení letounů po přistání, popřípadě jejich zamaskování. Výška letu bude závislá

na povětrnostních podmínkách, neměla by však být větší než 100—500 m nad terémem, aby nebyly vzdušné přepravy zjištěny radiotechnickým průzkumem nepřítelů.

ad 4. Vzhledem k tomu, že není u nás v organizaci zdravotnické letectvo, bude úkoly přepravy raněných a zdravotnického materiálu provádět dopravně výsadkové a zásobovací letectvo. Raněné bude přepravovat nejenom nad vlastním územím z fronty do zázemí, ale také z území nepřítelů. Převážet budeme jednotlivými letouny nebo i malými skupinami letounů. Při přepravě budou letouny létat v přízemních a malých výškách. Požadavky na přepravu raněných jsou značně vysoké a podle posledních zkušeností pohybují se špičkové okolo 50 letounů za den. V 1 letounu IL-14 T lze počítat s přepravou 18 raněných na nosítkách. Vrtulníky lze přepravovat i zdravotnický personál do prostorů atomových výbuchů k rychlému ošetření raněných.

Bojové úsilí dopravně výsadkového a zásobovacího letectva

Období	Počet vzletů na 1 letoun (vrtulník) při bojovém úsilí			
	normálním		zvýšeném	
	letouny	vrtulníky	letouny	vrtulníky
Za den	2	3	3—4	4—5
za týden	6—8	8—10	8—10	12—15
za měsíc	20—25	25—30	25—30	30—40

Bojové úsilí dopravně výsadkového a zásobovacího letectva je závislé v podstatě na povaze úkolů, technickém stavu letounů (vrtulníků) a délce trati. Při přepravě osob a materiálu na kratší vzdálenosti a nad vlastním územím možno využívat úsilí vyššího než normálního i po delší dobu. Při letech do nepřátelského týlu, zejména při vysazování vojsk, může být bojové úsilí i nižší než normální.

Příprava osádky k bojovému úkolu trvá ve dne 30—60 minut, v noci 60—120 minut podle povahy úkolu.

Bojové možnosti dopravně výsadkového a zásobovacího letectva jsou dány takticko-technickými vlastnostmi typů letounů a vrtulníků. V současné době je používán převážně letoun IL-14 T a vrtulník Mi-4.

Tabulka taktického doletu letounu IL-14 T je propočítána za normálních povětrnostních podmínek při hodinové záloze paliva a rychlosti letu:

- jednotlivý letoun a roj 290 km/hod.,
- letka, pluk 280 km/hod.

Za ztížených povětrnostních podmínek se taktický dolet zkrátí:

- u jednotlivého letounu o 50 km,
- u roje o 100 km,
- u letky o 120 km,
- u pluku o 170 km.

Dopravně výsadkový letecký pluk IL-14 T jedním plukovním vzletem může shodit jeden padákový výsadkový prapor nebo 36 tun materiálu nebo PHM z podvěšů anebo přepravit s přistáním 45—81 tun

Váha nákladu nebo počet výsadkářů na letounu	Naplnění poh. hmotami vzhledem k váze nákladu	Taktický dolet v km			
		jednotlivě	roj	letka	pluk
3000 kg 30 výsadkářů	1200 kg = 1650 litrů	290	260	210	150
2500 kg 24 výsadkářů	1700 kg = 2350 litrů	430	390	340	280
2000 kg 18 výsadkářů	2200 kg = 3050 litrů	580	530	480	400
1650 kg 15 výsadkářů	2550 kg = 3550 litrů	720	620	570	500

materiálu nebo jeden motostřelecký prapor bez vozidel.

Při ideální rychlosti vysazení bude 30 výsadkářů z letounu rozseto ve směru letu

— při použití jedné dveří pro výškok na 1500–1800 m — doba výskoku 24 vt.,

— při použití dvou dveří pro výškok na 1000–1200 m — doba výskoku 16 vt.

Výsadkovou brigádu přepraví tři dopravně výsadkové letecké pluky při zásobě paliva pouze 1723 kg. Celková doba letu nesmí přesahovat dobu 3 hodin.

Při plných nádržích (2000 kg) je za-

potřebí 4 pluků po 34 letounech nebo 4½ pluku po 30 letounech.

Tabulka taktického doletu vrtulníků Mi-4 při 800 l paliva a za bezvětří je počítána se 100 l zálohy paliva a 10% navigační zálohy z plné zásoby LPH.

Vzhledem k poměrně malé rychlosti vrtulníků nutno uvažovat směr a sílu větru.

Maximální únosnost při LPH 800 l je 1200 kg, při LPH 955 l (plná) je 1100 kg, tj. 10 osob.

Vrtulník Mi-4 unese všechnu výzbroj a výstroj motostřeleckého praporu, z vozidel pouze osobní vůz GAZ-69.

Střední letová váha	Výška letu	Rychlost letu	Takt. dolet	Skupina
7200 kg	500	130	140	jednotlivý letoun
	500	130	140	do letky v to

Bojové použití dopravně výsadkového a zásobovacího letectva v soudobé válce podstatně vzrůstá. Dopravně výsadkové letectvo je schopno rychle přepravit výsadky, materiál všeho druhu na určená místa a zabezpečit tak rychlé tempo útočné operace. Na jedné straně narostly možnosti PVO použitím raket všeho druhu a tím i možnosti ničení výsadku za letu, ale na druhé straně soudobé prostředky boje jako jsou rakety a atomové zbraně mohou vytvořit výhodné podmínky pro provedení taktických a operačních výsadků jejich vysazením do epicenter atomových výbuchů.

Vzhledem k rostoucím požadavkům je třeba činnost dopravně výsadkového a zásobovacího letectva ekonomicky plánovat s určováním pořadí úkolů podle jejich důležitosti.

Dělostřelecké zabezpečení vzdušných výsadků

Podplukovník Zdeněk Šik

Úspěšné splnění úkolu vzdušným výsadkem záleží mimo jiné i na spolehlivém umlčení nepřátelských prostředků v pásmu průletu výsadku nad bojištěm, umlčení nepřítelů před vysazením a všestranné nezbytné podpoře bojové činnosti výsadku.

Jedním z vykonavatelů tohoto úkolu je mimo letectvo a raketové zbraně i hlavní dělostřelecko, především kanónové dělostřelecké oddíly s velkým dostřelem.

Dělostřelecko při zabezpečení vzdušných výsadků může plnit tyto úkoly:

1. Umlčení odporů nepřítelů s důrazem na protiletadlové a radiotechnické prostředky v pásmu průletu výsadku, včetně vyznačení pásma průletu dýmovým střelivem (je-li třeba).

2. Umlčení nepřátelských odporů v prostoru vysazení a v prostoru, kterého se má výsadek zmocnit a zabránění přístupu zálohám nepřítelů do prostoru bojové činnosti výsadku.

3. Přímá podpora boje taktického vzdušného výsadku až do doby sloučení s vojsky útočícími čelně.

Nelze předpokládat, že dělostřelecko bude schopno plnit všechny uvedené úkoly při každém vysazení vzdušného výsadku. Vysoké tempo operací umožňuje použít taktické výsadky s předstihem na větší vzdálenost od čáry dotyku. Dostřel současných dělostřeleckých prostředků však umožňuje podporu jen do 20 km (kanónové dělostřelecké oddíly). Bylo by možné uvažovat o podpoře výsadku vojskovými raketami s tříštivotrhavou náplní a to především na cíle, které nejsou v dotyku s výsadkem, jako zálohy nepřítelů apod. Účinek tříštivotrhavých raket však nepřesahuje hodnotu rušivé a zabraňovací palby, přičemž počet raket není tak veliký, aby umožnil nepřetržitou podporu po celou dobu boje výsadku.

Bude proto plnění uvedených úkolů hlavně dělostřelectvem spíše výjimkou. V každém případě však nutno počítat s umlčováním odporů a radiotechnických

prostředků nepřítelů v pásmu průletu a s bezprostřední podporou boje výsadku při přiblížení PO na dostřel jeho dělostřelectva. Z tohoto hlediska by bylo tedy výhodné přidělovat právě PO, postupujícímu ve směru na výsadek, kanónový dělostřelecký oddíl.

Vycházíme-li z toho, že použití taktických vzdušných výsadků bude plánovat a provádět svazek, který může být posílen nejvýše 3–4 kanónovými dělostřeleckými oddíly, pak pro dělostřelecké zabezpečení vzdušného výsadku lze počítat s jedním, maximálně dvěma dělostřeleckými oddíly. Z toho jeden oddíl, přidělený PO, postupujícímu ve směru na výsadek a popřípadě ještě jeden oddíl, vylčený z DDS, který bude urychleně postupovat za PO, aby co nejdříve dosáhl prostoru, odkud s využitím maximálního dostřelu bude schopen výsadek podporovat. Jen ve výjimečných případech, jako použití výsadku na předmostí při násilném přechodu vodního toku, bude možná podpora výsadku přímo určeným oddílem z DDS bez změny sestavy.

Použití kanónového oddílu pro podporu výsadku, postupujícího urychleně za PO, bylo prakticky prosvištěno. Při zabezpečení volné osy pro přesun oddílu byl oddíl do 40 minut v pohotovosti s provedením přesunu na vzdálenost 10 km, přičemž v době vysazování byl již v proudu na ose.

Složitost plánování a přesného dohodu součinnosti při zabezpečení vzdušného výsadku vyžaduje, aby již v přípravném období bylo přesně určeno, které úkoly bude plnit dělostřelecko a které letectvo (popřípadě raketové zbraně). Je tedy nezbytné nutné, aby vlastní plánování zabezpečení výsadku se zúčastnil zástupce štábu dělostřelectva divize a vlastní organizace součinnosti i zástupce štábu DDS s důstojníkem, který bude vysazen spolu s výsadkem pro řízení palby dělostřelectva ve prospěch výsadku.

Dělostřelecké zabezpečení pásma průletu výsadku

Důležitost bezpečné dopravy výsadku do prostoru jeho bojové činnosti není nutně zdůrazňovat, i když právě tento úkol bývá při plánování použití výsadku celkem

opomíjen. Provedení bude rozdílné v závislosti na druhu přepravních prostředků i době provedení. Zatím co při dopravě výsadku dopravním letectvem bude spo-

čítat především v umlčení radiolokačního systému PVO, středorázového PL dělostřelectva a jednotek PLRS, u vrtulníkového výsadku bude nutné umlčet veškeré prostředky, které mohou proti vrtulníkům působit. Zabezpečení pásma průletu spočívá v umlčení nepřátelských odporů s důrazem na protiletadlové zbraně a radiolokační systém, v celé šířce pásma průletu od předního okraje nepřátelské obrany až do prostoru vysazení. Umlčovaná plocha musí být o 1 až 2 km širší než vlastní průletové pásmo, tj. u vrtulníkového výsadku až do šířky 4 km. Radiolokační systém PVO musí být však umlčován ještě v širším pásmu.

Tento úkol může prakticky plnit veškeré dělostřelectvo v dotyku, které má vyhovující dostřel, tedy i ty dělostřelecké oddíly, které nejsou přímo určeny jen pro podporu výsadku. Většinu cílů musí určit letectvo a prostředky radiotechnického průzkumu, protože malorázové a středorázové PL baterie nepatří do běžných cílů dělostřelectva. Při přeletu v noci musí být prvořadě umlčen radiolokační systém nepřítel.

Vlastní zabezpečení průletu může být provedeno dvěma způsoby:

1. Dělostřelecké oddíly, určené k zabezpečení průletu, budou rozmístěny na bocích pásma průletu s možností působit před letící proud a po celou dobu průletu umlčovat postupně odpory, umístěné mimo vlastní pásmo průletu. Odpory na ose průletu umlčet do přiletu proudu.

2. Dělostřelecké oddíly budou rozmístěny přímo ve směru průletu a budou působit jen do doby přiletu proudu nad prostory palebných postavení.

Úkoly dělostřelectva před vysazením a v době vysazení

V současném boji lze předpokládat dvě varianty volby prostoru pro vysazení výsadku a to buď prostor, na který byl proveden úder jadernou náloží, nebo prostor, kde nebylo použito jaderné nálože a je nebo může být obsazen nepřitelem.

V prvním případě lze předpokládat, že výsadek nebude v době vysazování a shromažďování napaden nepřitelem a bude mít možnost nerušeně organizovat obsazení a obranu určeného ráje. Blokování prostoru proti rychle přisunovaným zálohám a blízkým letištím musí převzít letectvo. Dělostřelectvo v této fázi, i kdyby mělo vzhledem k dostřelu možnost zásahu (což bude výjimkou), nemá zabezpečenu nepř-

První případ je nutný při nedostatku leteckého zabezpečení proti pozemním cílům, kdy veškerá odpovědnost za umlčení leží na dělostřelectvu. Bude vyžadovat použití veškerého dělostřelectva, které má do určeného prostoru dostřel. V druhém případě umlčí dělostřelectvo zjištěné odpory ještě před průletem, umlčování nově objevených cílů při průletu musí na sebe vzít letectvo. V obou případech nutno počítat s klamným umlčováním dalšího 1 až 2 pásem, abychom předem pásmo průletu neprozradili. Je výhodné, když vrtulníky po provedení vysazení se vracejí zpět ve stejném průletovém pásmu nebo v pásmu, které bylo předem umlčeno v rámci maskování. Nově zjištěné cíle při zpětném letu musí umlčet především letectvo.

V současných podmínkách vedení boje nelze předpokládat, že dělostřelectvo bude schopno umlčet celé průletové pásmo až do prostoru vysazení. Tato skutečnost i poměrný nedostatek dělostřelectva, které by bylo nutno soustředit k plnění tohoto úkolu, ovlivní nutně i volbu osy průletu, zvláště u vrtulníků. Mimo terénní podmínky volit osu průletu i s ohledem na situaci nepřítelů a nasycenost prostoru zbraněmi, které mohou proti vrtulníkům působit.

Na požadavek velitele přepravních prostředků (vrtulníků) musí být dělostřelectvo připraveno provést vytyčení osy přeletu do prostoru vysazení dýmovými granáty (minami). Toto vytyčení se bude provádět za zhoršené viditelnosti a v terénu nesnadném pro orientaci ze vzduchu; musí být provedeno těsně před přeletem vrtulníků.

tržitou možnost zjišťování a sledování záloh nepřítel. Jediná možnost je využít dělostřeleckého letce, který však neobsáhne nepřetržitě celý zájmový prostor kolem výsadku. Bude tedy tíha zabezpečení výsadku zpočátku od vysazení ležet především na letectvu.

Dělostřelectvo zahájí zpravidla podporu boje výsadku až v průběhu bojové činnosti výsadku, při přiblížení PO na vzdálenost 10–20 km (podle druhu a ráže přiděleného dělostřeleckého oddílu PO, nebo zvláště vycíleného oddílu pro podporu výsadku).

V případě použití taktického vzdušného výsadku k obsazení předmostí při násil-

ném přechodu vodního toku, kdy vzhledem k bezpečnosti vlastních vojsk nebude možné provést atomový úder bezprostředně na předmostí, musí být plánována palebná podpora dělostřelectvem již vzhledem k zabezpečení činnosti výsadku. To znamená, že již za palebné přípravy musí být umlčeny všechny odpory v prostoru vysazení a palebná podpora musí být provedena jak pro podporu boje přepravovaných jednotek, tak pro podporu výsadku. V tomto případě se zabezpečení boje výsadku může zúčastnit větší část dělostřelectva v tomto úseku.

Podpora boje vzdušného výsadku dělostřelectvem

Podpora boje vzdušného výsadku bude spočívat především v zabránění přesunu nepřátelských záloh k prostoru bojové činnosti výsadku a to zejména v době rozvíjení těchto záloh. Dělostřelectvo musí mít připraveny palby na možné prostory rozvíjení a přehradné palby před přední kraj obrany vzdušného výsadku.

Včasná a správně provedená dělostřelecká podpora závisí především na vyřešení vyžadování a řízení palby dělostřelectva. V době rozvíjení nepřítele je nutno počítat s plným využitím dělostřeleckého letce pro řízení a opravování paleb, protože pozorovatelé u výsadku nebudou mít možnost spolehlivého pozorování. Jakmile vzdušný výsadek naváže dotyk s nepřítelem, přejímá řízení palby dělostřelecký pozorovatel u výsadku. Udávání cílů a vyžadování palby musí být předem do všech podrobností dohodováno při organizaci součinnosti. Jako nejvýhodnější způsob opravování paleb se jeví způsob udávání úchylek pomocí světových stran.

Je nutno si uvědomit, že výsadek může být napaden z kteréhokoli směru a to i z více směrů najednou. Dělostřelectvo musí být proto připraveno na rychlé překládání palby z jednoho cíle na druhý, popřípadě na rozdělení cílů mezi jednotlivé baterie.

Činnost dělostřelectva při sloučení vzdušného výsadku s pozemními vojsky

Sloučení musí být předem upřesněno při organizaci součinnosti. Mimo to velitel výsadku a velitel PO, který postupuje ve směru na výsadek, musí být nejméně od čáry signálů v neustálém spojení a informovat se vzájemně o změnách situace, které mají vliv na sloučení.

Až po čáru zastavení palby umlčuje a ničí cíle dělostřelectvo PO, popř. prvosled-

vých útvarů, podle vlastního pozorování bez omezení. Od čáry zastavení palby je třeba každou palbu vážit z hlediska ohrožení výsadkových jednotek. Většina odporů za čarou zastavení palby bude ničena ručními zbraněmi při boji zblízka.

Jestliže po sloučení výsadku s PO, postupuje PO urychleně dále, může být výsadek dále použit k likvidaci slabších odporů nepřítele, popřípadě plní dále úkol udržení určeného prostoru až do příchodu hlavních sil. V tomto případě je nutno počítat s dělostřeleckou podporou výsadku až do sloučení s hlavními silami.

Organizace spojení a velení

Zárukou splnění úkolů dělostřelectva při zabezpečení boje taktických vzdušných výsadků je spolehlivě organizované spojení.

Dělostřelecké oddíly, které jsou určeny pro podporu boje taktického vzdušného výsadku, si vysílají současně se vzdušným výsadkem své pozorovatele, vybavené prostředky pro spojení a velení. Spojení pozorovatelů u výsadku s oddíly musí být organizováno zvlášť, nezávisle na součinnosti síti, protože musí být volné pro předávání povelů k palbě. Bude výhodné určit pro každý podporující oddíl jednoho pozorovatele, který by řídil palbu svého oddílu. Pozorovatel musí být vybaven přenosnou rádiovou stanicí, kterou zpravidla obsluhuje sám a potřebnými spojovacími údaji a náhradními zdroji.

K utajení velení taktickému vzdušnému výsadku a součinnosti s ním během boje se vypracovávají zvláštní tabulky rádiových signálů. Mapy se musí kódovat odlišně od kódování používaného vojsky v dotyku. Je zakázáno brát do týlu nepřítele všeobecně v armádě používané dokumenty pro utajení velení. Rovněž dokumenty, zpracované v přípravném období při plánování zůstávají na základě. Dělostřelecký pozorovatel bere s sebou pouze mapu pro řízení palby, na které jsou zakresleny pouze plánované palby bez jakékoli jiné situace nebo jiných údajů. Ostatní potřebné údaje, mimo rádiové signály, musí znát nazpaměť.

Přípravné dělostřelecké palby se vyžadují krátkým smluvným heslem s udáním čísla (názvu) palby. Opravování palby bude nejvýhodnější provádět podle zásad pro střelbu s dělostřeleckým letcem. Nepřipravené palby se vyžadují rovněž smluvními hesly, cíl se udává v souřadnicích (kódovaně).

Operační umění a taktika

Využívání pozorovatelů u taktického vzdušného výsadku k opravování a řízení palby dělostřelectva na cíle, které nesouvisí s úkolem vzdušného výsadku, není dovoleno (mimo možné využití pro řízení palby na ZHN).

Použití taktického vzdušného výsadku nebude v soudobém boji zvláštností, protože správné využití může ve značné míře ovlivnit splnění úkolu svazku. Vzhledem k charakteru boje taktického vzdušného výsadku v týlu nepřítele je však nutné ve všech

směrech plně zabezpečit jeho bojovou činnost.

Při použití vzdušného výsadku v bližší taktické hloubce obrany nepřítele a při násilném přechodu vodního toku je jeho zabezpečení dělostřelectvem zvláště důležité, protože letectvo může být dočasnou ztrátou převahy ve vzduchu z podpory boje taktického vzdušného výsadku vyřazeno.

Je proto nutné počítat s podporou taktického vzdušného výsadku dělostřelectva v soudobém boji.

Některé zkušenosti z práce štábu divize v poli

Podplukovník Miroslav Nedvěd a major Bořivoj Lang

Při různých rozbořech a vyhodnoceních je v současné době velmi často konstatováno, že štáby zaostávají za požadavky soudobého vedení boje a že nejsou plně připraveny k plnění úkolů v soudobých podmínkách.

Na základně zkušeností z několika cvičení a štábních nácviků chceme poukázat na některé poznatky a problémy, které se v letošním roce vyskytly v práci našeho štábu svazku.

Zaměříme se na

- metodiku práce velitele a štábu svazku,
- organizační strukturu štábu svazku,
- materiální vybavení štábu.

K otázce **metodiky práce velitele a štábu svazku** po obdržení nového úkolu od velitele armády.

Při práci štábu je třeba pamatovat vždy na to, že podřízeným vojskům musí být ponecháno maximum času pro přípravu k plnění bojových úkolů. Ke splnění tohoto úkolu jsme u našeho štábu stanovili zásadu zakončit přípravu rozhodnutí a jeho vydání vojskům do dvou hodin po obdržení úkolu od velitele armády.

Předpokládáme tento postup:

Po obdržení nového úkolu od velitele armády shromáždí se u velitele divize jeho zástupci, NŠ, NOO se dvěma důstojníky a v tomto kolektivu velitel divize pomalu čte úkol stanovený velitelem armády, náčelník štábu spolu s náčelníkem operačního oddělení jej zakreslují do mapy a dva důstojníci operačního oddělení zakreslují současně dvě další mapy, z nichž jedna v dalším je využita buď jako výkazová mapa operačního oddělení nebo jako mapa přesunu. Současně jsou s tímto úkolem pomocí dispečinkového zařízení seznámeni všichni náčelníci oddělení, kteří si jej na svých pracovištích zakre-

lují do svých pracovních map. K tomuto způsobu může někdo namítnout, že je nesprávné ihned po obdržení nového úkolu seznamovat tak široký kolektiv štábu svazku s novým úkolem. Domníváme se však, že v současné době, kdy je nutno ve štábu připravit co nejrychleji rozhodnutí velitele divize, není možno zachovávat dřívější zásadu utajení a postupného seznamování s novým úkolem příslušníků štábu. V současné době je nutno, aby všichni náčelníci oddělení byli ihned seznámeni s novým úkolem a není rozhodující, zda jsou s ním seznámeni ihned po jeho obdržení či o jednu až dvě hodiny později.

Po tomto seznámení s novým úkolem a po jeho zakreslení do map velitel divize spolu s náčelníkem štábu a NO provedou společně stručné ujasnění úkolu a z toho vyplývající hrubý časový propočet a plán činnosti štábu i vojsk, na základě tohoto propočtu podle pokynu velitele vydá NO předběžná nařízení styčným důstojníkům, takže do 30 minut po obdržení nového úkolu jsou útvarům již vydávána předběžná nařízení k přípravě techniky, doplnění zásob, výdeji stravy, průzkumu os

spod. V této době současně odborní náčelníci studují nový úkol a případné směrnice, které jim byly doručeny ze štábu armády po jednotlivých odbornostech.

Po deseti až patnácti minutách, kdy si velitel s náčelníkem štábu připraví hrubou ideu rozhodnutí, vydá velitel divize pomocí dispečinku svůj zámysl, přičemž uloží odborným náčelníkům připravit si doklad k některým zásadním otázkám. Jejich příprava a řešení trvá zpravidla dalších 30 minut a po této době (s přestávkou 10–15 minut) vydává velitel divize své rozhodnutí, ke kterému jsou velitelé útvarů přizváni jen tenkrát, jsou-li útvary v prostoru rozptýlení soustředěny poblíž velitelského stanoviště divize, jinak toto rozhodnutí přenášejí na podřízené útvary směroví důstojníci, vyčlenění ze štábu svazku. Celá tato činnost trvá zpravidla dvě hodiny a je ji možno v přehledu provádět asi tímto způsobem:

- Č – obdržení úkolu od velitele armády
- Č až Č + 15 – studium a zakreslení úkolu do map
- Č + 15 až Č + 30 – příprava zámyslu velitele divize a vydání předběžných nařízení útvarům
- Č + 30 až Č + 40 – vydání předběžného rozhodnutí seznámení se zámyslem velitele a pokynů odborným náčelníkům
- Č + 50 až Č + 70 – řešení odborných otázek u velitele divize jednotlivými odbornými náčelníky
- Č + 90 až Č + 110 – rozhodnutí velitele divize.

Je pochopitelné, že štáb současně v této době zpracovává všechny nutné propočty a podklady, jako např. plán přesunu a organizace pořádkové služby, takže současně s rozhodnutím velitele připraveny jsou již tabulky přesunu, bojová nařízení pro organizaci bojového zabezpečení a jiné. Odborní náčelníci

v této době zpracovávají svá odborná nařízení.

Podle dosavadních zásad má vydávat velitel svazku po svém rozhodnutí pokyny pro organizaci bojového, materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení. Praxe však ukázala, že v podstatě vydávání těchto pokynů je vcelku formální a při nedostatku času postačí, jestliže nařízení jednotlivých odborných funkcionářů, kteří je zpracují sami, jsou schválena velitelem nebo náčelníkem štábu. Je-li nutno klást zvláštní důraz na některou otázku při organizaci bojového a materiálně technického zabezpečení, upozorní na to velitel nebo náčelník štábu v průběhu zpracování těchto nařízení, nebo je nařídí odborným náčelníkům při jejich dokladování před vydáním rozhodnutí. Po vydání rozhodnutí je krátce organizována součinnost, při které zpravidla, jde-li o přesun a zasazení divize do boje, je řešena otázka vyvedení náčelníkem štábu, zabezpečení přesunu a pořádkové služby zástupcem velitele divize a vlastního útoku velitelem divize. V některých případech vydával velitel divize po svém rozhodnutí jen stručné pokyny pro organizaci součinnosti, které nepřítomným velitelům útvarů přenášeli pak směroví důstojníci štábu svazku k útvarům.

Tento způsob přípravy rozhodnutí velitele svazku je pochopitelně možný jen v přípravném období, kdy divize není zasazena do boje.

Bude-li štáb divize plánovat nový úkol při současném řízení bojové činnosti, je možno **přesunovat řízení boje na PVS**, kde je buď velitel nebo zástupce velitele a **na VS pak za řízení náčelníka štábu** plánovat další bojovou činnost.

Dále se chceme krátce zmínit o dosavadním **způsobu formulování úkolů** v rozhodnutí velitele svazku. V současné době jsou na jedné straně zdůraz-

ňovány požadavky na vydávání úkolů stručnou, telegrafickou formou, na druhé straně však při všech cvičeních je stále slyšet rozhodnutí a formulování úkolů v „klasické“ formě, jak jsme se všichni její formulaci učili ve vojenských školách a akademiích. Přitom každé rozhodnutí musí mít v úvodu zaklínací formuli „s využitím atomových zbraní“ apod. Tuto větu chápou všichni vcelku formálně, poněvadž podle nynějších zásad vedení soudobého boje je veškerá bojová činnost cvičena a plánována výhradně za použití atomových zbraní, takže je zbytečné zvlášť hovořit o využívání atomových zbraní (ani dříve přeci velitel nezačínal své rozhodnutí „s využitím dělostřelecké a letecké přípravy“). Skutečně použití atomových zbraní vyjádří velitel přímo v rozhodnutí.

Chceme-li skutečně vypustit zbytečná slova ve formulování úkolů a v rozhodnutí velitele, je nutno zaměřit se podle Polního řádu jen na body, které má obsahovat rozhodnutí velitele. V rozhodnutí velitele divize by tedy bylo možno stanovit v podstatě asi toto:

Rozhodl jsem:

— atomové údery provést na s cílem

— hlavní úder ve směru XY... pluky

— bližší úkol: útočit ve směru XY, zničit nepřítele... a ovládnout prostor Z (obdobným způsobem formulovat i následující a další úkol)

— bojová sestava: 1. sled — msp
2. sled —

Zásadně je nutno při určování úkolů vynechat zbytečná slova, která se bohužel často vyžadují, jako např. „rozhodně útočit ve směru... a zničit protivistojícího nepřítele“, nebo „prudce rozvíjet útok“.

Dále několik poznámek k dokumentaci na stupni stupni svazku.

V současné době se zpravidla z hlavních dokumentů u štábu svazku zpracovává:

— grafické rozhodnutí velitele, písemný bojový rozkaz a k tomu plány zabezpečení náčelníků druhů vojsk a služeb,

— plán přesunu a organizace porádkové služby,

— nařízení pro bojové zabezpečení,

— odborné nařízení druhů vojsk,

— bojová nařízení útvarům (bud graficky nebo písemně),

— bojové hlášení a bojová souhrnná hlášení,

— pracovní mapy,

— výkazová mapa,

— mapa atomové situace,

— mapa bojového zabezpečení (na pracovní mapě důstojníka operačního oddělení).

Domníváme se, že na stupni svazku není nutné vést zvláštní mapu atomové situace, poněvadž hlavní údaje z této mapy jsou současně vedeny v mapě bojového zabezpečení.

Bylo by účelné vést hlavní údaje z mapy atomové situace podle našeho názoru ve výkazové mapě, která by tak byla úplná a jeden dokument by bylo možno u štábu svazku zrušit.

Vzhledem ke stávající situaci ve zpracování dokumentace (i když je pochopitelné, že její počet a rozsah bude ovlivňována konkrétní situací), by bylo výhodné upřesnit a ujednotit její rozsah, poněvadž dosud nebyl zrušen Předpis pro polní službu štábů, který stanoví rozsah dokumentace na jednotlivých stupních.

V dalším se chceme zmínit o nynějším způsobu výpočtu poměru sil na taktickém stupni.

V posledním období byly v našem tisku vedeny diskuse o možném způsobu výpočtu poměru sil v operaci a boji jak v období plánování, tak při vedení boje.

Podíváme-li se stručně na celkový vývoj této otázky vidíme, že až do období, ve kterém se v našich cvičeních začalo soustavně kalkulovat s atomovými zbraněmi, byl propočít hustota a poměru sil jedním z důležitých otázek, které byly v našich štábech neustále sledovány a při kontrolách i náročně vyžadovány. V posledním období jsme však svědky toho, že v důsledku různých názorů o účelnosti propočtu poměru sil se prakticky tento výpočet téměř na žádném stupni neprovádí.

V současné době je řada názorů a to, jakým způsobem poměr sil vypočítávat. Uvažuje se o možném výpočtu poměru sil v počtu jaderných náloží, v celkové kilotonáži bojujících stran, jsou návrhy na vyjadřování poměru sil pomocí nějaké společné kalkulační jednotky, na kterou mají být převáděny palebné hodnoty pomocí koeficientu apod.

Domníváme se, že na stupni pluku a divize je možno kromě propočtu atomových zbraní provádět výpočet poměru sil v podstatě dosavadním způsobem a to:

— v praporech (motostřeleckých, mechanizovaných a tankových),

— v tancích a samohybných dělech (jen orientačně),

— v tancích a samohybných dělech jedné strany proti tankům, samohybným dělům a protitankovým zbraním druhé strany a naopak,

— v dělostřeleckých hlavních a mínometech obou stran.

Na základě tohoto propočtu poměru sil v klasických zbraních může v soudobých podmínkách velitel divize — jako první v taktickém rámci připravit své rozhodnutí pro použití atomových zbraní, kterým ovlivní dříve vypočtený poměr sil v klasických zbraních.

Kromě toho pro hrubou orientaci je nutno na stupni divize vést poměr sil v taktických odpalovacích zařízeních, které mohou v pásmu divize působit.

Tento způsob v zásadě na stupni svazku postačuje, poněvadž při současném charakteru soudobého boje, kdy mohou jednotlivé útvary samostatně bojovat, zůstává jako hlavní poměr sil v klasických zbraních. To samozřejmě neznamená, že atomové zbraně budeme opomíjet, ovšem reálně s nimi v taktickém měřítku jinak zatím kalkulovat nelze.

Organizace štábu svazku

Dnes se často zdůrazňuje, že zavedení atomových a raketových zbraní do výzbroje armád způsobilo zásadní převrat v celkovém nazírání na charakter soudobého boje a operace a i na organizaci vojsk a jejich použití.

Na druhé straně je však zarážející skutečnost, že organizační struktura našich štábů prakticky všech stupňů nedoznala téměř žádných změn od ukončení 2. světové války.

Na jedné straně vidíme, že na práci štábu jsou kladeny neustále nové požadavky, které vyžadují zásadních změn ve stylu práce štábu, na druhé straně

však nynější organizační struktura neodpovídá těmto požadavkům a neumožňuje plně nový styl práce štábu v praxi prosazovat.

Při úvaze o organizační struktuře štábu svazku si musíme uvědomit hlavní úkoly, které štáb svazku plní jak v míru, tak i v poli. Jsou to především tyto úkoly:

1. bojová a mobilizační pohotovost, velení vojskům a řízení bojové a politické přípravy,

2. materiální a zdravotnické zabezpečení,

3. technické zabezpečení,

4. řešení kádrových, finančních a jiných otázek.

Při dosavadní organizaci štábu má velitel divize přímo podřízeny velitele a náčelníky druhů vojsk a samostatných oddělení, což vcelku znamená, že má bezprostředně ovlivňovat 10 různých složek štábu. Náčelník štábu svazku při stávající organizaci má přímo podřízených 9 oddělení a složek štábu.

Domníváme se, že by bylo účelné oprostít velitele svazku od nadměrného počtu přímo podřízených funkcionářů a organizační strukturu přizpůsobit hlavním úkolům, které má štáb divize plnit.

Tomuto systému v podstatě odpovídá stávající rozdělení míst velení v poli, kdy úkol č. 1 plní VS a úkoly č. 2, 3 a 4 plní TVS.

Bylo by proto výhodné veliteli divize podřídít přímo: zástupce velitele a ZVP, náčelníka štábu, náčelníka týlu, náčelníka kádrového a finančního oddělení. Při tomto systému by se velitel divize plně mohl opírat o svého zástupce a náčelníka štábu, kteří by v plném rozsahu odpovídali za řízení bojové přípravy a velení vojskům, za materiální, technické a zdravotnické zabezpečení by plně odpovídal náčelník týlu, poněvadž stávající povinnost náčelníka štábu svazku, tj. „přímo se účastnit organizace práce týlu a kontrolovat jeho práci“ (čl. 8 Oper-2-1) je nereálná a prakticky se neprovádí. Otázky dělostřeleckého vyzbrojování by bylo rovněž účelné podřídít náčelníkovi týlu, poněvadž úzce souvisí s materiálním zabezpečením činnosti vojsk a při stávající organizaci velitel dělostřelectva divize vcelku

dělostřelecké vyzbrojování ovlivňuje pouze formálně. Domníváme se, že lze sloučit otázky technického zabezpečení k náčelníkovi týlu a technické oddělení mu přímo podřídít, přičemž funkci ZVTV by plnil náčelník tech. oddělení, jeho zástupce by byl automobilní náčelník (návrh organizace štábu — viz příloha).

Ve štábu by bylo účelné podřídít tělovýchovného náčelníka přímo zástupci velitele, tajnou spisovnu náčelníkovi 6. oddělení a u štábu vytvořit zvláštní funkci správce štábu, kterému podřídít velitelskou rotu, AHO a hudbu, poněvadž jejich činnost spolu úzce souvisí jak v mírovém životě, tak i v poli. V současné době není totiž velitel velitelské roty plně schopen zastávat funkci správce štábu, poněvadž musí řešit otázky života své jednotky.

Při tomto řešení by náčelníkovi štábu prakticky zůstal přímo podřízen stejný počet funkcionářů jako doposud, i když by mu byli podřízeni i náčelníci druhů vojsk, které v současné době musí stejně přímo ovlivňovat při sladkové práci štábu. Veliteli divize by se naopak snížil počet přímo podřízených funkcionářů.

U velitelské roty by bylo nutno zesílit pořádkovou četou nejméně na 40 osob a vytvořit samostatnou strážní četou, která by plnila úkoly strážní služby u velitelství svazku v míru i v poli (na VS a TVS) a tímto řešením by bylo zlikvidováno odvelování jednotek od útvarů ke střežení velitelství svazku a strážní četa by znala příslušníky štábu svazku.

Technické vybavení štábů

Řadu let můžeme na stránkách našich odborných vojenských časopisů číst stále se opakující názory a hlasy, které žehrají na nevyhovující technické vybavení našich štábů a štábních pra-

covníků, kteří nejsou ani v minimálním měřítku vybaveni pomůckami, které urychlují zejména rozmnožování různých textů a schémat, nemluvě již o dalších technických prostředcích, které

jsou v současné době v našich průmyslových podnicích běžně používány nebo zaváděny jako např. dispečinková zařízení, fototelegraf, rozmnožovací stroje apod. Zatím vidíme, že různé dobré návrhy, které jsou případně i předváděny při různých konferencích a ukázkách nejsou v rámci naší armády zaváděny do výbavy našich štábů a každý štáb si je zpravidla tvoří v rámci svých možností tak říkajíc „na koleně“.

Přitom můžeme neustále číst, že v souvislosti s rozvojem soudobého vojenství a se vzrůstem náročných požadavků na velení narůstají neustále požadavky na naše štáby jak v otázkách rychlého soustředování a vyhodnocování zpráv při zachování utajení jejich obsahu, tak v otázkách rychlého doručování rozkazů a nařízení do vojsk.

Dosud se však ukazuje, že materiální vybavení našich štábů je velmi nízké, nejen z hlediska soudobnosti, ale ani nezabezpečuje minimální životní hygienické podmínky štábu v poli. Tak např. štáby nejsou zabezpečeny lehkou pojízdnou umývárnou (kterou je možno sice upravit vlastními prostředky, ale bylo by jistě výhodnější je vyrábět sériově v rámci armády), a ani stávající počet štábních autobusů nezabezpečuje normální práci všech důstojníků štábu svazku.

V souvislosti s tím chceme poukázat i na nynější vybavení štábu po stránce stravování, poněvadž nelze v soudobých podmínkách požadovat po důstojnících štábu svazku (tak jak je dosud plánováno), aby při dnešních tempech a požadavcích chodili „do fronty“ s jídelní miskou ke kuchyni pro stravu a pak si nějakým způsobem své jídelní misky umývali, když někdy není možno zabezpečit ani dostatek teplé vody. Zde nejde o nějaké pohodlí důstojníků, ale o čas. Zdá se, že není tak velký problém mít u štábu svazku soupřahu jídelního

nádobí a příborů, která je vezena pomocnými jednotkami a která umožní alespoň v minimálním rozsahu stravování důstojníků štábu svazku.

V soudobých podmínkách vedení boje kdy je nutno počítat s prudkými změnami situace na frontě, je bezpodmínečně nutné mít štáby plně mobilní, schopné rychle se rozvíjet i svinovat a měnit své stanoviště.

Zatímni vybavení štábu svazku téměř požadavkům neodpovídá. Z toho důvodu jsme u našeho štábu svazku při řešení materiálního vybavení štábu vycházeli ze základního požadavku mobilnosti a rychlého přemísťování štábu.

Zásadně jsme zrušili u našeho štábu zřizování tzv. operačního stanu, poněvadž jeho stavba je časově velmi náročná a doprava stanoveného materiálu je velmi objemná. **Za základ pracoviště na štábu jsme vytvořili štábní autobusy s přístřešky** (oboustrannými), které je možno při dobrém výcviku pomocných jednotek velmi rychle rozvíjet a při vhodném uspořádání štábních autobusů je možno spojením dvou přístřešků vedle sebe stojících štábních autobusů vytvořit dostatečně velký stan, umožňující práci štábu.

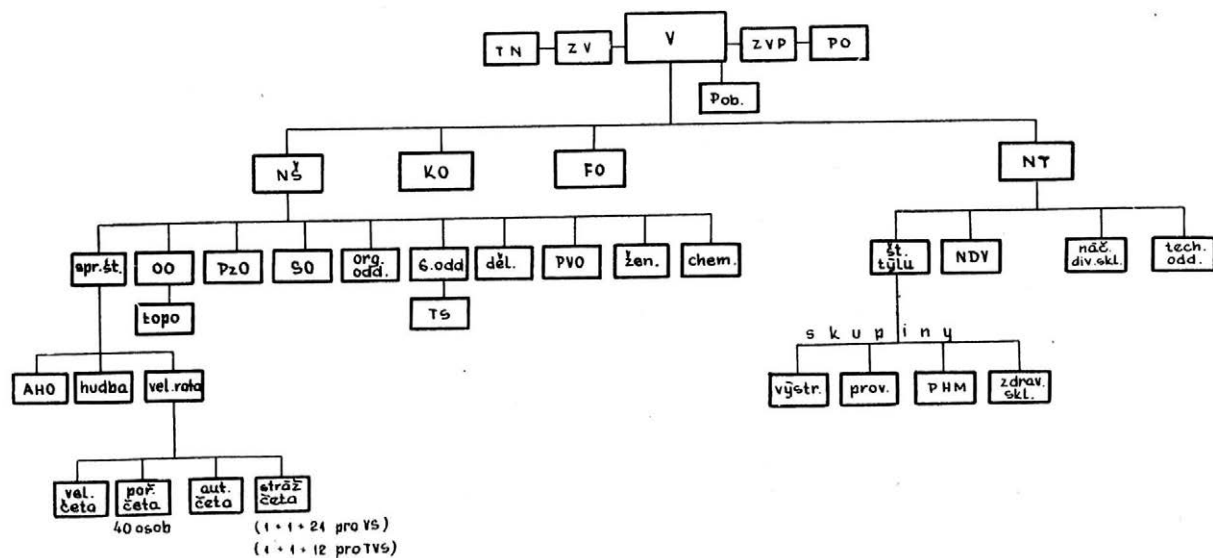
K rychlému zabezpečení práce štábu při rozvíjení VS vybavili jsme každý štábní autobus ochranným krytem na vnější stěně štábního autobusu, ve kterém jsou vezeny dva skládací pracovní stoly, které je možno jednak použít jako pracovní stoly pod přístřešky, tak i uvnitř štábního autobusu je možno z nich vytvořit šikmé pracovní stoly. Těmito opatřeními jsme dosáhli při dosavadních cvičeních a nácvičích rychlého přemísťování a rozvíjení velitelského stanoviště.

Jedním z problémů, který se u našeho štábu vyskytoval, bylo uložení osobních věcí důstojníků štábu, zejmé-

N Ā V R H

ORGANISACE VELITELSTVÍ A ŠTÁBU DIVIZE

T A J N Ě !
PŘÍLOHA I

Některé zkušenosti z práce štábu divize v poli

na v zimním období. Tyto osobní věci zpravidla omezovaly pracovní prostor štábních autobusů na minimum. Proto jsme zhotovili jednak malé dvoukolové přívěsné vozíky ke štábním autobusům, do kterých je možno uložit přístřešky, maskovací sítě, polní kamna a tak byla pro osobní věci důstojníků získána ložná plocha ve štábních autobusech, kromě toho jsme zhotovili jeden skříňový přívěs, upravený jako „šatna“, kde jsou uloženy stejnokroje, zvláště zimní výstroj, obuv a ostatní osobní zavazadla příslušníků štábu.

S otázkou technického vybavení štábů souvisí do určité míry i jejich zabezpečení. Charakter soudobého boje, kdy se neustále rozšiřuje používání výsadkových jednotek a diverzních skupin

v týlu protivníka, klade zvýšené požadavky i na ochranu a obranu velitelských stanovišť. Toto je doposud u nás řešeno přidělováním určité jednotky z počtu podřízeného útvaru, která koná strážní službu na VS, poněvadž velitelské jednotky nejsou schopny tyto úkoly samy plnit. V návrhu organizace štábu svazku jsme navrhovali mít u štábu zvláštní strážní četnu, která ovšem plně není schopna zabezpečit štáb, zvláště v poli. Domníváme se, že v tomto směru bychom mohli rovněž více využívat různých technických zařízení, která by zabezpečila naše štáby v poli, jako např. různé signalizační zařízení, elektrické ohradníky, nástražná osvětlovadla, fotobuňky apod. které jsou v civilním sektoru běžně používány.

Význam určování zadní hranice frontového týlu

Plukovník Josef Mikulec

Vedení soudobých operací ve všech složitéch podmínkách si vynucuje přijímat jednoduchá, avšak účinná organizační opatření, která při své organizační nenáročnosti řeší současně více otázek. Jedním z takových opatření je určení zadní hranice frontového týlu. Na první pohled se zdá, že jde o jednoduchou záležitost graficky vyjádřenou na pracovních mapách prostou čarou. Rozborem důsledků stanovení zadní hranice frontového týlu však přicházíme k opačnému závěru.

V čem spočívá význam určení zadní hranice frontového týlového prostoru a jaké má její určení důsledky?

Zadní hranice je hranicí práv a odpovědnosti mezi velitelem frontu a hlavním velením. Vymezením týlového prostoru frontu, který je určován zpředu zadní hranicí týlového prostoru prvořadových armád (je-li ovšem určena, což zejména v průběhu útočné operace bude výjimka), z prava a z leva bočními hranicemi mezi sousedními fronty a vzadu zadní frontovou hranicí vymezujeme práva velitele frontu na využívání takto vymezeného prostoru.

Stanovením frontového týlového prostoru poskytujeme volnost manévru veliteli frontu jeho prostředky. V tomto prostoru má velitel frontu větší právo, než stanoví příslušná zákonná ustanovení na ostatním území, zejména na využití sil a prostředků obyvatelstva a nevojenských organizací. Velitel frontu může se souhlasem vojenské rady frontu ve frontovém týlovém prostoru zpravidla využívat kořist k přímému zabezpečení vojsk, může nařídít v zájmu bojujících vojsk omezit, nebo jinak

usměrňovat pobyt a pohyb obyvatelstva, nařizovat vyklizení od civilního obyvatelstva potřebných objektů nebo celých osad a prostorů.

Na druhé straně ovšem odpovídá velitel frontu hlavnímu velení za udržení v celém týlovém prostoru přísného vojenského pořádku, organizuje a provádí obnovu potřebných komunikací a jiných objektů, odpovídá za likvidaci následků napadení zbraněmi hromadného ničení a za likvidaci nepřátelských výsadek a skupin nepřítele ve frontovém týlovém prostoru. Velitel frontu v plném rozsahu odpovídá i za řízení a regulaci dopravy. Zadní hranice frontového týlového prostoru je zpravidla současně i čarou předání jednotek, útvarů a polních zařízení do podřízenosti velitele frontu. Výjimku tvoří zpravidla železniční zásobovací transporty, které se předávají v rozdělovacích stanicích. Volba rozdělovacích stanic se především řídí průběhem železniční sítě, samozřejmě se snahou, aby tyto nebyly příliš vzdáleny od zadní hranice frontového týlu. Výjimku tvoří operace v počátečním období války, kdy železniční dopravu i ve frontovém týlu mohou řídit orgány ministerstva dopravy pod dohledem a podle potřeby vojenských železničních orgánů. Je třeba vůbec říci, že operace počátečního období války, která se rozvíjí z vlastního území zpravidla vyvolá více výjimek z běžného chápání práv a povinností velitele frontu ke správě týlového prostoru. Tak mohou být ze spávy frontových orgánů vyjmuty zvlášť důležitá správní centra, ale také jiné objekty, jako např. podniky zbrojního průmyslu nebo celé výrobní

obvody. Avšak i na území nepřítel, je-li to účelné, přejímá hlavní velení nebo státní orgány přímo do své správy materiál, objekty a podniky, které nemohou být využity orgány frontu k přímému zabezpečení vojsk a správa kterých by zatěžovala orgány frontu.

Kde je nejúčelnější volit zadní hranici týlu frontu? Především je nutno vycházet z operačního uskupení vojsk a týlu frontu, přičemž je nutno, aby všechny prvky frontového týlu byly uvnitř týlového prostoru, včetně frontových základů a rozdělovacích stanic. Je výhodné volit zadní hranici tak, aby procházela po výrazných terénních čarách, zejména řekách, poněvadž to vytváří výhodné podmínky pro kontrolu pohybu osob mezi frontem a zázemím. V jiném případě bude možno zadní hranici volit na silničních rokádkách. Z hlediska hlavního velení bude snahou, aby zadní hranice procházela po hranicích správních nebo výrobně ekonomických oblastí, aby tyto nerozdělovala a aby se tím nevytvářely různé podmínky správy v této oblasti, což značně zjednoduší zejména řízení výroby v dané oblasti, ale také zjednoduší celou řadu politicko-správních otázek.

Na zadní hranici frontového týlu se zřizují na silnicích a železnicích vstupní místa do týlového prostoru frontu. Ostatní přechody se buďto uzavírají nebo střeží. Ve vstupním místě budou zpra-

vidla pracovat společně orgány HV a frontu a kromě toho bude účelné, aby zde byla ponechána i část orgánů z brigády ochrany týlu. Ve vstupních místech se předávají jednotky a útvary HV směřující do podřízenosti frontu a provádí se kontrola všech jednotlivých osob směřujících oběma směry.

Při postupu vlastních vojsk je nutno posunovat i zadní hranici. Příliš hluboký týlový prostor zatěžuje velitele i zástupce velitele frontu pro týl a odpočívá jejich pozornost od vojsk. Je proto nutné týlový prostor zkracovat posouváním zadní hranice. Zadní hranice týlového prostoru se zpravidla mění mezi frontovými operacemi, jakmile se přesunou kupředu frontové základny. Není nutno týlový prostor frontu mít k zahájení frontové útočné operace hlubší než 250–300 km.

Návrh zadní hranice týlového prostoru zpracovává štáb týlu HV v součinnosti s orgány operačními a vojenskopolitickými. Průběh zadní hranice schvaluje HV a vydává se v operačně týlové směrnici.

Určení zadní hranice frontového týlu je významným organizačním opatřením. Jeho rozpracování je jednou z důležitých povinností štábu týlu a provádí se pod osobní odpovědností vedoucích orgánů v úzké součinnosti několika složek.

K připravované reorganizaci svazků amerických pozemních sil

Major Miroslav Merhaut

Počátkem roku 1962 má být v americké armádě zahájena reorganizace všech pěších, obrněných a vzdušných výsadkových divizí. Bude to již druhá zásadní reorganizace provedená v amerických pozemních silách v posledních letech, která rozhodujícím způsobem změní dosavadní organizační strukturu amerických divizí všech tří typů a zkvalitní jejich vyzbrojení za vedením novější a dokonalejší bojové techniky, včetně prostředků atomového napadení.

První zásadní reorganizace amerických svazků v období po druhé světové válce byla provedena v letech 1956 až 1958. V průběhu této reorganizace byl dosavadní trojkový systém pluků u pěších a vzdušných výsadkových divizí nahrazen pětkovým systémem bojových skupení (odtud název „pentomická divize“) a do organizačního složení divizí všech tří typů byly začleněny prostředky atomového napadení (u pěších a obrněných divizí po jedné baterii dělostřeleckých raket HONEST JOHN o 2 odpalovacích zařízeních a jedné baterii houfnic ráže 203,2 mm o 4 hlavních, u vzdušných výsadkových divizí po jedné baterii dělostřeleckých raket HONEST JOHN o 4 odpalovacích zařízeních). Kromě těchto nejdůležitějších změn byly provedeny závažné změny také v organizačním složení a výzbroji ostatních organických divizních útvarů a jednotek. V porovnání s organizačním složením a vyzbrojením amerických svazků do roku 1956 byly nově reorganizované svazky lépe připraveny jak po stránce organizační, tak i výzbroje k vedení boje za oboustanného použití zbraní hromadného ničení.

V letech následujících po této reorganizaci byla účinnost a vhodnost nového složení amerických divizí dále prověřována a zkoušena, zejména v polních podmínkách při cvičeních s vojsky a manévrech a to jak na území USA, tak i na zámořských válčících, kde jsou americká vojska v současné době dislokována. Jedny z prvních nedostatků většího významu, které byly u nově reorganizovaných divizí zjištěny, byla nedostatečná palebná síla

konvenčního dělostřelectva a nevyhovující prostředky protitankové obrany u pěších divizí. Tyto nedostatky byly v roce 1960 řešeny dílčí reorganizací pěších divizí, v jejímž průběhu byl zvýšen počet konvenčního dělostřelectva divize o 18 houfnic ráže 105 mm a 90mm protitankové kanóny byly nahrazeny protitankovými řízenými střelami SS-10.

S dalším vývojem nových typů zbraní a nových názorů na způsoby vedení soudobého boje a operace, jakož i na základě několikaletých zkušeností s existující organizační strukturou svazků jak americké armády, tak i armád svých evropských spojenců přišlo americké velení k závěru, že současné organizační složení amerických divizí již neodpovídá soudobým požadavkům. Mezi hlavní nedostatky existující struktury pentomických divizí patří:

- nemožnost vedení déletrvajícího samostatného boje,
- nedostatečná úderná síla,
- nevyhovující organizace velení a řízení vojsk,
- nedostatečná pružnost v použití organických útvarů a jednotek, a
- malá pohyblivost vojsk divize na bojišti.

S cílem odstranit tyto nedostatky a zvýšit bojovou použitelnost svých svazků byly americkým ministerstvem pozemních sil vypracovány počátkem tohoto roku nové organizační tabulky svazků pozemních sil. S připraveným pak návrhem na reorganizaci a modernizaci výzbroje pozemních sil a s požadavkem na schválení potřebných pro tento účel finančních prostředků vystoupil 25. května tr. v americkém Kongresu ve zvláštním poselství věnovanému otázkám obrany sám prezident Kennedy.

Návrh reorganizace pozemních sil předpokládá vytvoření v americké armádě čtyř typů divizí a sice pěších, obrněných, mechanizovaných a vzdušných výsadkových místo dosavadních pěších, obrněných a vzdušných výsadkových. Všechny divize těchto čtyř typů budou mít společně tzv. divizní jádro, avšak různý počet pěších, mechanizovaných, tankových či vzdušných

výsadkových praporů v závislosti na typu divize.

Divizní jádro (schéma 1) mají tvořit **velitelské součásti**:

- divizní velitelství a divizní veliteliská rota a

- tři brigádní velitelství, **bojové součásti**:

- divizní dělostřelectvo ve složení velitelská baterie, tři dělostřelecké oddíly přímé podpory vyzbrojené houfnicemi ráže 105 mm (u pěších a vzdušných výsadkových divizí tažená a u mechanizovaných a obrněných divizí samohybné), jeden smíšený dělostřelecký oddíl všeobecné podpory vyzbrojený houfnicemi ráže 155 a 203,2 mm a jeden oddíl dělostřeleckých raket HONEST JOHN (nebo LITTLE JOHN) o 4 odpalovacích zařízeních,

- průzkumný prapor složený ze tří průzkumných rot a z jedné letecké průzkumné rot (Skycavalry),

bojové podpůrné součásti:

- ženijní prapor,
- spojovací prapor,
- letecký prapor,

podpůrné součásti:

- podpůrná skupina složená z velitelské rot, z administrativní rot, ze zdravotnického praporu, ze zásobovacího a dopravního praporu, ze zbrojního praporu,
- rota vojenské policie.

Početní stav divizního jádra u nově reorganizovaných svazků má činit asi 6000 až 7200 osob.

Počet praporů (pěších, mechanizovaných, tankových či vzdušných výsadkových) a jejich vzájemný poměr u jednotlivých typů divizí bude různý a bude záviset na úkolech, které tato divize bude mít plnit a na charakteru válčiště, na kterém bude působit. Všeobecně může být ve svazku jakéhokoli typu od 10 do 15 praporů. Pěší divize mají mít zpravidla 8 pěších a 2 tankové prapory, mechanizované divize 7 mechanizovaných praporů a 3 tankové prapory, obrněné divize 6 tankových a 5 mechanizovaných praporů a vzdušné výsadkové divize 8 až 9 vzdušných výsadkových praporů a jeden až dva oddíly vzduchem přepravitelných samohybných útočných děl ráže 90 mm místo tanků (schéma 2). V některých případech mohou mít divize jednotlivých typů ve svém složení také prapory, které pro její typ nejsou příznačné. Tak např. obrněná divize může mít kromě tankových a mechanizovaných praporů také 1 až 2 pěší

prapory apod. Takovým způsobem může mít podle uvedených možností každá nově reorganizovaná divize (kromě vzdušné výsadkové) ve svém složení současně tankové, mechanizované i pěší prapory v takovém poměru, který bude odpovídat předvídanému úkolu a podmínkám, ve kterých bude divize působit. Tyto prapory mají se pak uskupovat do tří brigád, přičemž každá brigáda bude složena ze dvou nebo více praporů, posilovaných podle potřeby útvary a jednotkami z divizního jádra. V čele takto vytvořené brigády bude brigádní velitelství vybavené potřebným počtem osob a materiálem k úspěšnému řízení brigády.

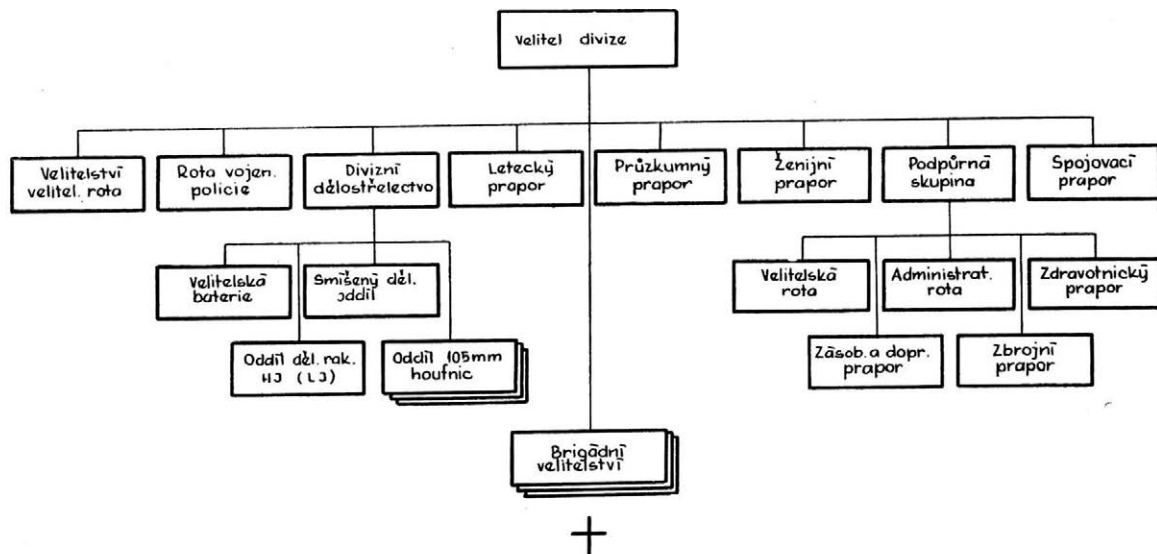
Jak je patrné z navrhovaného organizačního složení divizí budou reorganizační nejvíce postiženy pěší a vzdušné výsadkové divize, u kterých bude dosavadní systém bojových skupení nahrazen brigádním systémem. Menším již změnám se podrobí obrněné divize vzhledem k tomu, že jejich současně organizační složení se nejvíce přibližuje navrhovanému organizačnímu složení divizí.

Kromě zvýšení počtu konvenčního dělostřelectva je pro současnou reorganizaci charakteristickým také nahrazení leteckých rot u divizí leteckými prapory, což předpokládá až dvojnásobné zvýšení počtu letounů a vrtulníků divizního letectva (dosud mají americké svazky ve svém složení kolem 50 letounů a vrtulníků každý). Toto rozšíření leteckého parku u divize půjde především po linii zvýšení počtu dopravních vrtulníků k zvětšení přepravní kapacity divize vzdušnou cestou.

K zvýšení taktické pohyblivosti vojsk se rovněž předpokládá vybavit nové svazky podstatně větším počtem obrněných transportérů než je tomu dosud. Tak např. mechanizovaná divize bude mít ve svém složení do 800 obrněných transportérů v porovnání se 180 obrněnými transportéry u pěší divize nyní.

Jak je patrné z navrhovaného organizačního složení divizí ani tato reorganizace neřeší zásadním způsobem protivzdušnou obranu vojsk divize. Žádný z uvedených typů divizí nebude mít ve svém organizačním složení speciální útvar nebo jednotku protiletadlových prostředků, ať již protiletadlového dělostřelectva nebo protiletadlových řízených střel. Boj s nízké létajícími letouny má být veden jednak velkorázovými PL kulomety, jednak nově vyvíjeným PL prostředkem jednotlivce REDEYE, který se předpokládá do výzbroje nových divizí začlenit.

NAVROVANÉ ORGANIZAČNÍ SLOŽENÍ DIVIZNÍHO JÁDRA AMERICKÝCH SVAZKŮ

RŮZNÝ POČET PRAPORŮ (TANKOVÝCH, MECHANIZOVANÝCH, DĚLÍCH, VÝSADKOVÝCH)

Schéma 1. Navrhované organizační složení divizního jádra amerických svazků

NAVRHOVANÉ SLOŽENÍ JEDNOTLIVÝCH TYPŮ DIVIZÍ

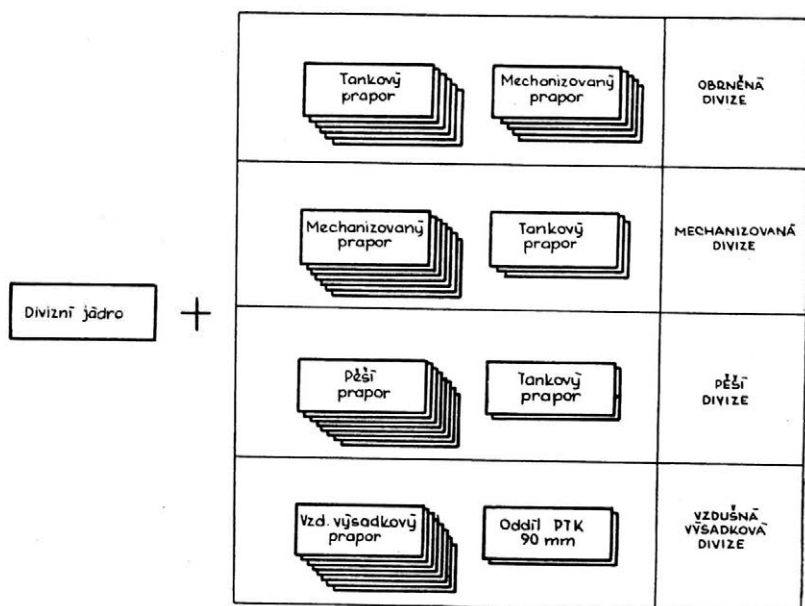
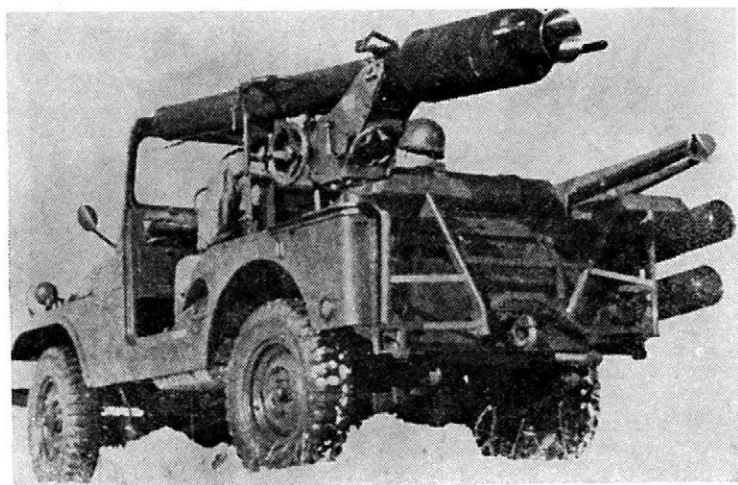

Schéma 2. Navrhované složení jednotlivých typů divizí

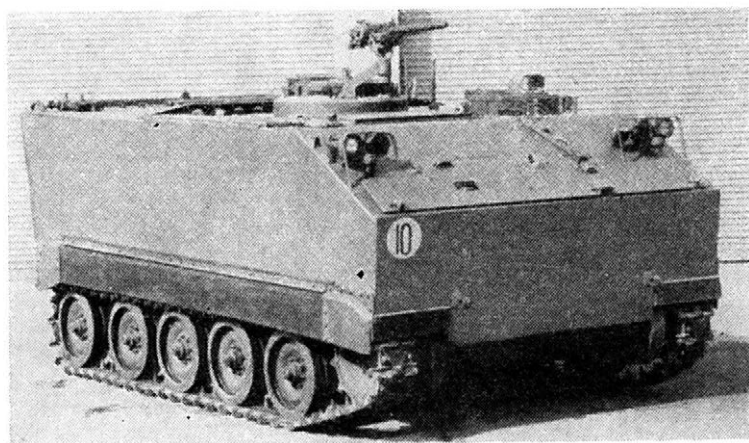
Současně s reorganizací mají být nově reorganizované divize vyzbrojeny modernější bojovou technikou, především novými typy pěchotních zbraní, vojenských letounů a vrtulníků, prostředky atomového napadení, obrněnými transportéry a houfnicemi. Z pěchotních zbraní to budou především samočinné pušky M-14 a lehké kulometry M-60, z vojenských letounů a vrtulníků pak letouny typu MOHAWK a CARIBOU a vrtulníky typu IROQUOIS a CHINOOK. Kromě těchto pilotovaných prostředků má být v novém organizačním složení divizí také značný počet bezpilotních letounů nejnovějšího typu. Z prostředků atomového napadení mají být u registrovaných svazků na stupni praporu začleněny nově vyvinuté bezzákluzo-

vé reaktivní zbraně DAVY CROCKETT (obr. 1), které mohou kromě konvenčního střeliva používat i střely s atomovou hlavici, jejíž ráž je nižší než 1 kt. Kromě toho lze dále předpokládat, že dosavadní dělostřelecké rakety HONEST JOHN u divizí budou nahrazeny dělostřeleckými raketami LITTLE JOHN, zejména pak u vzdušných výsadkových svazků. U protitankových prostředků mají být dosavadní protitankové řízené střely SS-10 nahrazeny dokonalejšími PT řízenými střelami SS-11. Do výzbroje vojsk bude rovněž zaveden nový obrněný transportér M-113 (obr. 2), který nahradí dosavadní obrněný transportér M-59. Z protiletadlových prostředků se počítá se zavedením dosud vyvíjené ruční PL řízené střely REDEYE

Obr. 1. Davy Crockett

(může používat atomové i konvenční střelivo; existují dva typy: lehký typ — přenosný a těžký typ na automobilu; má být začleněn do praporů a bojových skupení)

Obr. 2. Obrněný transportér M-113

(váha asi 8 t, vzduchem přepravitelný, obojživelný, vyroben z lehkých slitin)

Obr. 3. Redeye

(ruční PL řízená střela se samonaváděcím infrasytémem; výškový dostřel 1600 m, dálkový dostřel asi 3000 m; váha asi 9 kg)

(obr. 3), určené k ničení vzdušných cílů létajících v malých výškách.

Početní stav reorganizovaných divízi má být všeobecně zvýšen a má činit u pěších, mechanizovaných a obrněných divízi kolem 15 000 osob a u vzdušných výsadkových divízi kolem 14 000 osob (dosud pěší divize — 13 748 osob, obrněná divize — 14 617 osob a vzdušná výsadková divize — 11 486 osob). Je přirozené, že početní stav divízi jednotlivých typů se může měnit, v závislosti na počtu přidělených praporů. Rovněž početní stav praporů jednotlivých typů bude různý. Tak např. tankový prapor má mít kolem 800 osob, vzdušný výsadkový prapor kolem 900 osob. Počty osob u pěších a mechanizovaných praporů budou obdobné.

Reorganizace amerických svazků má být provedena současně jak u divízi pravidelných sil, tak i záložních divízi. U pravidelných pozemních sil se předpokládá reorganizovat celkem devět pěších divízi, tři obrněné divize a dvě vzdušné výsadkové divize. Z tohoto počtu mají být všechny tři pěší divize dislokované v současné době na území západního Německa reorganizovány na mechanizované divize. U ostatních divízi má být jejich typ při reorganizaci ponechán. To znamená, že by americké pozemní síly měly po provedení reorganizace ve svém složení 6 pěších divízi, 3 mechanizované divize, 3 obrněné divize a 2 vzdušné výsadkové divize, které

budou nadále uskupeny jak na území USA, tak i na jednotlivých zámořských válčištích. Na evropském válčišti se předpokládá mít 2 obrněné a 3 mechanizované divize, na Dálném východě v Jižní Koreji 2 pěší divize. Zbývající svazky zůstanou rozmístěny na území USA, včetně 1 pěší divize na Hawaji. U záloh bude reorganizováno 21 pěších a 6 obrněných divízi Národní gardy a 10 pěších divízi Organizované zálohy. Očekává se, že typ těchto divízi bude při reorganizaci zachován.

Reorganizace svazků pravidelných sil má být ukončena v průběhu nebo do konce roku 1963, reorganizace záložních svazků bude probíhat delší dobu.

* * *

Navrhovanou reorganizací všech pěších, obrněných a vzdušných výsadkových divízi amerických pozemních sil je především sledována linie dalšího zvýšení úderné a palebné síly svazků, dalšího zvýšení jejich taktické pohyblivosti, schopnosti odrazet hromadné útoky nepřátelských tanků a zlepšení průzkumných možností.

Zvýšení úderné síly svazků půjde především po linii zvýšení počtu tanků u pěších a obrněných divízi a začlenění velkého počtu tanků do organizačního složení mechanizovaných divízi, které mají být vytvořeny na středoevropském válčišti z dosavadních pěších divízi. Takovým způsobem jenom na středoevropském válčišti

se počet tanků u amerických svazků zvýší téměř na dvojnásobek dosavadního počtu.

Reorganizace divizního dělostřelectva a zvýšení počtu konvenčního dělostřelectva u svazků má sloužit k zabezpečení bezprostřední palebné podpory brigád klasickým dělostřelectvem, které bylo až dosud nedostačující. Nové organizační učlenění a hlavně zvýšení počtu konvenčního dělostřelectva umožní podporovat každou brigádu jedním dělostřelectvým oddílem přímé podpory. Atomová podpora vojsk divize bude zabezpečována jednak smíšeným dělostřelectvým oddílem všeobecné podpory vyzbrojeným mezi jiným houfnicemi ráže 203,2 mm a také oddílem dělostřelectvých raket HONEST JOHN (LITTLE JOHN). Počet prostředků atomového napadení u divizí má být přitom zvýšen o dvě odpalovací zařízení celostřeleckých raket HONEST JOHN a o dosud neupřesněný počet bezzákluzových reaktivních zbraní DAVY CROCKETT. Na základě těchto opatření možno předpokládat, že divize ve většině případů nebudou již v útočných a obranných operacích oddíly hlavního dělostřelectva. Zálohy hlavního velitelství posilovány a že tyto oddíly budou používány na stupni sboru k vedení především protibaterijní činnosti. Naproti tomu přímá podpora vojsk bude soustředěna především v divizích a atomová podpora prostředky Zálohy hlavního velitelství bude centralizována od stupně sboru a výše.

Zvýšení pohyblivosti a manévrovací schopnosti nově reorganizovaných svazků na bojišti má být dosaženo začleněním většího počtu automobilů, obrněných transportérů a zvýšením počtu prostředků vzdušné přepravy, jakož i prostřednictvím nových vylehčených typů zbraní a bojové techniky.

Zvýšení počtu tanků u reorganizovaných svazků a vyzbrojení jejich podřízených útvarů a jednotek dokonalejšími typy protitankových řízených střel přispěje k dalšímu zkvalitnění protitankových možností amerických divizí a umožní jim, vzhledem k větší pohyblivosti těchto prostředků, pohotově přehrazovat mezery

v bojové sestavě vlastních vojsk vzniklých v důsledku atomových úderů protivníka, které by mohly být jeho tankovými a mechanizovanými útvary použity k prolomení obrany a k rozvíjení úspěchu útoku do operační hloubky.

Rozšíření leteckého parku u divizí předpokládá začlenění mimo jiné také většího počtu průzkumných vrtulníků a letounů a to jak pilotovaných, tak i bezpilotních, vybavených dokonalejšími technickými prostředky průzkumu než dosud. Toto opatření umožní provádět vzdušný průzkum nejenom do větší hloubky, ale také získané údaje pohotově předávat pozemním vojskům. Větší počet leteckých průzkumných prostředků v novém organizačním složení divizí umožní, aby část z nich byla přidělována na vedení boje jednotlivým brigádám, zejména pak těm, které budou působit v prvním sledu.

Co se týče reorganizace svazků pohotovostních záloh, přispěje tato, kromě jiného, také k dalšímu zvýšení bojové připravenosti pohotovostních záloh a k usnadnění jejich rychlejšího mobilizačního rozvinutí.

Přechodem na brigádní systém u divize snaží se americké velení přiblížit organizační strukturu svých svazků organizační struktuře svazků některých západoevropských armád a přispět tak k vytvoření divizí stejného organizačního složení v rámci všech ozbrojených sil členských států Severoatlantického paktu.

S reorganizací spojená modernizace výzbroje a bojové techniky svazků zvyšuje jednak kvalitu těchto svazků a zabezpečuje současně americkým monopolům udržet zbrojní výrobu na dosavadní výši, popřípadě ji dále rozšiřovat.

Organizační struktura nově reorganizovaných divizí má být v souladu s předpokládaným zámyslem jejich použití a má umožnit pohotově reagovat na všechny změny v bojových situacích. Podle názoru amerického velení budou reorganizované divize vhodné jak k vedení boje za použití atomových zbraní, tak i k vedení omezených válek, při kterých se použijí zbraní hromadného ničení nepředpokládá.

K článkům „Několik poznámek k obranné operaci armády“ a „Obrana v útoku“

(VM č. 5/1961)

Plukovník Oldřich Kvapil

Obrana je v přítomné době předmětem mnoha úvah. Oba uvedené články podtrhují nutnost řešení otázek obrany, nutnost znalosti zásad jejího plánování a organizace.

V článku „Několik poznámek k obranné operaci armády“ ukazuje generálporučík Kolovratník řešení soudobé obrany v rámci armády. Článek je v některých bodech zaměřen studijně, perspektivně a dochází proto k rozporu mezi obsahem některých bodů a našim Polním řádem.

Např. autor zahrnuje úder před přední okraj, neboť ... soudobé podmínky nedávají možnosti a předpoklady ... (strana 3). To je zase otázka názoru; jestliže připouštíme možnost řešení některých úkolů obranou (byť i vynucenou, dočasnou), pak je podle mého názoru třeba připustit i možnost provádění těchto úderů, o nichž Polní řád mluví, které se zde objevily jako jedny z možných úkolů vojsk v obranném boji. Jestliže autor uvažuje o různých opatřeních v rámci protipřípravy (strana 7) — protiradiotechnická opatření, diverze a další formy bojové činnosti — proč by právě v těchto formách bojové činnosti nemohl mít místo i úder před přední okraj? Opakuji ovšem, že jde o otázku názoru na účelnost a možnost plnění některých dílčích úkolů v obranném boji a operaci v soudobých podmínkách.

I když se může čtenář nad obsahem některých pasáží tohoto článku zamyslet, článek jako celek ukazuje možné řešení úkolů přípravy, organizace a vedení obranné operace a je proto, zvláště v dnešním stavu, přínosem k dalšímu rozvoji studia těchto otázek vcelku.

Jak jsem poukázal, generálporučík Kolovratník zamítá v článku možnost provádět úder před přední okraj. Domnívám se však, že je třeba studovat a rozpracovat i tuto součást bojové činnosti vojsk v obraně, neboť úzce souvisí s použitím atomových zbraní v obranném boji a ope-

raci, s protipřípravou a s aktivitou obrany vcelku. Uvádím proto některé názory na tuto otázku, která dosud v našem odborném tisku nebyla řešena.

* * *

Obranu chápeme v soudobých podmínkách jako přechodný jev v bojové činnosti vojsk, jako krátkodobou a situací vynucenou činnost. Soudobé pojetí obrany se vymyká představám souvislých, ženíjně dokonale připravených pásem a postavení. Obrana, právě tak jako útok, má svou hlavní sílu v atomových raketových zbraních. Není samostatnou — jejím cílem je vytvořit podmínky pro přechod vlastních vojsk do útoku. Obrana v soudobých podmínkách je vysoce aktivní palbou a manévrem; palba je v ní rozhodujícím faktorem, neboť její účinky na nepřítele vytvářejí i předpoklady vysoké aktivity vojsk.

Aktivnost obrany se může projevovat různými způsoby. Pod tímto pojmem si v soudobých podmínkách představujeme hlavně palebné úderý na nepřítele v rámci protipřípravy i při vedení obranné operace (boje), protizteče, protiúderu, manévru palbou, silami a prostředky na ohrožené směry.

Jedním ze způsobů projevu aktivity obrany je úder před přední okraj. Ten může být vojsky prováděn úspěšně jen za určitých podmínek celkové situace. Náplní bojové činnosti a provedením je to v podstatě útok s omezeným cílem, při němž úkol dělostřelecké a letecké přípravy a do jisté míry i podpory plní protipříprava. Celkem lze říci, že úder před přední okraj je součástí protipřípravy, kterou v současné době chápeme jako časově i prostorově rozsáhlou činnost proti nepříteli do zahájení jeho útoku.

Cíle úderu před přední okraj budou různé podle toho, v jaké situaci, jakými silami a s jakou podporou bude úder prováděn.

Cílem úderu může být

— dovršit zničení částí prvosledových sil nepřítele zahájené protipřípravou;

— dezorganizovat útočnou sestavu nepřítelů (v rámci možnosti sil provádějících úder), zničit část jeho dělostřeleckých a radiotechnických prostředků v prostoru úderu;

— dezorganizovat velení rozbitím (zničením) prvků velení v prostoru úderu.

Tím vším ztížit (popřípadě zpozdit) zahájení útoku, přinutit nepřítele zahájit útok v nevýhodných podmínkách.

Cíle úderu mohou být příslušným velitelem upřesněny až po ujasnění situace nepřítele, hlavně pak po zjištění útočné sestavy nepřítele a způsobu, jakým nepřítel útok zahájí; úder jako celek bude řešen současně s protipřípravou.

* * *

Úder před přední okraj může být prováděn jen tehdy, jsou-li současně k dispozici dostatečně velké síly a prostředky k organizaci pevné obrany. To znamená, že ani případný neúspěch úderu neoslabil obranyschopnost vojsk na daném směru (v daném prostoru). Obrana musí být pevná proto, že i při dosažení cíle úderu vojsky, je-li předvídaný jejich návrat do obranné sestavy, musí být zabráněno nepříteli využít odchodu našich vojsk (jednotek) a jejich průchodu předním okrajem obrany k proniknutí do hloubky naší obrany.

Z celkové situace, která úder ovlivní, bude velitel a štáb zajímat hlavně způsob přípravy nepřátelského útoku (z chodu, z výchozího položení zaujatého v dotyku s našimi vojsky), hodnota vojsk nepřítele v dotyku, zabezpečujících vojska úderného uskupení, operační (bojová) sestava a složení nepřátelských sil připravených k zahájení útoku s důrazem na umístění druhých sledů nepřátelských divizí a sborů, stupeň zabezpečení nepřátelských vojsk atomovými a raketovými zbraněmi, stupeň bojovosti nepřátelských vojsk a jejich morální stav, možné účinky vlastní protipřípravy na nepřátelská vojska a z toho vyplývající maximální možné úkoly, které mohou být stanoveny jednotkám (útvary), určeným k provedení úderu.

Pozornost musí být věnována zhodnocení terénu, který může ulehčit nebo ztížit provedení úderu. Terén může poskytnout možnost utajené přípravy a pohybu jednotek, poskytnout výhodné podmínky

OPZHN a dostatek vhodných os a tím i výhodné podmínky pro rozvinutí sil a vedení boje; nebo naopak, může všechny přípravy a vlastní bojovou činnost ztížit.

Způsob provedení úderu a bojové činnosti jednotek (útvary) budou závislé na konkrétní situaci nepřítele, na způsobu provedení naší protipřípravy a její předpokládané účinnosti, která bude dána hlavně počtem a kilotonáží použitých atomových úderů.

Rozhodující vliv na plánování, provedení a úspěšné zakončení úderu bude tedy mít hlavně mohutnost a účinnost naší protipřípravy, stupeň znalosti nepřítele, utajení přípravy úderu, jeho provedení s překvapením pro nepřítele, energické vedení bojové činnosti vojsky, všestranné zabezpečení úderu.

Nepřítel vede bojovou činnost na směrech. Útok na jednotlivých taktických směrech skýtá nám podmínky k tomu, aby úderem před přední okraj byla část jeho sil zničena, dále umožňuje vedení úderu do křídla nebo boku nepřátelských sil připravených k vyrazení (postupujících k přednímu okraji naší obrany), což značně ztíží situaci napadených nepřátelských sil.

* * *

Vidíme-li úzkou spojitost úderu před přední okraj s protipřípravou, pak je jasné i to, že úder může plánovat ten velitel — štáb, který plánuje a organizuje protipřípravu, tj. velitel a štáb armády.

Úder před přední okraj tedy bude plánovat armáda, organizovat divize. Tento úkol budou plnit zpravidla druhosledové útvary svazků prvního sledu; síly a prostředky k provedení úderu určí velitel armády. Toto jsou všeobecné zásady, které v některých konkrétních, zvláštních situacích mohou být samozřejmě narušeny.

Úder před přední okraj musí být veden energicky. Bude zahajován co nejdříve po vlastních atomových úderech. Jednotky provádějící úder by měly mít silnou údernou hodnotu; proto budou tímto úkolem zpravidla pověřovány tankové útvary prvosledových svazků. Podle potřeby budou tyto útvary zesíleny pěchotou a potřebnými jednotkami (žen., chem., průzk., zdrav. apod.) a prostředky (děl.). Zesílení je nutné, aby útvar byl soběstačný v plné míře, aby nebyl odkázán jen na podporu nebo součinnost jiných sil a prostředků.

Mimo vlastního zesílení útvaru je třeba stanovit, které jednotky (prostředky) provedou palebnou ochranu boků útočících

jednotek, neboť ta bude řešena popřípadě jinými palebnými prostředky než prostředky samého útvaru, které se zaměří hlavně na podporu boje jednotek.

V některých případech může být pověřen zplánováním a organizací úderu před přední okraj i svazek. Bude to zpravidla v těch případech, kdy bude bránit samostatný směr nebo když úder z hlediska armády bude součástí klamných akcí; svazek při tom nebude často vědět, že jde o klamnou akci. V takovýchto případech může velitel armády určit pouze cíle úderu a síly, které úder provedou, upřesní pak čas provedení podle vývoje situace.

* * *

Palebné zabezpečení úderu bude prováděno jako zabezpečení útoku. Dělostřeleckou a leteckou přípravu přitom nahradí protipříprava — lépe řečeno ty palebné údery, kterými bude protipříprava dovršena. Protipřípravu využijí jednotky určené k provedení úderu k přesunu na čáru rozvinutí.

Dělostřeleckou podporu úderu zabezpečí určené (vyčleněné) dělostřelecké prostředky. Přitom nelze spoléhat jen na součinnost; útvar provádějící úder musí být zabezpečen zvláště pro tento úkol vyčleněným a zpravidla jemu přiděleným dělostřelectvem.

Zvláštní situace, v níž bude úder před přední okraj prováděn, si vyžadá, aby vedle podpory úderu byla zabezpečena spolehlivá palebná ochrana volných boků útočících jednotek; tímto úkolem mohou být pověřeny dělostřelecké jednotky (útvary), jimž nebude svěřen úkol podpory úderu, neboť půjde o úkol zvláště důležitý.

Hodnota palebného zabezpečení vcelku musí odpovídat rozsahu a cílům úderu, musí být v souladu se způsobem provedení a zakončení úderu. Mimořádná pozornost musí být věnována palebnému zabezpečení odchodu vojsk po splnění úkolu. Tuto fázi činnosti vojsk musí podporovat vojska rozmístěná na předním okraji obrany a jejich palebné prostředky.

* * *

Úder před přední okraj nemůže být prováděn podle šablony. Jeho provedení musí vždy odpovídat dané, konkrétní situaci. V podstatě vždy půjde o zvláštní druh útoku, který bude veden buď jako čelný nebo boční úder.

Bojová činnost jednotek může být značně různorodá; boj může mít formu

ničení nepřítele, který spěšně přešel do obrany, formu místních střetných bojů. Část sil útvaru provádějícího úder bude nutně plnit úkoly zajištění křidel (boků) a týlu jednotek.

Jednotky provádějící úder před přední okraj po splnění stanoveného úkolu odjedou zpět a zaujmou stanovené prostory v bojové sestavě svého svazku. Odchod jednotek musí být proveden ještě před zásahem druhých sledů nepřátelské divize (sboru). Bude ovšem záležet na cíli, jaký byl pro úder před přední okraj postaven, na konečném úkolu jednotek, na možnostech palebné podpory a na celkové situaci, která po úspěšné naší protipřípravě a v době provádění úderu před přední okraj vznikne. Souhrn těchto podmínek ukáže, kdy musí jednotky odejít či zda se mohou zavázat do boje s druhými sledy nepřítele.

Situace našich jednotek provádějících úder bude stále složitější, neboť nepřítel bude provádět akce proti jejich bokům a týlu, odpor nepřátelských jednotek bude silít a naše jednotky postupně ztratí počáteční převahu. Jestliže se nevytvoří situace, která by umožnila přechod hlavních sil našeho svazku nebo celé armády z obrany do útoku, musí být jednotky provádějící úder a splňující úkol vyvedeny z předpolí vlastní obrany a z boje s nepřítelem včas a vráceny do obranné sestavy.

Je třeba zdůraznit, že úder před přední okraj musí být nejen dobře připraven a zabezpečen, ale že po jeho zahájení musí být odpovědnými funkcionáři velmi bedlivě sledován i jeho průběh, neboť i úder našich vcelku malých sil (v poměru k silám nepřítele připraveným k útoku) může přinést překvapivé výsledky, zvláště bude-li plně účinná protipříprava a úder bude proveden s překvapením pro nepřítele.

Důležitou otázkou bude stanovení doby zahájení úderu; tato otázka úzce souvisí s provedením protipřípravy. Proto velitel armády upřesní dobu zahájení současně s rozhodnutím o provedení plánovaných atomových úderů na nepřítele v rámci protipřípravy, o zahájení dělostřeleckých palb a úderů letectva. V době tohoto rozhodnutí bude mít velitel armády již dostatek podkladů k tomu, aby mohl upřesnit všechny otázky týkající se úderu před přední okraj, tedy i čas jeho zahájení. Vychází přitom z požadavku, aby se úder bezprostředně vázal na palebné údery, kterými protipříprava vyvrcholí.

Útvar určený k provedení úderu před přední okraj musí být připraven k plnění úkolu dříve; v době rozhodování o čase jeho zahájení musí mít všechny jednotky v plné pohotovosti k zahájení přesunu. Proto bude rozmístění vojsk určených k provedení úderu v obranné sestavě svazku voleno tak, aby byl splněn požadavek utajení jejich přítomnosti, požadavek OPZHN, aby prostor rozmístění dával možnost provést přesun do předpolí vlastní obrany s využitím co největšího počtu os.

* * *

Úkoly vojsk při úderu před přední okraj musí být úměrné jejich síle, hodnotě protipřípravy, možnostem jejich palného zabezpečení (podpory a ochrany), celkové síle nepřítele v daném prostoru (předpokládané síle) a možnostem odchodu jednotek po splnění úkolu do vlastní sestavy.

Pokud jde o možnosti lze říci, že při překvapivé, rychlé a energické činnosti a za předpokladu, že protipříprava bude úspěšná, může tankový pluk provádět úder v pásmu širším než při normálním útoku. Tankový pluk může v tomto pásmu dokončit zničení části sil jedné nepřátelské divize (popřípadě podle výsledku protipřípravy i větší část sil této divize). Hloubka úkolu pluku na druhé straně zpravidla nebude větší než šířka pásma, neboť to odpovídá možnostem účinné podpory pluku dělostřelectvem vysunutým k přednímu okraji obrany vlastních vojsk.

Pluk nebude mít dostatek možností k zajištění svých křídel a boků, které se budou stále více obnažovat; na těchto směrech bude též nepřítelem po vyjasnění situace neaktivnější.

Bojová sestava pluku bude zpravidla uspořádána v jednom sledu, aby úder byl proveden většinou sil pluku. Velitel pluku si ponechá k řešení nepředvídaných úkolů slabší zálohu. Zajištění křídel a boků musí vyřešit buď uspořádání bojové sestavy nebo vyčleněním jednotek. Důležitou roli sehraje průzkum právě na obnažujících se bocích pluku. V některých případech bude třeba ochranu boku a týlu útočícího pluku zabezpečit obranou zvláště určených jednotek na předem určených postaveních.

Při odchodu jednotek pluku musí bojová sestava znemožnit nepříteli rozdělení jednotek, proniknutí do jejich týlu. Velitel pluku musí určit jednotky ke krytí odchodu hlavních sil pluku. Bojová sesta-

va musí být vzhledem ke všem úkolům pružná, v průběhu vlastního boje s nepřítelem ji bude velitel pluku měnit podle konkrétní situace.

* * *

Ani v soudobých podmínkách, kdy útok absolutně převyšuje obranu, nevyhnu se naše vojska v některých případech nucenému přechodu do obrany. Ani největší optimista nemůže tvrdit, že naše vojska budou stále útočit, od zahájení války až do jejího konce — i když by to byl ideál obou válečných stran; to by bylo podceňování nepřítele, podceňování hodnoty úderů atomových zbraní, které má i nepřítelem a přeceňování možností vlastních vojsk.

Podmínky tedy vyžadují, abychom uměli nejen dobře útočit, ale stejně dobře bránit, neboť podmínky vedení obranného boje, postaví často vojska do složitějších situací než útok. Je to samozřejmé, neboť nepřítelem bude mít převahu sil a prostředků, převezme na čas iniciativu — aspoň na jednotlivých směrech bojové činnosti jeho vojsk. Přitom nechci v žádném případě tvrdit, že obrana musí znamenat ztrátu iniciativy, neboť ona může být právě tak plánovanou součástí útočné operace ve vyšší rámci, jako kterýkoli jiný způsob ničení nepřítele.

Přechod vojsk do obrany, to je činnost daleko složitější a obsáhlejší, než pouze zastavení vojsk prvního sledu na výhodné čáře a přísunutí, řekněme, protitankových záloh.

Mluví-li tedy o přípravě obrany, představují si pod tímto pojmem organizaci a plánování obrany jako nutné činnosti vojsk v útočné operaci armády nebo frontu v očekávání silného protiúderu nebo protiútoků nepřítele.

Také jen v podobných případech lze mluvit o plánování a organizaci obrany, o plánování protipřípravy, protiztečí a protiúderů a úderu před přední okraj obrany.

Jen v takovéto obraně lze obranné sražení a obranný boj dobře připravit, lze organizovat dobře součinnost vojsk, která bude jedním z hlavních předpokladů úspěšného splnění úkolu vojsky.

Dobrá součinnost sil a prostředků je podmínkou splnění úkolu i při provádění úderu před přední okraj. V rámci této součinnosti musí být vyřešeny hlavně tyto otázky:

— zabezpečení přesunu útvaru z prostoru rozmístění na čáru rozvinutí a jeho

průchod předním okrajem obrany vlastních vojsk,

- způsob provedení úderu,
- zabezpečení křidel a boků, popřípadě i tylu útvaru provádějícího úder,
- využití protipřípravy jako dělostřelecké a letecké přípravy úderu, dělostřelecká a popřípadě i letecká podpora úderu, palebné zabezpečení křidel a boků, palebné zabezpečení odchodu jednotek po splnění úkolu,

— součinnost s vojsky prvního sledu naší obrany v průběhu celého úderu a při odchodu jednotek,

— činnost útvaru při odchodu — způsob odchodu, zatarasování, směry odchodu, podpora boje jednotek určených ke krytí odchodu,

— způsob zabezpečení přesunu jednotek po průchodu předním okrajem vlastní obrany, jejich další přesun do určeného prostoru soustředění,

— řešení PVO pluku za boje v předpolí vlastní obrany, zdravotnické a tankotechnické zabezpečení,

— podle situace může být řešena otázka zabezpečení dosažené čáry a způsob připojení se vojsk z obrany k úderu — přechod do útoku hlavními silami vojsk v obraně, popřípadě jiné důležité otázky.

Poukazuji na nutnost všestranné, důkladné přípravy úderu, neboť při plnění tohoto úkolu nelze improvizovat. Úder před přední okraj v rámci obranné operace armády není nouzovým řešením; je to projev vysoké aktivity, iniciativy obránce.

Nutnost pečlivého všestranného zabezpečení úderu vyzvedává i důležitost správné organizace velení, které musí být právě vzhledem ke zvláštnostem bojové činnosti velmi pružné, ale pevné.

* * *

Uvedl jsem již, že úder před přední okraj lze považovat za útok s omezeným cílem. Podle toho, jaký konečný cíl bude úderem sledován, bude různá činnost vojsk po splnění hlavního úkolu. Jestliže útvar po splnění úkolu odejde zpět do obranné sestavy vlastních vojsk, musí být provedena všechna opatření zabezpečení této činnosti, která bude zpravidla prováděna pod silným tlakem nepřítele. V každém případě musí být odchod proveden organizovaně, aby nepříteli nebyla poskytnuta možnost vniknout do bojové sestavy odcházejících jednotek a společně s nimi proniknout předním okrajem naší obrany, využít průchodů v našich zataras-

sech. Odchod útvaru bude zabezpečován palbou všech prostředků, v některých případech i úderu atomových zbraní na nepřítele.

Zvláštní pozornost bude třeba věnovat při odchodu OPZHN odcházejících jednotek. Jako celý způsob odchodu bude vycházet z konkrétní situace — není vyloučeno ani to, že útvar odejde, aniž by byl v přímém dotyku se silami nepřítele, se silami druhých sledů nepřátelské divize nebo sboru, které prostě po naší úspěšné protipřípravě se nestačí včas zorganizovat — tak i otázka OPZHN bude řešena konkrétně na podkladě vzniklé situace. Základní otázky OPZHN musí být vyřešeny samostatně před zahájením úderu. Z tohoto hlediska bude třeba v průběhu boje určit, zda se pluk má odpoutat od nepřítele při odchodu (bude-li možnost), či odcházet v dotyku s ním, aby mu tak znemožnil provést na odcházející jednotky atomové úder. Tyto otázky nelze stanovit předem, musí být upřesněny podle připravených variant činnosti až v průběhu vlastního boje.

V některých případech bude nutné činnost vojsk přizpůsobit situaci, která v průběhu boje vznikne a která nebyla při plánování úderu předvídána a která může ovlivnit provedení úderu, dosažení stanovených cílů v kladném i záporném směru. Velitel plánující úder v takové situaci upřesní úkoly útvaru tak, aby odpovídaly dané (vzniklé) situaci.

* * *

Obrana jako druh boje je dnes předmětem hlubokých úvah. Vojenští teoretikové docházejí k více nebo méně opodstatněným závěrům, často se objevují nové myšlenky. Nechybí mnohdy ani dohady o tom, zda vůbec obrana jako druh boje má v soudobých podmínkách místo v bojové činnosti vojsk.

Náš Polní řád dává základní směrnici nejen pro útočný, ale i pro obranný boj. Důkladné studium otázky nakonec ukazuje, že obranu nelze vymýtit z bojové činnosti vojsk, že je stále nutnou její součástí — i když vlastní způsoby plánování, organizace a budování obrany jsou podstatně rozdílné od toho, co jsme mohli studovat kdysi, řekněme, na příkladu obrany sovětských vojsk u Kurska z léta 1943. Má-li tedy obrana své pevné místo v soudobé bojové činnosti vojsk, je třeba jí věnovat takovou pozornost, jakou její podíl na bojové činnosti vcelku představuje. Je třeba osvětlovat teorii i praxi obranného boje a operace v jejích vývoji, vznikající problémy — a těch

je právě v otázkách obrany až dost. Studium otázek obrany přitom v žádném případě neznamená, že otázky útoku jsou již definitivně a na dlouhou dobu vyřešeny. Celé vojenství je v současné době ve stadiu velkého přerodu, rodí se nové bojové prostředky, které ovlivňují bojovou činnost vojsk, snaha po dosažení rozhodných výsledků bojovou činností v co nejkratší době vede naopak k hledání stále dokonalejších

prostředků boje. Tento proces je stále ve vývoji, proto jsme svědky trvalého vývoje celé vojenské vědy, zvláště vojenského umění jako její podstatné části.

Při studiu nových směrů a myšlenek se však musíme orientovat na podchycení změn ne v jedné části, v jednom směru, ale v celém širokém komplexu otázek spojených s vývojem vojenského umění. Jinak to nelze, nemáme-li zůstat pozadu.

Bojové použití raket a dělostřelectva k zabezpečení překonávání vodních překážek

Podplukovník Bohumil Sobotka

Problematika činnosti raket a dělostřelectva při zabezpečení překonávání vodních překážek byla rozebrána v článcích, uveřejněných ve Vojenské mysli č. 6 z minulého roku.

Od této doby došlo však k některým změnám v nazírání na způsoby bojového použití raket a dělostřelectva v operacích a jejich všeobecně. Změnily se i názory na způsob vedení útočných operací, což bylo vyzvoláno mimo jiné zvláště vyzdvížením rozhodujícího významu a úlohy tankových vojsk a zdůrazňováním důležitosti vzdušných výsadků jako prostředků, zabezpečujících plné využití mohutných účinků jaderných zbraní k dosažení velikého rozmachu soudobých útočných operací a k jejich vedení ve vysokém tempu.

Vodní toky, zvláště v podmínkách stře-doevropského válečného, mohou být v útočných operacích velmi závažnou překážkou v rychlém pronikání vlastních vojsk do hloubky operační sestavy nepřítele. Je tedy studium nejvýhodnějších možností jejich překonávání i zabezpečení bojové činnosti vojsk při jejich překonávání otázkou vskutku aktuální. Proto jsem pokládal za účelné vrátit se znovu k výše uvedené problematice. V článku nechci řešit veškeré otázky bojového použití raket a dělostřelectva k zabezpečení překonávání vodních překážek, nýbrž chci rozebrat jen některé dílčí otázky tohoto použití a to zvláště ty, jež souvisí s již zmíněnými změnami v názorech na všeobecné použití raket a dělostřelectva a na způsob vedení soudobých útočných operací.

Úkoly a možnosti bojového použití raket a dělostřelectva k zabezpečení překonání vodní překážky

Před vlastním rozбором otázek bojového použití raket a dělostřelectva je třeba si nejprve uvědomit některé všeobecné podmínky překonávání vodních překážek v soudobých útočných operacích.

K zabezpečení vedení útočných operací ve vysokém tempu a z hlediska ochrany před účinky jaderných zbraní nepřítele je třeba v současných podmínkách provádět násilný přechod vodních překážek výhradně z chodu a v celé šíři útočného pásma jednotlivých svazků na samostatných směrech.

Aby násilný přechod mohl být proveden bez snížení tempa útoku, je nutno jej provést současně celou sestavou hlavních

sil svazků, s využitím nejrychlejších způsobů přepravy, zvláště obojživelných prostředků pro přepravu živé síly a výzbroje a hlubokého brodění tanků a jiné bojové techniky. Přitom bojová sestava svazků pro překonání vodní překážky bude vytvářena již v průběhu pronásledování nepřítele a nebude zpravidla před vlastním provedením násilného přechodu měněna.

Z těchto hledisek je třeba v dalším posuzovat bojovou činnost raket a dělostřelectva pro zabezpečení vlastního překonávání vodních překážek pozemními vojsky.

K rychlému a úspěšnému překonání vodní překážky z chodu je třeba zabránit

nepříteli zaujmout a organizovat obranu na vodní překážce. Toho může být dosaženo palebnou činností raket a dělostřelectva spolu s jinými palebnými prostředky v době příchodu vlastních vojsk k vodní překážce a rozhodnou činností pozemních vojsk a vzdušných výsadků. Za takové situace budou úkoly palebného zabezpečení vlastního překonání vodní překážky vcelku jednoduchou záležitostí.

Rozeberme však úkoly bojového použití raket a dělostřelectva za složitější situace, kdy vlastní vojska budou nucena při násilném přechodu vodní překážky z chodu přecházet organizovaný odpor nepříteli. Palebnou činnost raket a dělostřelectva za této situace je možno rozdělit na období palebné přípravy násilného přechodu vodní překážky z chodu a palebné podpory útoku na protilehlém břehu řeky.

* * *

V palebné přípravě násilného přechodu vodní překážky z chodu bude úkolem raket a dělostřelectva umlčet a zničit palebné prostředky nepříteli, zvláště jaderného napadení, provést jaderné údery na nejdůležitější uzly obrany nepříteli na vodní překážce a umlčet živou sílu a palebné prostředky nepříteli v ostatních ohniscích odporu, s důrazem na úseky přepravy vlastních vojsk. Současně s palebnými prostředky nepříteli je třeba umlčet a zničit i jeho radiotechnické prostředky, místa velení a pozorování a popřípadě i jiné důležité cíle.

Pokud jde o ničení prostředků jaderného napadení nepříteli, platí i zde všeobecná zásada ničit tyto prostředky v nejkratším čase po jejich zjištění. Tento úkol bude plněn raketami s jadernou náplní všech typů, hlavně dělostřelectvem a letectvem. To jsou však otázky všeobecné známé, jež zde nebudu rozebírat.

Umlčení hlavní masy nepřátelského dělostřelectva, radiotechnických prostředků, míst velení a pozorování a popřípadě i dalších důležitých cílů je třeba dosáhnout v době, kdy hlavní síly vlastních vojsk vycházejí na dostřel dělostřelectva a na dosah radiotechnických prostředků. Umlčení těchto cílů je účelné dosáhnout jedním palebným přepadem a udržovat je do zahájení zteče nepřátelské obrany na protilehlém břehu řeky palebným střelením. K plnění tohoto úkolu bude využíváno dělostřelectvo svazku a podle situace může být přibírána i dělostřelecká záloha armá-

dy. Kromě dělostřeleckých prostředků bude tento úkol plnit i letectvo.

Jaderných zbraní v rámci palebné přípravy bude použito jen na nejdůležitější nepřátelské uzly obrany na vodní překážce v úsecích přeprav vlastních vojsk. Při jejich provedení je nutno přihlížet nejen k možnosti co nejbezprostřednějšího využití jejich účinků, ale i k bezpečnosti vzdálenosti vlastních vojsk, zvláště průzkumných a předsunutých odřadů. Počet použitých jaderných náplní bude podle situace různý. Všeobecně lze v rámci jednoho svazku počítat nejvýše s jedním až dvěma jadernými údery pro překonání vodní překážky. Je však třeba počítat i s tím, že překonání vodní překážky budou některé svazky nuceny provést bez použití jaderných zbraní na odpory nepříteli na této překážce. Bude-li předem proveden vzdušný výsadek do prostoru vodní překážky, obsazeného nepřítel, bude zpravidla jaderných zbraní použito pro zabezpečení vysazení vzdušného výsadku a přechod vodní překážky svazkem, který vyjde do prostoru činnosti vzdušného výsadku, bude zpravidla proveden bez přímého zabezpečení jadernými údery.

K provedení jaderných úderů na nepřátelské uzly obrany na vodní překážce bude využito především raketových prostředků svazků. Nelze však vyloučit ani možnost použití k tomuto účelu raketových zbraní armády, popřípadě i letectva.

Ohniska odporu nepříteli, zvláště v úsecích přepravy, jež nebyla zničena nebo umlčena jadernými údery, je třeba umlčet palbou konvenčních zbraní, zvláště dělostřelectva. Je třeba mít na zřeteli, že požadavek překonávání vodních překážek na široké frontě celými svazky zvyšuje potřebu přepravišť. Tyto okolnosti mají za následek i zvýšený objem palebných úkolů, jež musí splnit konvenční zbraně při současném umlčení ohnisek odporu nepříteli na vodní překážce v úsecích přeprav vlastních vojsk.

Při stávajících počtech organického a posilového dělostřelectva, jímž může disponovat divize v útočném boji, nebude zpravidla toto dělostřelectvo samo schopno splnit uvedené úkoly. Zde bude nutno počítat s rozsáhlejším využitím tanků pro umlčení nepřátelské obrany a to jak přímou střelbou, což bude hlavním způsobem jejich použití, tak i ze zakrytých palebných postavení.

K plnění těchto úkolů, zvláště v případech, kdy přeprava tanků přes vodní překážku bude uskutečňována hlubokým

brodění, bude účelné využívat tankových jednotek druhého sledu. Tak při překonávání vodní překážky z chodu tankovou divizí mohou s výhodou plnit úkoly přímé střelby tankové prapory v druhém sledu tankových pluků prvního sledu a úkoly palby ze zakrytých palebných postavení jednotky tankového pluku v druhém sledu divize. Tím bude dán čas těmto jednotkám pro přípravu k hlubokému brodění a k jeho provedení bez ztráty času.

V některých případech bude k plnění uvedených úkolů přibíráno i dělostřelectvo armády (dělostřelecká záloha, hlavně útvary protitankové zálohy) a letectvo.

Při stanovení časové struktury palebné přípravy násilného přechodu vodní překážky z chodu je nutno v každém jednotlivém případě vycházet z konkrétních podmínek. Pro ilustraci uvedu jeden z možných případů, v němž budu vycházet z těchto skutečností:

— násilný přechod vodního toku z chodu provede tanková divize se dvěma tankovými pluky v prvním sledu, před každým z nich postupuje ve vzdálenosti asi 10 km PO (tpr) a v jejich čele odřady pro průzkum řeky, rychlost postupu PO i hlavních sil 8–10 km/hod.;

— překonání vodní překážky provedou tankové jednotky hlubokým broděním (příprava na výchozí čáře v trvání 20 až 30 minut);

— obrana nepřítele je v bezprostřední blízkosti protilehlého břehu řeky, k zničení nejdůležitějších uzlů obrany před úseky přepravy obou PO jsou plánovány dva jaderné údery vojskovými raketami.

Možný způsob a struktura palebné přípravy za těchto podmínek:

Plnění úkolů v palebné přípravě je podmíněno včasným vyvedením a přípravou k činnosti raket, dělostřelectva i ostatních palebných prostředků. Tak jednotky vojskových raket, určených k provedení jaderných úderů, bude zpravidla třeba vést co nejbližší k čelnímu sledu hlavních sil a rozvinout do bojové sestavy často ve značné vzdálenosti vodní překážky (15 až 20 km). Část dělostřelectva, určeného k boji s nepřátelským dělostřelectvem a k palbě na radiotechnické prostředky, místa velení a jiné důležité cíle, bude nutno zpravidla vždy vést za předpusnutým odřadem před hlavními silami divize a rozvinout rovněž v poměrně značné vzdálenosti od vodní překážky (10 až 12 km). Tohoto dělostřelectva může být též podle situace využito k zabezpečení bojové činnosti předpusnutého odřadu.

Ostatní dělostřelectvo je třeba přesunovat poblíž čela hlavních sil divize a spolu s tankovými jednotkami, určenými ke střelbě ze zakrytých palebných postavení, rozvinout tak, aby byla zabezpečena včasná pohotovost k plnění úkolů podle stanovené struktury palebné přípravy. Tankové jednotky, určené pro přímou střelbu, budou vysunovány na palebná stanoviště v době, kdy ostatní jednotky hlavních sil provádějí na výchozí čáře přípravu k násilnému přechodu řeky z chodu.

Příprava k plnění palebných úkolů, zvláště topografická příprava, musí být prováděna nejjednoduššími metodami, které při minimálním potřebném čase zabezpečují krajní mez přesnosti palby. Důležitou podmínkou včasné přípravy je získání co nejúplnějších průzkumných údajů pro údery a palby všeho druhu ještě před rozvinutím palebných prostředků do bojové sestavy. Je nutno mít neustále na zřeteli, že včasná a účinná palebná příprava je základním předpokladem úspěšného provedení násilného přechodu vodní překážky bez podstatného snížení celkového tempa útoku.

* * *

Při palebné podpoře útoku na protilehlém břehu řeky budou rakety a dělostřelectvo pokračovat v umlčování a ničení palebných prostředků, zvláště jaderného napadení a jiných důležitých cílů, umlčovat a ničit živou sílu a palebné prostředky v dalších ohniscích odporu nepřátelské obrany na předmostí, ničit přicházející zálohy a odrážet jejich údery na vlastní vojska.

Způsob plnění těchto úkolů je prakticky stejný, jako při podpoře útoku na obranná postavení nepřítele v normálních podmínkách bez překonávání vodní překážky a proto nepokládám za účelné rozebírat podrobnosti jejich plnění.

Hlavní úlohu při plnění úkolů palebné podpory útoku na protilehlém břehu budou mít raketové a dělostřelecké prostředky svazků prvního sledu. K plnění některých úkolů, zvláště ničení prostředků jaderného napadení a přicházejících záloh a odrážení úderů těchto záloh, může být podle situace použito i raketových a dělostřeleckých prostředků armády, popřípadě i frontu a dále bude též plně využíváno palebné činnosti letectva.

Ještě je zde třeba krátce zdůraznit význam včasného provedení přepravy raketových zbraní a dělostřelectva přes vodní překážky. Při rozboru úkolů a možnosti

Možný způsob a struktura palebné přípravy za těchto podmínek

Doba	Činnost PzO a PO	Činnost hlavních sil svazku	Činnost palebných prostředků
Č-90	PzO vychází na bezpečnostní vzdálenost od prostorů jaderných úderů. PO na výchozí čáře provádí přípravu k násilnému přechodu řeky	Čela ve vzdálenosti 9—10 km od řeky	Jednotka vojskových raket provádí dva jaderné údery na uzly obrany nepřítele na řece. Část DDS zahajuje přepad baterií, radiolokátorů, míst velení a pozorování (do Č-80-10 min.)
Č-70	PzO provádí průzkum a vytyčení přepravišť. PO vyráží z výchozí čáry k provedení násilného přechodu řeky z chodu	Čela ve vzdálenosti 6—7 km od řeky	Dělostřelectvo vyčleněné pro podporu PO zahajuje palebný přepad odporů v úsecích přepravy PO, nevyfazených jader. údery (do Č-55 = 15 min.). Od Č-60 do Č-52 část tanků PO přímou střelbou ničí palebné prostředky v ohniscích odporu. Část DDS provádí palebné střežení baterií nepř. stř.
Č-50	PzO pokračují v průzkumu a vytyčení přepravišť. PO provádí zteč nepřátelské obrany ve svých úsecích	Čela na výchozí čáře ve vzdálenosti 2—4 km od řeky. Provádí se příprava k násilnému přechodu řeky	Dělostřelectvo pro podporu PO provádí palebnou podporu. Část DDS pokračuje v palebném střežení baterií nepřítele. V Č-40 zahájení palebné přípravy dělostřelectvem a tanky ze zakrytých palebných postavení na ohniska odporu nepřítele v úsecích přepravy hlavních sil podle této struktury: - Č-40 až Č-30 = 1. pal. přepad - Č-30 až Č-20 = palebné střežení - Č-20 až Č-5 = pal. přepad. Od Č-10 do Č-2 ničí tanky vyčleněné pro přímou střelbu palebné prostředky na předním okraji nepřátelské obrany v ohniscích odporu i mimo ně. Část DDS pokračuje v palebném střežení baterií nepřítele.
Č-20	PO bojuje na předmostí	Vyráží z výchozí čáry k násilnému přechodu řeky	
Č		Provádí zteč nepřátelské obrany	Dělostřelectvo a část tanků ze zakrytých palebných postavení provádí palebnou podporu útoku

dělostřelectva v palebné přípravě násilného překonání vodní překážky z chodu v soudobých podmínkách bylo ukázáno, že k jejich včasnému splnění budou rakety a dělostřelectvo nuceny zaujmout bojovou sestavu zpravidla ve značných vzdálenostech od vodní překážky. Tím se pochopitelně snižuje hloubkový dosah těchto palebných prostředků při palebné podpoře útoku vojsk na protilehlém břehu řeky.

Kdybychom přepravu zvláště raketových zbraní a dělostřelectva divizí prvního sledu učinili závislou jen na zřízení přivozových a mostových přepravišť, což v optimálních podmínkách potrvá nejméně 2 až 3 hodiny od zahájení útoku hlavních sil na předmostí, bylo by třeba k zabezpečení možnosti podpory útoku provést zpravidla u většiny těchto prostředků přemístění jejich bojové sestavy blíže k řece ještě před provedením jejich přepravy. I když u části divizních prostředků je nutno s takovou eventualitou přemístění bojové sestavy téměř vždy počítat, provedení takového přemístění u většiny divizních prostředků bylo by však rozhodně neekonomické, snížilo by celkovou hodnotu nepřetržitě palebné podpory útoku

vlastních sil na předmostí a v dalším průběhu útoku by rozhodně vedlo k odtržení raket a dělostřelectva divize od jejich hlavních sil.

Tyto okolnosti vyžadují řešit otázky přepravy raket a dělostřelectva přes vodní překážky novými, rychlejšími způsoby. Za stávající situace bylo by třeba zkoumat možnost přepravy dělostřelectva v širším měřítku hlubokým broděním, nebo s využitím přepravních prostředků o dostatečné únosnosti a ložné ploše. V dalším vývoji bylo pak podle mého názoru účelné studovat otázku převedení většiny nebo i veškerého taženého dělostřelectva na samohybné a vybavení tohoto dělostřelectva i raketových zbraní taktického charakteru obojživelnými podvozky. Toto poslední řešení by bylo pochopitelně nutno posoudit i z jiných hledisek. Pokud jde o otázky přepravy přes vodní překážky, bylo by samozřejmě nejvýhodnější, neboť by jím bylo dosaženo nezávislosti raket a dělostřelectva na situaci a možnostech přepravních prostředků, maximální rychlosti přepravy a tím i zlepšení schopnosti nepřetržitě podpory boje pozemních vojsk.

Organizace bojové činnosti raket a dělostřelectva při zabezpečení překonávání vodních překážek

Vzhledem k poměrně husté síti významných vodních toků na středoevropském válcíšti je třeba počítat s tím, že při předpokládaném rozmachu soudobé armádní operace 200—250 i více km budou vojska armády v jedné útočné operaci překonávat zpravidla několik vodních toků. Jak vyplývá z charakteristických rysů soudobých útočných operací, jak byly uvedeny v předešlých kapitolách článku, bude každý jednotlivý vodní tok překonáván za různých podmínek, jak z hlediska činnosti nepřítele, tak i pokud jde o operační sestavu vlastních vojsk. Jednotlivé svazky armády budou překračovat danou vodní překážku na samostatných směrech své útočné činnosti a zpravidla vždy v různých časových obdobích.

Z těchto skutečností je možno z hlediska bojového použití raket a dělostřelectva vyvodit ten závěr, že v soudobých podmínkách nepřehledných prakticky v úřadu centralizovaná organizace palebného zabezpečení překonávání určité vodní překážky na stupni armády. Toto palebné zabezpečení bude plánováno, organizováno i uskutečňováno samostatně pro každý

vševojskový nebo tankový svazek, i když bude při něm popřípadě využíváno palebné činnosti prostředků armády, nebo i frontu v rozsahu, odpovídajícím významu úkolu příslušného svazku v rámci celkového úkolu armády a s přihlédnutím k ostatním podmínkám.

Z provedeného rozboru úkolů možnosti raket a dělostřelectva při zabezpečení násilného překonávání vodních překážek vyplynul závěr, že rozhodující úlohu v bezprostředním palebném zabezpečení činnosti pozemních sil svazků při překonávání vodních překážek mají organické a posilové raketové a dělostřelecké prostředky svazků v úzké součinnosti s palebnými prostředky jejich tanků a pěchoty. Z toho lze vyvodit, že hlavním stupněm, na němž bude organizováno palebné zabezpečení překonávání vodních překážek pozemními vojsky v soudobých útočných operacích bude stupeň vševojskového nebo tankového svazku. Organizace bojového použití palebných prostředků na tomto stupni musí zabezpečit zcela nebo z větší části splnění těchto hlavních palebných úkolů:

— ničení a umlčení palebných prostředků, včetně části taktických prostředků jaderného napadení v celém průběhu útočné činnosti vojsk divize;

— ničení živé síly, bojové techniky a palebných prostředků nepřátelského uskupení v dotyku a zabezpečení rychlého postupu hlavních sil divize k vodní překážce;

— zabezpečení průletu vzdušného výsadku a návratu vrtulníků v případě, že bude výsadek v pásmu divize proveden a za určitých podmínek i zabezpečení jeho vysazení a bojové činnosti;

— zničení nepřátelských sil a prostředků, jež se zachytily nebo připravily obranu na vodní překážce a zabezpečení jejího násilného překročení všemi hlavními silami divize z chodu;

— zničení dalších přivedených sil a prostředků nepřítele na protilehlém břehu řeky, odražení jejich úderu a zabezpečení dalšího rozvíjení útoku hlavními silami divize.

Zároveň však bylo uvedeno a ukázáno, že na palebném zabezpečení překonávání vodních překážek jednotlivými svazky se ve větším nebo menším rozsahu podílejí též palebné prostředky armády nebo i frontu. Palebná činnost těchto prostředků při zabezpečování daného úkolu svazků může mít v podstatě dvojí charakter.

V prvním případě půjde o palebné úkoly, jež v době jejich provedení neovlivňují bezprostředně bojovou činnost vojsk svazků při přípravě nebo vlastním překonávání vodní překážky. V této skupině úkolů půjde např. o jaderné úderu na nepřátelské zálohy, přísunované k vodní překážce, palebné úkoly pro zabezpečení vysazení a bojové činnosti taktických a operačních vzdušných výsadků, prováděných do prostoru vodních překážek, ničení prostředků jaderného napadení, zvláště takticko-operačního a operačního určení apod.

Organizace tohoto druhu palebné činnosti bude uskutečňována a její provedení řízeno na stupni armády nebo frontu podle druhu použitých palebných prostředků a to bez vlivu orgánů svazku, v jehož prospěch je palebná činnost prováděna. Její provedení nebude též zpravidla vyžadovat žádných podstatných součinností opatření. Veškerá součinnost v daném případě bude zpravidla zahrnovat jen informace o úkolech, jež plní příslušné palebné prostředky armády nebo frontu ve prospěch svazku, např. určení polohy, mohutnosti a doby provedení jaderných úderů na nepřátelské zálohy, přísunované k vodní překážce a ozná-

mení účinků těchto úderů po jejich provedení apod.

Do druhé skupiny nutno zahrnout palebnou činnost prostředků zpravidla jen armády, k bezprostřední podpoře bojové činnosti vojsk svazků při přípravě nebo vlastním provádění násilného přechodu vodní překážky. Sem patří např. jaderné úderu provedené na nepřátelské obranné rajóny na vodní překážce armádními raketami, účast dělostřelecké zálohy armády v palebné přípravě násilného přechodu vodní překážky, rozvinutí protitankové zálohy armády k odražení úderu nepřátelských záloh na předmostí aj.

V tomto případě organizace palebné činnosti bude uskutečňována a její provedení řízeno rovněž na stupni armády, avšak v zásadě dvojím možným způsobem:

— velitel armády stanoví přímo konkrétní úkol palebným prostředkům armády sám (např. určí mohutnost, epicentrum a další okolnosti provedení jaderného úderu, nebo stanoví čaru a přibližnou dobu rozvinutí protitankové zálohy armády apod.);

— velitel armády vydá pouze rámcový úkol palebným prostředkům armády (např. určí pouze mohutnost jaderné náplně vyčleněné ve prospěch svazku a všeobecný úkol jejího použití nebo dobu, po kterou je k dispozici dělostřelecká záloha armády k zesílení palby dělostřelctva divize apod.) a jeho konkrétní časové i prostorové upřesnění provede velitel divize, v jehož prospěch je palebná činnost prováděna.

Výhodnost či nevýhodnost jednotlivých uvedených způsobů organizace palebné činnosti armádních prostředků pro bezprostřední podporu bojové činnosti vojsk svazků bude závislá na konkrétní situaci. V každém případě však použití palebných prostředků armády k plnění uvedených úkolů bude vyžadovat úzkou a nepřetržitou součinnost mezi podporovaným svazkem a podporujícím prostředkem.

Tato součinnost může být uskutečňována buď nepřímo po linii svazek—armáda—podporující palebný prostředek anebo též jako přímá součinnost mezi podporovaným svazkem a podporujícím palebným prostředkem.

Tak bude-li ve prospěch svazku určeno provedení jaderného úderu armádní raketou podle upřesnění velitele divize, mohou být upřesňující údaje podle stávajících zvyklostí předány velitelem dělostřelctva divize veliteli dělostřelctva armády v jeho rádiové síti a ten pak nařídí podporující raketové jednotce provedení jaderného úderu formou povelu ve své rádiové síti pro

řízení palby, v níž má velitel dělostřelectva divize pouze přijímač.

Bude-li však k zesílení palby dělostřelectva divize vyčleněna dělostřelecká záloha armády v určitém časovém období, bude stanovení jejích palebných úkolů pro podporu bojové činnosti svazku uskutečněno zpravidla přímým osobním stykem velitele dělostřelectva divize s velitelem dělostřelecké zálohy nebo jeho styčným důstojníkem.

Je zřejmé na první pohled, že uvedený způsob přímé součinnosti mezi podporovaným svazkem a podporujícím armádním palebným prostředkem je všestranně výhodnější, hlavně rychlejší a spolehlivější. Nabízí se tudíž otázka, zda by nebylo účelně

organizovat takový způsob součinnosti i s jednotkou armádních raket, která bude určena k provedení jaderného úderu ve prospěch svazku, např. vysláním styčného důstojníka s rádiovou stanicí od této jednotky k veliteli dělostřelectva svazku na potřebnou dobu. To by umožnilo veliteli dělostřelectva svazku předat raketové jednotce přímo povel k provedení jaderného úderu, čímž by se podstatně urychlila příprava. Stejně tak i přítomnost styčného důstojníka protitankové zálohy armády u velitele dělostřelectva divize v době jejího předvídaného zásahu ve prospěch divize zlepšila by informovanost této zálohy o situaci na frontě a urychlila by i její rozvinutí.

V článku, který zdaleka nevyčerpává celou širokou problematiku bojového použití raket a dělostřelectva při zabezpečení překonávání vodních překážek v soudobých podmínkách, pokusil jsem se ukázat především to nové, co v těchto otázkách přináší rychlý rozvoj vojenského umění.

Na různé otázky a problémy bylo jen poukázáno a proto článek může sloužit jako podklad pro jejich další rozpracování i diskusi.

Rozbor výchozích časových kalkulačních jednotek pro plánování frontových a armádních operací

Plukovník Josef Průša

Jistě se neodchylujeme od pravdy, řekneme-li, že příprava a provedení vojenských operací patří k nejsložitějším úkolům plánování.

Při plánování přípravy odražení nepřátelské agrese a v jeho rámci i první útočné operace počátečního období války (uvvažujeme v celém článku frontovou útočnou operaci) je nutno sladit činnost jednotlivých druhů vojsk a služeb a vzájemně na sebe vázanou činnost jak různých stupňů velení, tak i sousedů, sledů a záloh.

Charakter soudobé války velmi důrazně vytyčuje i požadavek co nejnižších časových norem pro přípravu operace a co nejvyššího tempa jejího provedení. Za takových podmínek je ovšem jednoznačné řešení všech časových souvislostí a vzájemné činnosti vojsk jedním ze závažných předpokladů úspěchu celé operace.

Při přípravě a vedení vojenských operací všeho druhu se setkáváme s nutností plánovat podle několika základních kalkulačních časových jednotek:

- přípravné práce všeho druhu časově slaďujeme k „době pohotovosti“;
- akce, související přímo se zahájením bojové činnosti vojsk, plánujeme v časovém vztahu k „času Č“;
- průběh operace pak předem plánujeme po jednotlivých dnech „D“;
- a konečně provedení mobilizace je předem plánováno po dnech „M“.

Rozebereme si nyní tyto kalkulační časové jednotky, jejich význam, nutnost a podstatu.

Doba pohotovosti

Před zahájením jakékoli operace bude nutno předem provést celou řadu přípravných opatření. Není úkolem tohoto článku rozebírat druh a význam těchto opatření při jednotlivých druzích operací. Společným, charakteristickým rysem všech těchto opatření však je, že jsou dílčími úkoly nejrozličnějších složek nejen ozbrojených sil, ale mnohdy i řady vysloveně „civilních“ orgánů, jež musí být v určitém časovém pořadí uskutečněny, aby vojenská dosáhla potřebné bojové pohotovosti. Určující časovou metou, vzhledem k níž musí být sladěna příprava a provedení všech těchto opatření, je doba pohotovosti vojsk k zahájení operace.

Je tedy třeba dobu pohotovosti k zahájení plánované operace stanovit pevným, kalendářně přesně určeným datem, např.: „Doba pohotovosti vojsk 25. listopadu 1961 v 00.00 hod.“. Takto určená doba pohotovosti znamená, že počínaje půlnocí z 24. na 25. listopad 1961 musí být vojska s to kdykoli na zvláštní rozkaz zahájit plánovanou operaci.

Všechna opatření, jež musí být jako předpoklad dosažení bojové pohotovosti do uvedené doby uskutečněna, se slučují při plánování s vytyčenou dobou pohotovosti

rovněž přesným, kalendářně určeným datem, určujícím okamžik jejich zahájení nebo ukončení, popřípadě fixujícím časové rozmezí jejich provedení. Uvedme příklady:

— „Zákaz dovolených a vycházek dnem 1. listopadu 1961.“ Timto dnem vstupuje opatření v platnost;

— „Pohotovost spojení v prostorech rozptýlení od 03.00 hod. dne 20. listopadu 1961.“ Zde tedy veškeré práce, spojené s vybudováním systému spojení v prostorech rozptýlení musí být ukončeny nejpozději v 03.00 dne 20. listopadu 1961;

— „Přeskupení vojsk provést nočními přesuny v době od setmění dne 20. listopadu do svítání dne 23. listopadu 1961.“ Zde je nařízeno časové rozmezí a pro přesuny jsou tak určeny tři noci (z 20. na 21., z 21. na 22. a z 22. na 23. listopadu 1961).

Vidíme, že dobu pohotovosti je možno a zároveň i nutno přesně kalendářně fixovat předem. Její určení je závislé v podstatě na velitelském rozhodnutí, které ovšem, což je logické a samozřejmé, musí brát v úvahu výsledky pečlivého všestranného rozboru politické i vojenské situace obou stran.

Čas „Č“

Je-li charakter, význam a obsah pojmu „doba pohotovosti“ v našich cvičení v podstatě i správně aplikován, nemůžeme totéž tvrdit o problematice další výchozí a kalkulační časové jednotky, o času „Č“.

Čas „Č“ není možno z celé řady závažných důvodů kalendářně přesně fixovat předem s takovým časovým předstihem, abychom mohli, obdobně jako u doby pohotovosti, stejně určitě fixovat i časovou závislost jednotlivých opatření bezprostředně spojených s časem „Č“. Jako postačující lze uvést tyto důvody: Uvedení vojsk do bojové pohotovosti k určenému datu nemusí ještě znamenat zahájení operace a tím zahájení války. Naproti tomu kalendářním fixováním času „Č“ uvádíme k dané hodině do činnosti vojska. Druhým důvodem je nutnost utajit dobu zahájení operace před nepřítelem co nejdéle, což lze nejučiněji zabezpečit zveřejněním skutečné doby zahájení operace doslova až „v poslední chvíli“. Při první operaci počátečního období války, nucené agrese protivníka, je pak reálná hodnota času „Č“ závislá v první řadě na době, kdy nepřítel zahájí poslední přípravy bezprostředního napadení.

Z těchto důvodů je v období přípravy a zahájení příslušné operace čas „Č“ dán jako kalendářně nefixovaná kalkulační časová jednotka a všechna opatření, časově vázaná na čas „Č“, se pak určují časovou diferencí od času „Č“. Určujeme tedy například:

— „Výrazení předsunutých odřadů z prostoru rozmístění v Č – 30“;

— Překročení regulační čáry čely valných sil provosledových divizí v „Č + 60“ apod.

Přitom je třeba zásadně plánovat různá opatření, počínaje dobou „Č“. Naplánovat provedení určitého opatření před časem „Č“ je možno jen tehdy, jestliže jde o opatření, prováděné během minimální doby, o kterou nám v každém případě bude muset být čas „Č“ fixován předem.

Tak například, mají-li v čase „Č“ překročit zvolenou regulační či výchozí čáru naše předsunuté odřady, vzdálené od ní určitý počet kilometrů, je třeba, aby čas „Č“ byl upřesněn nejméně s takovým časovým předstihem, abychom mohli předsunutým odřadům doručit signál „vpřed“ a aby po jeho přijetí předsunuté odřady moh-

ly do udaného času „Č“ překonat vzdálenost k zvolené výchozí čáře.

A nyní k rozboru otázky, co rozumět v útočné operaci počátečního období války časem „Č“. Při rozboru problematiky času „Č“ v útočné operaci počátečního období války, připravované jako aktivní reakce na nepřátelskou agresi, vyskytuje se několik názorů na řešení:

— někteří soudruzi tvrdí, že při zahájení soudobé války nepřítelem je pro nás rozhodující provedení odvety jaderných úderů a proto časem „Č“ v útočné operaci počátečního období války je bezpodmínečně nutno rozumět dobu odpálení, popřípadě dopadu prvních atomových nábojů prvního odvetného hromadného úderu ZHN;

— druzí obhajují zásadu, že čas „Č“ má v útočné operaci počátečního období války, zahájené nepřátelskou agresi, znamenat překročení určité pevně stanovené výchozí terénní čáry hlavními silami prvosledových divízi;

— někteří soudruzi pak souhlasí s tím, aby čas „Č“ byl dobou překročení zvolené výchozí čáry nikoli valnými silami, ale předpusnými odřady prvosledových divízi;

— a posléze někteří soudruzi spojují výše uvedené názory a požadují například, aby časem „Č“ v první útočné operaci počátečního období války byl okamžik dopadu prvních atomových nábojů v prvním odvetném strategickém hromadném úderu ZHN, aby však zároveň k tomuto okamžiku hlavní síly prvosledových divízi překročily zvolenou výchozí čáru.

Pokusme se zhodnotit jednotlivé tyto názory postupným rozбором jednotlivých dílčích problémů, v nich zahrnutých a různě vykládaných.

Nejdříve si rozeberme, co vlastně je třeba rozumět časem „Č“. Rozdíl v názorech na to, co považovat za čas „Č“ v námi uvažované útočné operaci počátečního období války nasvědčují, že k určení podstaty času „Č“ nestačí rozbor jen „časové funkce“ této výchozí časové kalkulační jednotky. Čas „Č“ by totiž zcela zákonitě ztratil svůj charakter, kdyby do jeho významu nebylo zahrnuto i prostorové vymezení jeho účinnosti, to je, kdyby čas „Č“ nebyl zcela jednoznačně charakterizován i prostorem, místem, či čarou, k níž se časový údaj vztahuje. Tento časový a prostorový význam času „Č“ však musí být dále ještě doplněn údajem, kdo má v dané době na dané čáře být a jaká má být v uvedené době na tomto místě jeho činnost.

Je tedy širším významem času „Č“ určení doby, ve které má být v určitém

prostoru provedena určitým subjektem určitá činnost. Při plánování operací je zpravidla předem známo místo (čára) a kdo na něm má provádět činnost, rovněž předem známou. Utajeným zůstává přitom jedině časový údaj.

Posuďme nyní prostorovou složku komplexního významu času „Č“. Jsme přesvědčeni, že nebude nutno nějak zvlášť obhajovat výhodu určení právě státní hranice za rozhodující prostorový údaj, k němuž se vztahují ostatní složky komplexního významu času „Č“. Až do státní hranice je totiž území plně pod naší kontrolou a máme všechny možnosti provést až do státní hranice veškeré potřebné úpravy a opatření na rozdíl např. od možného požadavku, aby čas „Č“ se vztahoval na nějakou výhodnou čáru v terénu, jsoucí na území nepřítele — agresora. V tomto případě bychom totiž nemohli spolehlivě zaručit dosažení této čáry vojsky ve stejnou dobu a její překročení najednou v celé šíři naší útočné sestavy. Tato čára by byla zpravidla nejen různě daleko od státní hranice, ale prostor mezi ní a státní hranicí až do zahájení války je plně pod kontrolou nepřítele, který má možnost jakékoli jeho úpravy předem. Bylo by nutno počítat s tím, že postup jednotek k této čáře by byl na různých směrech a cestách různě brzděn a rušen.

V dalším bude třeba posoudit výhody a nevýhody navrhovaných řešení, zda přikročit v době „Č“ zvolenou výchozí čáru hlavními silami, nebo předpusnými odřady prvosledových divízi.

Při možném řešení, přikročit v „Č“ například čáru státní hranice hlavními silami prvosledových divízi, musili bychom mít buď hlavní síly k době dosažení pohotovosti k útoku přitaženy nebezpečně blízko státní hranice a tím v dosahu účinnosti i taktických nepřátelských zbraní hromadného ničení, nebo bychom museli dát rozkaz k zahájení jejich postupu k státní hranici, například při jejich vzdálenosti 40–50 km od státní hranice, již o jednu až dvě hodiny před časem „Č“.

Nadto pak budou muset i při takovémto řešení před hlavními silami prvosledových divízi státní hranici a obdobně i kteroukoli jinou výchozí čáru stejně již dříve přikročit průzkumné a předpusné prvky, které by tedy překračovaly výchozí čáru dokonce již i v „Č — 60 minut“.

I zde můžeme proto vcelku jednoznačně doporučit, abychom časem „Č“ rozuměli překročení zvolené výchozí čáry předpusnými odřady prvosledových divízi.

Zdůvodňovat zásadu, že při rozboru významu času „Č“ v první útočné operaci počátečního období války musí jít při stanovení činnosti předem odhadů na výchozí čáře právě o její překročení, nepovažují za nutné.

V závěru zbývá nám ještě posoudit otázku vzájemné souvislosti doby zahájení odvetného strategického úderu zbraněmi hromadného ničení s časem „Č“, jakožto dobou, určující moment zahájení bojové činnosti vojsk na určité, předem určené výchozí čáře předem odhadů odřady našich provosledových divizí.

Případná nová světová válka byla by zahájena zcela určitě hromadnými údery zbraní hromadného ničení, provedenými více méně současně jak agresorem, tak i v rámci odvetného úderu napadeným. Je jasné, že dobu našeho odvetného úderu budou určovat příslušná nejvyšší politická a vojenská místa.

Bude-li možno dobu odvetného strategického hromadného úderu určit podle kvality a přesnosti získaných zpráv o přípravě nepřítele k bezprostřednímu napadení s dostatečným časovým předstihem a v době tohoto rozhodnutí budou vojska již v plné bojové pohotovosti k zahájení plánované první útočné operace, bylo by, čistě teoreticky vzato, možné, aby doba prvních výbuchů atomových nábojů byla zároveň i časem „Č“ pro zahájení první útočné operace příslušných pozemních vojsk.

Situace však může být zcela jiná. Tak podaří-li se nepříteli utajit své přípravy k napadení a naše vojska nebudou v okamžiku, zvoleném nepřitelem k provedení jeho strategického úderu v pohotovosti k zahájení první útočné operace, bude da-

leko výhodnější, nebude-li zahájení našeho odvetného strategického úderu předem bezpodmínečně ztotožněno s časem „Č“, znamenajícím pro vojska povinnost např. překročit svými předem odhadů státní hranice. Obdobně pak, bude-li v důsledku volby cílů našeho odvetného atomového hromadného úderu neúnosné, aby již s dopadem prvních strategických úderů (pravděpodobně o mohutné kilotonážní) naše vojska vstoupila do zamořených prostorů, bude rovněž velmi výhodné neztotožňovat dobu zahájení strategického úderu s časem „Č“, určujícím zahájení první útočné operace pozemních vojsk.

Shrme-li dílčí závěry našich dosavadních úvah, dospějeme k celkovému závěru, že je nejvýhodnější doporučit, aby jako čas „Č“ pro zahájení první útočné operace pozemních vojsk v počátečním období soudobé války byla určena doba, kdy předem odřady provosledových divizí překročí státní hranici. Přitom vzájemnou souvislost takto chápaného času „Č“ s dobou zahájení odvetného strategického úderu zbraněmi hromadného ničení vyhodnotí podle skutečné situace Hlavní velení a případný časový interval „zakalkuluje“ při stanovení času „Č“.

Doby úderů zbraní hromadného ničení frontových a armádních raket (popřípadě i frontového letectva) budou pak zpravidla sčítány s časem „Č“ frontové útočné operace a mohou být provedeny podle délky časového intervalu mezi zahájením strategického úderu a frontovým časem „Č“, buď na začátku, nebo v průběhu prvního strategického úderu, přičemž teoreticky nelze vyloučit ani možnost jejich ještě pozdějšího provedení.

Den „D“

Při plánování průběhu útočné operace je třeba kalkulovat jednak podle úkolů (bližší, následující, další) a v nich pak po dnech. Jelikož není předem znám čas „Č“ a tedy ani první den agrese, plánujeme v kalkulačních jednotkách v tak zvaných dnech „D“. Přitom hodinový rozsah těchto dnů „D“ kryje se s ruským výrazem „сутки“, tedy trvá 24 hodin.

V praxi našich cvičení nám nečiní potíží převod příslušných plánovaných dní „D“ po oznámení času „Č“, na reálné kalendářní dny. Nejednotný výklad však se dosud vyskytuje při převodu plánovaných dní „D“ na reálné kalendářní dny v tom případě, kdy určení času „Č“ nepřipadá na časné hodiny ranní, ale když „Č“ rovná se napří-

klad 13.00 hod. dne 15. 9. 1961. Kdy v takovém případě končí den „D 1“ a jak převést na kalendářní čas plánovaný den „D 2“?

Jedni tvrdí, že v tomto případě je dnem „D 1“ 15. 9. 1961 a že v 00.00 hodin 16. 9. 1961 začíná plánovaný den „D 2“. Druzí obhajují názor, že den „D 1“ v plánech byl počítán jako dvacetitýřhodinový a že tedy není možné zkracovat reálný první den operace v našem případě na pouhých jedenáct hodin.

Podle mého názoru je především naprosto nutné okamžitě s určením času „Č“ přejít ve všech připravených plánech na reálný kalendářní čas, tj. zaměřit všechny dny „D“ odpovídajícími kalendářními dny.

Problémem však, který je třeba důkladně zvážit, je právě převedení plánovaného dne „D 1“ do reálných kalendářních lhůt. V plánu operace jsou totiž úkoly a normy dne „D 1“ kalkulovány na čtyřiašedesetihodinový den: tak např. je počítáno při průměrném tempu operace 100 km za den, proniknutí čel útočících divizí ke konci dne „D 1“ právě na 100 km a stejně tak je počítáno s možným zásahem záloh všeho druhu rovněž z hlediska čtyřiašedesetihodinového dne „D 1“ apod. Přitom je v počátečním období války u první útočné operace nutno počítat s nezáadou, ale nikterak předem nevyložitelnou situací, že na dodatečnou úpravu plánu operace nebude dostatek času.

V podstatě jsou dvě možnosti, jak podle skutečné situace daný problém řešit. Budete-li dostatek času, bude výhodné upravit úkoly podřízených tak, aby odpovídaly reálnému počtu hodin prvního dne operace (v našem případě tedy jedenácti hodinám do 24.00 hod. 15. 9. 1961, nebo sedmnácti

hodinám, určíme-li úkoly „do svítání 16. 9. 1961“, nebo nebude-li čas na úpravu úkolů určených k vyplnění podle plánu během „D 1“, nařídí splnění těchto úkolů „do poledních hodin 16. 9. 1961“ a teprve při úkolování vojsk na zbytek dne 16. 9. 1961 přejít na obvyklé úkolování „do konce 16. 9. 1961“ a v dalším pak úkolovat podle kalendářních čtyřiašedesetihodinových dnů.

Jsem však toho názoru, že pro podobné případy není ani třeba a ani možno stanovit nějaký neměnitelný „zákon“. Je však správné požadovat, abychom s vyhlášením reálného času „Č“ a tím i dne „D 1“ přešli na kalendářně určené dny a v souladu s tím a s vývojem situace i upravovali úkoly podřízených. Budeme-li úkolovat vojska způsobem např.: „Do svítání 1. 9. 1961 ovládnout...“ nebo „V poledních hodinách 18. 9. 1961 dosáhnout čáry...“ apod., zabráníme zbytečným a mnohdy velmi nebezpečným nedorozuměním mezi štáby a vojsky.

Den „M“

Posledním z kalkulačních časových jednotek počátečního období války je den „M“.

Při rozboru souvislosti plánovaného dne „M“ s určitým kalendářním dnem je možno teoreticky uvažovat několik variant:

— při vyhlášení mobilizace může být přímo stanoveno, kterou hodinou (zpravidla 00.00 hod.) a kterého dne, kalendářně fixovaného, začíná „první mobilizační den“. V takovém případě pak je možno hodinové lhůty plánu plně převést do týchž hodin kalendářně určeného dne. Při takové variantě je ovšem nutno počítat s časovým prodloužením plánovaných lhůt o tak zvané přípravné období, probíhající od okamžiku vyhlášení mobilizace do 00.00 hodin dne, určeného jako první mobilizační den. Toto přípravné období může být různé dlouhé, minimálně však je to časový rozdíl mezi hodinou vyhlášení mobilizace a půlnocí téhož dne (tj. 00.00 hodinou následujícího dne).

— Jinou variantou může být realizace zásady, že mobilizace začíná tou hodinou, kdy byla vyhlášena, např. v 10.00 hodin dne 11. 9. 1961. Pak úkoly, plánované pro den „M 1“, musí být splněny do 24 hodin od hodiny vyhlášení mobilizace, tj. v našem případě do 10.00 hodin dne 12. 9. 1961 a úkoly např. dne „M 5“ musí být ukončeny v 10.00 hodin 16. 9. 1961. Tato varianta by při své realizaci přinesla ovšem řadu obtíží v tom směru, že určitá hodina plánovaných

„M“ dní v plánu (např. 10.00 dne „M 2“) se nekryje s touž hodinou reálného kalendářního dne. Docházelo by k různým potížím např. v železniční dopravě, nebo při realizačních opatřeních, souvisejících s denní, či noční dobou apod.

— Další variantou by mohla být kombinace obou předchozích. Bylo by totiž možno jeden nebo např. dva mobilizační dny nechat proběhnout podle druhé varianty, tj. od hodiny vyhlášení mobilizace po dobu 24 resp. 48 hodin. Pro další mobilizační dny, v našem případě tedy pro „M 3“, určit začátek od 00.00 hodin následujícího dne, nebo ho stanovit na 00.00 hodin toho dne, v němž dobíhá zbytek 48 hodin prvních dvou dní.

Srovnáme tuto možnost na příkladu: vyhlášení mobilizace v 10.00 hod. dne

11. 9. 1961, ukončení „M 1“ v 10.00 hod. dne 12. 9. 1961,
- ukončení „M 2“ v 10.00 hod. dne 13. 9. 1961,
- začátek „M 3“ buď až v 10.00 hod. dne 14. 9. 1961,
- nebo již v 00.00 hod. dne 13. 9. 1961,
- začátek dalších „M“ dní pak v 00.00 hod. příslušných kalendářních dní.

Určení počátku „M 3“ v našem případě již na 00.00 hod. dne 13. 9. 1961 by ovšem znamenalo, že během prvních 48 hodin mobilizace by musily být splněny nejen úkoly

plánované pro dny M 1 a M 2, ale i úkoly prvních deseti hodin dne M 3 běžícího již od 00.00 hodin dne, v němž ještě dobíhá posledních deset hodin M 2.

— Jinou kombinovanou variantou by pak mohlo být diferencování počátku mobilizace podle lhůt mobilizovaných jednotek, útvarů a zařízení. Tak jejich část, mající velmi krátké mobilizační lhůty, by zahajovala

mobilizaci bez ohledu na určený začátek prvního mobilizačního dne okamžikem vyhlášení mobilizace a úkoly „M 1“ by splnila během příštích 24 hodin, kdežto zbytek útvarů, jednotek a zařízení o delších mobilizačních lhůtách by zahajoval mobilizaci v 00.00 hod. toho kalendářně fixovaného dne, který byl při vyhlášení mobilizace určen jako první mobilizační den.

V článku byly teoreticky rozebrány základní časové kalkulační jednotky, potřebné při plánování prvních útočných operací počátečního období války. Jestliže při rozboru „operačních jednotek“ (doba pohotovosti, čas „C“ a den „D“) bylo možno zaujmout i určitý, kladný, či odmítavý postoj k jednotlivým názorům a nakonec vyvodit článkem doporučenou variantu, pak rozbor možných variant dne „M“ byl z pochopitelných důvodů proveden pouze formou teoretických možností, bez jakéhokoli zaujímání stanoviska autorem a bez jakéhokoli závěru.

Konference k vědecké práci v armádě

Konference k vědecké práci v armádě byla odložena na duben příštího roku. Ve snaze dát možnost širokému okruhu čtenářů VM se vyjádřit k problémům vědecké práce v armádě otevíráme tuto rubriku. Zde budeme uveřejňovat diskusní příspěvky až do zahájení konference.

Materiálu jako podklad do diskuse je jistě dostatek (zvláštní číslo VM, příspěvky i v jiných VM 1961, proto očekáváme i Vaši účast.

K zvláštnímu číslu Vojenské mysli a k některým otázkám obsahového řízení vědecké práce

Plukovník doc. CSc. Jaroslav Mašek

Vydání zvláštního čísla Vojenské mysli, věnované vědecké práci v armádě, má vysoký význam nejen jako jedno z přípravných opatření pro chystanou konferenci o vědecké práci v armádě, ale i z toho důvodu, že bylo poprvé umožněno našim pracovníkům na stránkách našeho nejvyššího teoretického časopisu podat širší výklad problémů vědecké práce v naší armádě. Nebylo by reálné očekávat, že by jedině zvláštní číslo Vojenské mysli mohlo podat ucelený obraz o všech problémech vědecké práce v armádě, přesto i tak ukázalo nejzávažnější klady a nedostatky, jejich příčiny a naznačilo cesty, jakými by bylo možno vědeckou práci v armádě přiblížit úrovni soudobých potřeb.

I když do zvláštního čísla přispěli autoři z různých pracovišť a různého pracovního zaměření, vedli celou řadu svých názorů na organizaci, plánování, řízení a plnění úkolů vědecké práce jakož i využití jejich výsledků, přesto je příznačné, že se v hlavních zásadách a názorech shodli a nedošlo mezi nimi k zásadním rozporům. To mimo jiné svědčí také o tom, že vzrůstá počet příslušníků naší lidové armády, kteří se vážně zabývají problémy vědecké práce, správně chápou její význam a úlohu pro zvyšování všestranné připravenosti naší armády a obranyschopnosti naší země. Kladně je možno rovněž hodnotit i tu skutečnost, že v mnoha zveřejněných názorech se projevuje správné pochopení závěrů akti-

vu pořádaného HPS naší lidové armády k otázkám vědecké práce v r. 1958 k intenzivnějšímu využívání a aplikaci poznatků a zkušeností Československé akademie věd a ostatních resortů z organizace řízení a plnění úkolů vědecké práce. V tom je také určitá záruka toho, že spolu s využitím zkušeností Sovětské armády z oblasti vědecké práce se propracujeme k správným závěrům i v naší lidové armádě.

Správně byla podle našeho názoru v uveřejněných příspěvcích stanovena funkce a úloha pracovníků od vojsk ve vědecké práci. Bylo by velmi užitečné, kdyby tato velmi vážná otázka se stala předmětem jednání celoarmádní konference k otázkám vědecké práce. Její vyřešení v duchu příspěvků s. Průši, Kučery a Fládra by znamenalo další podstatné zkvalitnění vědecké práce v armádě, další její sepětí s potřebami a životem vojsk a daleko kvalitnější využití bohatých zkušeností a znalostí našich velitelů a příslušníků štábu ku prospěchu dalšího rozvoje vojenské teorie. Druhou stránkou problému účastí příslušníků od vojsk ve vědecké práci však je, že by ve zpracovatelských kolektivech řešících důležité úkoly vědecké práce v armádě zásadně neměli chybět pracovníci od vojsk, ať jsou tyto kolektivy zřízeny kdekoliv. Dosud tomu tak není, což zvlášť citelně postrádáme ve zpracovatelských kolektivech zřízených na VA AZ. Přirozeně jde nám o takové pracovníky, kteří jednak mají předpoklady pro

teoretickou práci a jimž budou pro jejich práci vytvořeny tak vhodné podmínky. Jsme toho názoru, že správné pochopení a realizace tohoto požadavku je silně odvislá od toho, jak se nám podaří proboujet správné pochopení významu a důležitosti vědecké práce pro zvyšování bojovosti naší lidové armády zejména u příslušníků od vojsk.

Další poznámku bych chtěl zaměřit na otázku **zřizování samostatných vědeckých pracovišť**. V několika příspěvcích zvláštního čísla Vojenské mysli byla zdůrazněna nezbytnost zřizování zvláštních samostatných vědeckých pracovišť k řešení nejdůležitějších a nejobtížnějších vědeckých úkolů. Mnohostrannost, složitost i náročnost vědecké práce v soudobých podmínkách tento požadavek plně opravňuje. Všichni jistě s ním souhlasíme. Tomu také již z velké části odpovídá i skutečnost a existence řady vědeckých pracovišť v naší lidové armádě. Jde však o to, abychom měli plnou představu, co znamená zřízení a všestranné vybavení vědeckého pracoviště při soudobých nárocích vědecké práce, jak po stránce vybavení kvalitními vědeckými pracovníky, tak i po stránce jeho vybavení velmi nákladnými zařízeními, nezbytnými pro úspěšnou výzkumnou práci. Zde bychom chtěli upozornit na jednu osvědčenou dobrou zkušenost sovětských soudruhů, kteří problém zřizování samostatných vědeckých pracovišť velmi účinně a efektivně vyřešili tím, že tato pracoviště zřizují při katedrách vysokých vojenských škol a akademií. Tato vědecká pracoviště jsou organickou součástí uvedených kateder, přímo podřízena náčelníkovi katedry. Výhody tohoto řešení jsou značné a uvedeme pouze ty nejdůležitější:

- na katedrách vysokých vojenských škol a akademií jsou soustředěni pracovníci s vysokými teoretickými i praktickými znalostmi v převážné většině schopní tvůrčí vědecké práce;

- k zajištění kvalitní výuky na vysokých školách je ve většině přednášených předmětů zapotřebí nákladných zařízení, laboratoří apod. obdobných těm, kterých se používá k výzkumné práci v daném vědním oboru;

- na vysokých školách jsou soustředěny katedry základně teoretických, všeobecně technických i příbuzných předmětů specializací, které dávají dobré předpoklady pro kolektivní a komplexní řešení náročných vědeckých úkolů;

- aktivní spoluúčastí učitelů na řešení vědeckých úkolů roste jejich odborná pří-

pravenost, což se přirozeně přímo odráží i v kvalitě jejich výuky a přípravě mladých vysokoškolských kádřů. Z nich mnozí po skončení vysoké školy budou zapojeni do výzkumné práce;

- v neposlední řadě je třeba vidět, že na vysokých vojenských školách jsou velmi vhodné podmínky i pro zapojení široké masy schopných posluchačů do řešení dílčích úkolů vědecké práce.

Všechny výše uvedené důvody plně opravňují zřizování vědeckých pracovišť při katedrách vysokých škol. Ovšem vědecká pracoviště tvoří samostatnou složku kateder a jejich příslušníci nesou hlavní tíhu řešených úkolů. Učitelé kateder popřipadají i posluchači dané specializace jsou zapojováni do spolupráce na vědeckých úkolech úměrně jejich možnostem a podmínkám, které jsou jim v daném školním roce s ohledem na konkrétní učební úkoly vytvořeny.

Bylo by jisté na místě, abychom se i my nad tímto problémem zamysleli a posoudili, jak bychom tuto významnou zkušenost sovětských soudruhů mohli využít i v naší lidové armádě. Podmínky pro její specializaci jsou u nás všech, jde nyní jen o to, dosáhnout plného pochopení jak u funkcionářů odpovídajících za rozvoj vědecké práce v armádě a splnění vytyčených výzkumných úkolů, tak i u pracovníků vysokých vojenských škol.

*

Největší pozornosti z hlediska současného stupně rozvoje vědecké práce v naší lidové armádě si zasluhují otázky **obsahového řízení vědecké práce a vyřešení jednotného plánu vojenskovědecké a vědeckovýzkumné práce a otázky metodiky vědecké práce**. Je třeba přiznat, že uvedené problémy jsou v popředí zájmu našich pracovníků právem, protože právě v jejich úspěšném vyřešení a uvedení v život spatřujeme základní předpoklady dalšího rozvoje vědecké práce v naší armádě v souladu se vzrůstajícími požadavky na ni. Nejde o jednoduché problémy, proto pokládáme za vhodné právě na ně zaměřit pozornost našich pracovníků a právě k nim rozvinout na stránkách našich odborných časopisů diskuse, abychom mohli na připravované celarmádní konferenci k otázkám vědecké práce využít názorů širokého okruhu lidí.

I když zvláštní číslo Vojenské mysli přineslo řadu příspěvků zaměřených na řešení uvedených otázek, nemohlo podat jejich vyčerpávající výklad. Jistě přínosem jsou uvedené názory na **organizační zajištění obsahového řízení vědecké práce na všech stup-**

ních zveřejněné v článkách s. Průši a Kučery. Nezasvěcenému čtenáři se může zdát naneštěstí struktura řídících orgánů složitá a přebujelá, podle našeho názoru tomu tak není. Považujeme za značný klad to, že obsahové řízení důležitých vědeckých úkolů bude uloženo kolektivním orgánům, složeným jak z vedoucích funkcionářů zadavatelských složek, tak i z kvalifikovaných vědeckých pracovníků, kteří mají v daném vědním oboru nejširší a nehlubší znalosti a kromě toho bezpečně znají i vědeckou kapacitu a úroveň řešitelských pracovišť. Jedná se tak o možnost zabezpečit správné a operativní řízení a usměrňování řešení vědeckých úkolů v souladu s překotným rozvojem vědy a techniky, poznatků samotného vědního oboru, do jehož sféry daný úkol přináší, jakož i v souladu se stále se měnícími a vzrůstajícími požadavky soudobého vojenství a praxe vojsk.

Mezi vážné problémy obsahového řízení vědecké práce v naší armádě bezesporu patří vyřešení jednotného sladěného plánování vojenskovo-vědecké a vědeckovo-vojenské práce. Současný stav uvedeného problému a zveřejněné příspěvky ve zvláštním čísle, které jsou jeho obrazem, nás přesvědčují o tom, že i když v posledních dvou letech (od aktivu porádaného HPS k otázkám vědecké práce v r. 1958) se názory značně vyvíjely a bylo dosaženo lepšího chápání celého problému v komplexu, přesto se v realizaci správných zásad nijak pronikavě nepostupilo. Je pravdou, že v tom sehrály svoji úlohu různé kompetenční a organizační otázky, přesto máme za to, že rozhodující úlohu ve zdlouhavém řešení této vážné otázky obsahového řízení má ne zcela plně pochopení správného vzájemného poměru a vztahu jednotlivých složek a odvětví vojenské vědy. Proto pokládáme za vhodné a účelné na rozboru klasifikace vojenské vědy objasnit obsah jejich složek a odvětví, jakož i jejich vzájemný poměr, vztah a závislost. Zvláštní pozornost pak chceme věnovat vztahům vojenských technických věd k ostatním složkám a odvětvím vojenské vědy. Využijeme k tomu závěrů a názorů nejpopulárnějších, uveřejněných v knize „O sovětské vojenské vědě“, jejímiž autory jsou kandidát vojenských věd generál-major M. V. Smirnov, plukovníci S. N. Kozlov, I. S. Baz a P. A. Sidorov. Uvedená kniha byla vydána na závěr diskuse, která probíhala v Sovětské armádě po delší dobu na téma — obsah a předmět vojenské vědy. V jejích závěrech nacházíme také odpověď na mnohé otázky, které se přímo dotýkají vojenských technických věd.

Tak podle názoru uvedených autorů zahrnuje sovětská vojenská věda, jakožto představitelka socialistické vojenské vědy vůbec, tyto hlavní základní součásti a odvětví:

1. obecnou teorii (obecné základy) vojenské vědy,
2. teorii vojenského umění,
3. vojenskohistorickou vědu,
4. teorii výcviku a výchovy vojsk,
5. vojenskou administrativu,
6. vojenskou geografii,
7. vojenskotechnické vědy.

Abychom mohli správně stanovit vzájemný vztah uvedených složek a odvětví, jejich vědeckou klasifikaci a tím i jejich skutečnou úlohu, místo a meze výzkumu různých jevů v rámci jednotné vojenské vědy, je třeba si stručně vysvětlit jejich obsah i předmět zkoumání.

Obecná teorie vojenské vědy tvoří základ vojenské vědy a má rozhodující význam pro celou vojenskou vědu. Jejími zásadami a závěry se řídí všechny ostatní součásti, odvětví a disciplíny vojenské vědy. Vychází bezprostředně z marxisticko-leninského učení o válce a armádě a řeší základní otázky, jako je charakter a ráz ozbrojeného zápasu, předmět a obsah vojenské vědy, její prameny, metodologie, klasifikace a studium jejích složek. Zkoumá a objasňuje obecné i specifické zákony ozbrojeného zápasu a určuje na základě poznání objektivních zákonů základní činitele, kteří určují dosažení vítězství ve válce. Určuje všem složkám vojenské vědy základní směry a charakter jejich zkoumání, vzájemnou závislost i spojitost mezi nimi a formuluje obecné zásady vojenské vědy.

Nejdůležitější součástí vojenské vědy je **teorie vojenského umění**. Řeší způsoby a formy válečných akcí různého měřítka, studuje podmínky příprav a vedení ozbrojeného zápasu na souši, moři a ve vzduchu včetně způsobů a forem partyzánského boje. Vojenské umění jako vědecká teorie se dělí na **strategii**, která zkoumá podmínky, přípravu a vedení války celku a jejích tážení, dále **operační umění**, které zkoumá přípravu a vedení operací všeho druhu a konečně **taktiku**, která se zabývá studiem boje. Dalšího vysvětlení jistě není třeba. Pozoruhodný je však poznatek, že vojenskému umění slouží celá řada vědních oborů, které zpracovávají speciální oblasti znalostí, bez nichž vojenské umění nemůže existovat a že do těchto oborů jsou zahrnuty

i vojenské technické vědy. V tomto zjištění je již naznačen vzájemný vztah a poměr vojenských technických věd k hlavní součásti vojenské vědy — teorii vojenského umění. Vedoucí určující úloha přináší teorii, což přeneseno do problematiky vědecké práce znamená, že určující úlohu má vojenskovo-vědecká práce vůči vědeckovýzkumné.

Další součástí vojenské vědy — **vojenská historická věda** studuje dějiny válek, dějiny vojenské vědy a vojenského umění, dějiny ozbrojených sil, výzbroje a bojové techniky, otázky vojenské historiografie a heuristiky. Základem vojenských dějin jsou dějiny válek. Na základě souhrnné studovaných materiálů odhaluje vojenská historická věda objektivní zákony vývoje ozbrojeného zápasu, určuje a vysvětluje sociální politické a válečné podmínky, které napomáhaly rozvoji těch či oněch válečných jevů a umožňuje vyvozovat závěry, které objektivní zákony ozbrojeného zápasu v minulosti si uchovávají sílu a význam i v soudobých podmínkách. Vojenská historiografie studuje vývoj vojenskohistorických znalostí v průběhu celé historie lidstva podle jednotlivých epoch, zemí a vojenskohistorických problémů. Vojenskohistorická heuristika se zabývá studiem, klasifikací a popisem různých vojenských historických pramenů, dokumentů a archivů, na jejichž základě pracují a rozvíjí se jednotlivé součásti vojenské historické vědy.

Teorie výcviku a výchovy vojsk se zabývá studiem a zpracováváním metod a forem výcviku a výchovy příslušníků ozbrojených sil a metod, forem a přípravy jednotek, útvarů a svazků, štábů i velitelského sboru. Je přímo spojena s obecnou teorií vojenské vědy, zejména s tou její částí, která se zabývá studiem a využíváním zákonitostí podmiňujících morálního ducha vojsk a výchovu jejich vysokých morálních kvalit i s vojenským uměním, které vytváří základní a řídicí zásady pro přípravu ozbrojených sil na vedení bojové činnosti v daných historických podmínkách. Jejím předmětem je studium a zpracování obecných principů organizace a praxe veškeré výcvikové a výchovné práce v ozbrojených silách, zásady vojenské pedagogiky, základy vojenského výcviku a metodiky výcviku a výchovy vojsk.

Vojenská administrativa je odvětvím vojenské vědy, které na základě požadavků vojenského umění a na podkladě ekonomických a politických možností země řeší teorii organizace a řízení ozbrojených sil státu. Základními problémy, kterými se vojenská administrativa zabývá jsou:

— rozpracování otázek organizace ozbrojených sil a vojenské správy,

— výzkum a řešení zásad pro doplňování ozbrojených sil a pro celkovou organizaci vojenské služby pro všechny příslušníky armády,

— výzkum a rozpracování otázek organizace života a služby u vojsk,

— mobilizace a demobilizace,

— vojskové hospodářství apod.

Vojenská geografie je dalším odvětvím vojenské vědy, které zkoumá soudobý stav politických, ekonomických, přírodních a vojenských podmínek různých zemí, válečtější a jednotlivých prostorů z hlediska jejich vlivu na přípravu a vedení válečných akcí a války vcelku. Ke svým závěrům využívá vojenská geografie údajů politické, hospodářské a fyzikální geografie, dále údaje sociálně politických, ekonomických a vojenských věd.

Poslední součástí vojenské vědy, ovšem ne co do významu a důležitosti, je početná skupina **vojenskotechnických věd**, jejichž význam díky současnému prudkému vývoji vědy, techniky a výroby neustále vzrůstá. Vyrůstající nasycenost soudobých armád i tou nejsložitější technikou je toho jasným důkazem. Jasným důkazem toho je i stoupající nasycenost armád inženýrsko-technickými kádry. Jestliže koncem Velké vlastenecké války Sovětského svazu připadala jedna plánovaná jednotka inženýrsko-technického sboru na 4,2 plánované jednotky velitelského sboru všech ozbrojených sil, pak začátkem roku 1959 připadala již pouze na 1,5 plánované jednotky. Je přirozené, že vzrůstající počet inženýrsko-technických kadrů v ozbrojených silách je nejen odrazem vzrůstajícího významu a množství bojové techniky v nich, ale je odrazem i zvyšujícího se významu vojenských technických věd při řešení problémů vojenské vědy jako celku, ale zejména i při řešení zásadních problémů teorie vojenského umění.

Vzhledem k tomu, že i u nás nejsou vyjasněny otázky vzájemné spojitosti a vztahu vojenských technických věd k vojenské vědě a k jejím jednotlivým součástem a odvětvím, z čehož pramení i nejasnosti a nedostatky v obsahovém usměrňování a řízení vědecké práce v naší armádě, věnujeme vysvětlení této otázky zvýšenou pozornost.

Existují i u nás nesprávné názory, že vojenskotechnické vědy, jsou jen vojenským aspektem příslušných civilních technických věd a nemají tudíž samostatný význam. Na

druhé straně existují názory, že vojensko-technické vědy jsou naprosto samostatnými vědami spojenými přímo s výrobou, takže nemají svoji místo v rámci vojenské vědy, která je vědou společenskou. Ani jeden ani druhý názor není správný.

Je známou skutečností, že v zájmu vojenské vědy se v soudobých podmínkách využívá výsledků všech věd. Zejména to platí pro technické vědy, které jsou přímo spojeny s teoretickým vypracováním, konstruováním, výrobou, obsluhou a exploatací nejrůznějších výzbroje, bojové techniky, munice, radiotechnických a jiných prostředků a zařízení zaváděných do ozbrojených sil. Vzájemný ničivý účinek a dosah soudobých bojových prostředků především jaderno-raketových zbraní podstatně zvýraznil i to, že výzbroj ozbrojených sil je jedním z rozhodujících činitelů války.

Proto také musí být vojenskotechnické vědy klasifikovány jako samostatné vědy, které jsou však součástí vojenské vědy a které se rozvíjejí na základě jejich požadavků.

Každá vojenskotechnická věda slouží vojenské vědě především pak vojenskému umění. Vzájemná závislost vojenského umění a vojenskotechnických věd spočívá v tom, že vojenskotechnické vědy využívajíce technickou a ekonomickou základnu země a technický pokrok výroby, vynalézají nové bojové prostředky, konstruují a vyrábějí je, zkoumají jejich možnosti a řeší technické způsoby jejich použití.

Na druhé straně vojenské umění zkoumá a řeší nové konkrétní způsoby jejich taktického, operačního i strategického použití. Zákonitý a velmi důležitý je zpětný vliv vojenského umění na vojenskotechnické vědy, aby vyřešily nové bojové prostředky, nebo přizpůsobily dosavadní novým způsobem použití. Vojenskotechnické vědy se tedy vyvíjejí v souvislosti s celkovým vývojem vojenské vědy a všech jejích součástí, jakož i v souvislosti s vývojem ostatních věd a techniky výroby. Při tom vývoj vojenskotechnických věd je do určité míry samostatný na základě celkového vývoje lidských znalostí.

Je třeba zdůraznit, že vojenskotechnické vědy zkoumají a řeší nejen problémy výzbroje, ale řeší také otázky její hromadné výroby.

Vojenská věda je tedy díky vojenskotechnickým vědám přímo spojená s vědou a technikou v celku, s technikou a úrovní výroby a s technickým vývojem národního

hospodářství země, to vytváří podmínky pro to, aby vojenská věda byla neustále na úrovni svých úkolů a dovedla využít všech úspěchů vědy a techniky. Vojenskotechnické vědy zahrnují v sobě značný počet věd, které se rozvíjejí ve spojitosti s celkovým vývojem vědy a techniky, výrobních sil, vlastní vojenské vědy a všech jejích součástí a odvětví. Slouží všem druhům ozbrojených sil a neobejde se bez nich jediná součást vojenské vědy, zejména pak teorie vojenského umění.

Technická vybavenost soudobých ozbrojených sil a celkový vývoj mění stále víc charakter samotné vojenské vědy, která se stále, čím dále tím více, technizuje. Vývoj vojenství jasně naznačuje, že dnešní velitelé stále více musí v sobě slučovat v harmonické jednotě obě stránky — velitelskou a inženýrsko-technickou. A právě tato okolnost nutí vojenskou vědu, aby prostřednictvím vojenskotechnických věd řešila problémy zvládnutí nezbytné techniky veliteli a současně jim pomáhala i v tom, aby mohli cvičit své podřízené v jejím dokonalém ovládnutí a zavedeném řídit její používání za všech situací.

Tolik k obsahu a klasifikaci jednotlivých součástí a odvětví vojenské vědy a jejich vzájemnému vztahu a spojitosti.

Věnovali jsme rozboru uvedeného problému a zejména vysvětlení postavení vojenskotechnických věd v celkovém rámci vojenské vědy záměrně takovou pozornost, protože chceme dokázat naprostou nutnost jednotek obsahového usměrňování, plánování a řízení vojenskovědecké a vědeckovýzkumné práce v naší armádě. Právě stále stoupající význam vojenskotechnických věd pro úspěšný rozvoj vojenské vědy v celku i všech jejích součástí a odvětví, tento požadavek zdůrazňuje. Z rozboru výše uvedených otázek také vyplývá i vzájemný poměr plánovaných úkolů vojenskovědecké a vědeckovýzkumné práce, kde z hlediska celkových cílů vojenské vědy je přisouzena určitá priorita vojenskovědecké práci.

Poslední otázkou, o níž bych se chtěl zmínit je **metodika vědecké práce**. Je jisté pravda, že úroveň jejího zvládnutí především našimi vojenskovědeckými pracovníky je dosud nízká. Ani zvláštní číslo Vojenské mysli nijak podstatně problémy metodiky vojenskovědecké práce neřeší a ani řešit nemůže. Přesto články s. Litery, Knotka, Kodriše a Průši přinášejí některé dobré a hodnotné poznatky související s metodikou vojenskovědecké práce. Jisté bude v údobí do připravované konference k otáz-

kám vědecké práce uveřejněn na stránkách našich vojenských odborných časopisů přispěvek k dalšímu obohacení a rozvoji metodiky vojenskovoeděcké práce. Kromě toho, byla již uveřejněna řada prací zejména na stránkách časopisů Vojenství, které metodiku objasňují a pro zájemce jsou k dispozici dobré zkušenosti z metodiky vědecké práce z civilních věd. Kromě toho byly vydány MNO některé služební pomůcky jako překlad sovětské publikace „Metodika vojenskovoeděckého zkoumání“ (v r. 1960), které metodiku vojenskovoeděcké práce osvětlují. Dále byla zavedena do praktické činnosti taková účinná opatření jako je anotační a oponentní řízení, která znamenají v metodice vědecké práce značný přínos. I když je pravda, že dosud u nás není vypracována ucelená pomůcka, která by pomáhala našim vojenskovoeděckým pracovníkům osvojit si základní praktické návyky správné metodiky vojenskovoeděcké práce, přesto jsem toho názoru, že existující pomůcky a publikace mohou dobře posloužit jako úvod do metodiky vědecké práce. Zejména pro naše vědecké pracovníky, u nichž k úspěšné vědecké práci je nutno splnit základní požadavek vysoké ideologické vyspělosti a zvládnutí dialektického materialismu, by otázka metodiky vědecké práce neměla být tak složitou záležitostí. Přitom je nutno zdůraznit, hlavní zkušenosti a pevné návyky v metodice vědecké práce je možno trvale získat v samotném procesu vojenskovoeděckého zkoumání, tj. aktivní účasti na řešení úkolů vojenskovoeděcké práce.

Přes to pokládám za účelné se zmínit o jednom takovém metodickém nedostatku, kterého se naši vojenskovoeděčtí pracovníci dopouštějí — že se pouští do řešení úkolů bez znalosti současného stavu řešení zadaného problému. Pak se často pracně pracovávají a dojdou k výsledkům a závěrům, které již byly na jiném pracovišti dosaženy. I když je někdy tímto nedostatkem vinen zadavatel úkolu, který nedodá řešitelskému pracovišti všechny dosažitelné podklady, které má k dispozici, nejčastěji si však zavinují tuto situaci řešitelská pracoviště sama, protože neznají všechny možnosti, jak co neefektivněji získat ucelený přehled materiálů o řešeném problému. Je nemyšlitelné, aby každé řešitelské pracoviště si dělalo literární průzkum samo, jednak proto, že nemůže mít k dispozici veškerou literaturu daného vědního oboru, jednak proto, že by to nebylo nejúčelnější využití vědeckých pracovníků, kteří by na pomocných pracích zbytečně ztráceli mnoho ča-

su. Proto jsou k tomuto cíli zřizována různá oborová a informační střediska.

Mezi nimi bylo před krátkým časem zřízeno i Vojenskovoeděcké informační středisko při Vojenské akademii Antonína Zápotockého v Brně. Posláním tohoto střediska je celožurnální a jeho hlavním úkolem je plnit dokumentační službu, provádět literární průzkum, případně zpracovávat anotační záznamy různých publikací a knih pro potřeby pracovišť řešících celožurnální vojenskovoeděcké úkoly. Kromě toho Vojenskovoeděcké informační středisko vydává jednou měsíčně informační zpravodaj, v němž zveřejňuje nejnovější zahraniční práce z oboru vojenských věd, jednou za 2 měsíce vydává dokumentační zpravodaj, v němž uveřejňuje zpracovanou dokumentaci nej důležitější vojenskovoeděcké literatury a publikací vydaných v té době. A konečně jednou za 3 měsíce vydává informační monografický sborník překladů na aktuální témata vojenskovoeděcké práce. Kromě těchto hlavních úkolů je Vojenskovoeděcké informační středisko schopno na požádání pořizovat překlady, případně zpracovávat bibliografie z oboru vojenských věd buď podle problémů vojenskovoeděcké práce nebo podle časopisů a publikací. Středisko dokumentuje celkem asi 140 časopisů a publikací, z čehož je možno si udělat přehled o rozsahu jeho práce. Vzhledem k tomu, že jde o středisko celožurnální, které má však v současné době, vzhledem ke kádrovému obsazení omezené možnosti, je možno klást na něj požadavky jedině tehdy, řeší-li žadatel úkol, který je v plánu MNO. Žadatelé z pracovišť mimo VA AZ kromě toho musí svoje požadavky předkládat cestou MNO-GS/OS-VVO. Velmi důležité a potřebné je klást požadavky s dostatečným předstihem, protože úkony, které středisko plní, vyžadují k úspěšnému zvládnutí hodně času.

Je jisté ještě celá řada zajímavých otázek, které by měly být na stránkách našich vojenských odborných časopisů publikovány a diskutovány ještě před uspořádáním konference k otázkám vědecké práce. Čím více otevřenějších názorů se střetne v diskusi, tím větší naděje na úspěch může konference mít.

Podle našeho názoru by bylo velmi žádoucí diskutovat hlavně k těmto otázkám:

— obsahové řízení vědecké práce v armádě, zejména jednotné plánování a řízení vojenskovoeděcké a vědeckovýzkumné práce;

— rozpracování metodiky práce jednot-

livých řídících a výkonných orgánů ve vědecké práci;

— praktické poznatky z metodiky vojenskovo-
vědecké práce;

— zabezpečení vhodných podmínek pro
vědeckou práci na různých typech pracovišť
v naší lidové armádě a podíl příslušníků
od vojsk na obsahovém řízení i zpra-

cování úkolů vojenskovo-
vědecké a vědeckovýzkumné práce;

— metodika stavby, plánování a řešení
komplexních a stěžejních vědeckých úkolů
v čs. lidové armádě;

— zapojení pracovníků a pracovišť čs.
lidové armády do plnění úkolů státního plánu
výzkumu.

To jsou některé poznatky k uveřejněným článkům ve zvláštním čísle Vojenské mysli a k dalším závažným problémům vědecké práce v naší lidové armádě, o nichž si myslíme, že by se mělo diskutovat a jednat jak na stránkách našich odborných časopisů, tak i na připravované konferenci k otázkám vědecké práce.

K vydání knihy „O charakteru soudobé války“

Generálmajor Jaromír Vyhnánek a plukovník Václav Michalec

Nakladatelství Naše vojsko vydalo jako 95. svazek „Velké vojenské knihovny“ knihu „O charakteru soudobé války“.

Kniha byla vydána jako Sborník, napsaný kolektivem vojenskoteoretických pracovníků a uspořádaný tak, aby odpovídal na některé nejpálčivější otázky daného tématu. Možná hned v úvodu předeslat, že se to podařilo a Sborník bude po určité období vyhledávaným podkladovým materiálem při rozpracování i studiu mnohých dalších otázek, které nemohly být v této knize hlouběji rozebrány. Tím se kniha stává významným pomocníkem pro studium v současném období, kdy objevy nukleární fyziky, elektroniky a kybernetiky a jejich použitelnost ve vojenské vědě k jeho neustálému a rychlému vývoji. Aktuálnost a význam dané problematiky je zřejmý z celkovou mezinárodní vojenskopolitickou situací a tendencí jejího vývoje, kdy imperialismus v čele s USA připravuje agresivní válku proti státům socialistického tábora a zvláště proti Sovětskému svazu.

Autoři knihy rozpracovali některé stěžejní otázky soudobé války na jednotné téma. Vzhledem k rozsahu problematiky nebylo jistě snadné usměrnit autory na hlavní články věci. Podařilo se to. Autoři správně vycházejí z dějinného projevu s. N. S. Chruščova na zasedání Nejvyššího sovětu dne 14. ledna 1960 a základních dokumentů mezinárodního revolučního hnutí jakými jsou „Deklarace“ z r. 1957 a „Prohlášení porady představitelů komunistických a dělnických stran“ z r. 1960. Současně napomáhají plnit některé úkoly rozkazu ministra národní obrany na tento výcvikový rok.

Sborník je tematicky pečlivě uspořádaný. Nebude na škodu ukázat sled jednotlivých statí, které možno rozdělit na

- a) vojenskopolitické,
- b) operační,
- c) technické a
- d) o potenciálním protivníkově.

Ve vojenskopolitické části knihy jsou články „Válka a současná mezinárodní politika“, „Úloha ekonomiky v soudobé válce“ a „Úloha člověka a techniky v soudobé válce a „O charakteru soudobé války“.

V poslední části knihy se čtenář seznámí s některými základními vojenskopolitickými názory imperialistů na vedení války

proti zemím socialismu ve statí „Krise vojenskostrategických koncepcí imperialismu“, dále o „Vzdušné špiónáži imperialistických zemí“ a o „Buržoazní válečné psychologii“.

V operační části jsou témata „O dynamismu a manévrovatelnosti“, „Charakter operací soudobé války“, „Úloha tankového vojska v armádních operacích“, „Úloha výsadkového vojska v operaci“ a „Význam a úloha týlu“.

V technické části jsou zařazeny „Některé aktuální technické otázky soudobého vojensství“ a „Rozvoj a význam elektroniky“.

Stat soudruha kapitána B. Švarce je věnována jedné z východních a nejdůležitějších otázek marxismu-leninismu o válce a armádě, otázce války a politiky v současných podmínkách. Autor správně vychází ze základních stranických dokumentů jakými jsou „Deklarace“ z roku 1957 a „Prohlášení“ z roku 1960 přijatých na poradách komunistických a dělnických stran, a ze zhodnocení a závěrů, které byly na obou uvedených poradách provedeny.

Hlavní pozornost z rozsáhlé problematiky věnuje v podstatě třem otázkám: imperialistické politice jako jedinému zdroji válečného nebezpečí, revizionistickým a levičáckým názorům na otázky války a míru v současné epoše a nakonec otázkám mírového soužití, které je spolu s budováním komunismu generální linií naší politiky.

Autoru se podařilo ve stručném historickém přehledu ukázat vývoj agresivní politiky imperialismu po druhé světové válce a to zejména ze strategického hlediska na základě vývoje poměru sil mezi USA a SSSR, mezi kapitalismem a socialismem až do současné doby, která je charakterizována převahou sil socialismu, který určuje další vývoj celého světa a krachem politiky USA z pozice síly, krachem politiky studené války.

Autorem je oprávněně věnována značná pozornost rozboru nesprávných, protimarxistických, revizionistických a levičáckých názorů na současnou epochu a otázky války a míru, které stojí v popředí zájmu celého lidstva. Jednota mezinárodního revolučního hnutí byla v dějinách lidstva vždy významnou a rozhodující silou, tím více pak

v situacích možno říci epochálního významu. Tak tomu bylo například v době vítězství Velké říjnové socialistické revoluce a budování prvního socialistického státu, a nebo v době boje proti fašismu. Pevná jednota komunistického hnutí byla vždy významnou silou v boji za vítězství proletářské revoluce a socialismu, v boji proti všem nepřátelům dělnické třídy a marxismu.

Jakékoliv napadání marxistické linie at zprava nebo zleva hrozilo vždy oslabením jednoty revolučního hnutí a objektivně sloužilo buržoaznímu imperialismu. Proto je nanejvýš nutné nyní, kdy se řeší pro socialismus a celé lidstvo rozhodující otázky takými jsou budování komunismu a zabránění válce, bojovat proti jakýmkoli názorům a praxi, které tuto linii narušují a oslabují.

Je možné říci, že autoru se v úvodní stati podařilo prostým a přesvědčivým způsobem objasnit podstatu, příčiny a důsledky protimarxistických názorů na charakter soudobé epochy a zejména na otázkách války a míru.

V závěru stati je správně poukázáno na revoluční podstatu politiky mírového soužití, na skutečnost, že nejde o nějaké líbánky s imperialismem, ale o třídní boj vedený především v oblasti ideologické a ekonomické. Současně s tím je vyzdvížena úloha ozbrojených sil v tomto boji, spočívající ve spoluvytváření převahy socialismu nad imperialismem.

Ve stati soudruha kapitána Švarce najde čtenář mnoho zajímavého a poučného. Události se nyní vyvíjejí mimořádně rychle. Jiště se od doby, kdy byla stať odevzdána redakci objevilo mnoho dalších dokumentů, na základě kterých je třeba si řešené problémy doplnit a rozšířit.

Nemenší pozornost zasluhují stati soudruha majora Hanče a soudruha kapitána Mikšíka.

Otázky ekonomického zabezpečení soudobé války stojí v popředí pozornosti teorie i praxe vojenství a možno říci v popředí pozornosti nejvyšších stranických a státních orgánů. Vedoucí orgány každé země připravující se k válce at již v důsledku své agresivní podstaty jak tomu je v imperialistických státech anebo v důsledku hroziho nebezpečí napadení, což je typické pro státy socialistické, musí již v míru řešit jednu z nejsložitějších a nejnáročnějších otázek — ekonomické zabezpečení války. Proto autor naprosto správně poukazuje na nutnost řešení všech problémů válečné ekonomiky již v míru, v době příprav a současně podává přehled některých zásadních

požadavků, které bude muset ekonomika státu splnit, chce-li sehnat potřebnou úlohu v zabezpečení války. Stručná charakteristika válečného hospodářství a zvláště pak působení ozbrojeného boje na něj dává čtenáři potřebnou elementární představu o charakteru a složitosti problémů, které je nutné již nyní a tím spíše v době války řešit.

Autor postihuje kvalitativní změny, ke kterým došlo v problémech válečné ekonomiky v důsledku revolučních změn ve vojenství a správně ukazuje na řadu nových problémů, které vznikly v souvislosti s novým charakterem soudobé války a jejími zákonitostmi.

V závěrečné části stati je rozebírána otázka předností ekonomiky socialistických států při zabezpečování obrany. Jádrem problému je bezesporně charakter společenského zřízení. Socialismus se svým společným vlastnictvím výrobních prostředků, progresivními výrobními vztahy, plánovitostí a řadou dalších předností má a bude mít nerosovatelně lepší objektivní i subjektivní podmínky pro úspěšné řešení složitých problémů válečné ekonomiky než imperialismus.

Realizace těchto výhodnějších objektivních podmínek je závislá na cílevědomém a správném řešení všech otázek příslušnými orgány, zejména národohospodářskými, které musí, jak správně poukazuje autor, již v míru otázky válečné ekonomiky znát a ve své praxi je plně respektovat.

Ovšem na 20 stránkách, které jsou dané problematice věnovány je možné skutečně jen velmi stručně poukázat na některé zásadní otázky, protože otázky ekonomického zabezpečení války představují celý kurs lekcí v rozsahu několika desítek hodin.

Pro vojáky z povolání je velmi cenná a poučná stať soudruha kapitána Mikšíka o buržoazní válečné psychologii.

Ve stati je dán velmi dobrý a vyčerpávající přehled problémů buržoazní vojenské psychologie a jejich zdrojů. Autor přesvědčivě ukazuje na rozpor mezi objektivním vývojem imperialistické společnosti a cíli, které si buržoazní vojenská psychologie v přípravě lidí k válce klade. Přitom neopomíná diferencovaný přístup, který se v dané problematice projevuje v hlavních imperialistických státech.

V hodnocení vyniká úpadkovost buržoazních teorií spolu s tím, že se příslušní činitelé neštítí využít i těch nejspínavějších prostředků ke klamání lidí a jejich zpraco-

vání jako poslušného vykonavatele třídních zájmů buržoazie.

Vedoucí ideou imperialistů je antikomunismus a příprava na agresi proti socialismu. Na této politice je plně závislá, z ní vychází a jí slouží i buržoazní vojenská psychologie. Objasnění těchto otázek spolu s velmi výhodným uspořádáním celé tematiky činí stať velmi zajímavou a prospěšnou. Protivníka je třeba dobře znát po všech stránkách. Zařazení této statí do Sborníku je více než na místě a obohatilo ho o cenné znalosti našich nepřátel.

Ve vojenskoodborné části knihy rozebírají autoři řadu otázek, které charakter souboré války spoluvytvářejí. Je to něco přes deset let, kdy bylo zahájeno rozpracování nových způsobů vedení bojové činnosti a použití zbraní hromadného ničení ve strategickém, operačním a taktickém měřítku a do dnešní doby bylo v tomto směru dosaženo ohromných výsledků. Použití zbraní hromadného ničení vynutilo si přepracovat názory na charakter budoucí války, organizaci a technické vybavení ozbrojených sil. Pod vlivem zavádění mohutných ničivých prostředků do výzbroje ozbrojených sil a jejich vybavení novou bojovou technikou dochází k zásadnímu přehodnocování a prověřování celé řady základních názorů vojenského umění. Výsledkem tohoto jsou zcela nové názory na charakter, způsoby přípravy a vedení války, na použití ozbrojených sil a jednotlivých druhů vojsk v ozbrojeném zápase. Tím se socialistické vojenství především zásluhou Sovětského svazu dostalo teoreticky i prakticky do nové etapy vývoje, a na kvalitativně vyšší stupeň, který již neprochází pouze po linii zkoumání výsledků minulé války, ale především cestou výzkumu nových způsobů vedení války, které umožňují plně využití nových možností a prostředků k obraně celého socialistického tábora a konečnému zničení imperialistických agresorů.

Vojenskoodborná část knihy shrnuje výsledky dosaženého stupně rozvoje vojenství a objasňuje hlavní rysy souboré války. Je kladem, že všemi částmi knihy prolíná hodnocení a úloha všech složek ozbrojených sil, kdy pozemní vojsko nese nadále hlavní tíhu boje i když raketové zbraně stávají se hlavní palebnou silou. Raketové vojsko je správně svým významem stavěno před pozemní síly, avšak tyto nenahrazuje, ale naopak rozšiřuje možnosti pozemního vojska.

Ve statí o dynamismu a manévrovosti příští možné války autor vychází ze závěru, že specifickým rysem vedení bojové čin-

nosti v budoucí válce bude zdrcující palba, pohyb a manévry silami a prostředky.

V současných podmínkách je třeba přesuny a pochody chápat jako nedílnou součást bojové činnosti, které budou v mnoha případech podstatnou částí bojové činnosti vojsk. Především počáteční období války, nebezpečí napadení a zahájení války s překvapením, uvede všechny síly a prostředky do pohybu. Jestliže dříve hlavní roli v manévru měly přesuny a úder vojsk při využití palby jako prostředku podpory a zabezpečení, pak nyní je na prvním místě úder jadernými zbraněmi. Hlavním úkolem vojsk, provádějících manévry bude využít výsledků úderu k rozbití nepřitele.

Velet a řídit vojska v pohybu, aby nedošlo k živelnosti, je těžký a složitý úkol, vyžadující velkého úsilí, práce, talentu a schopnosti velitelů a štábů na všech stupních. Proto je velmi cenná část knihy, osvětlující řadu problémů a důsledků vyplývajících z manévrovosti souborého boje a provedení správný závěr, že zkoumání a studium těchto otázek je neodlučitelnou součástí zkoumání a studia charakteru příštího možného ozbrojeného zápasu. Soulad tohoto závěru s úkoly vojsk, velitelů a štábů potvrzuje úkol RMNO na výcvikový rok 1961, který ukládá „Vojska naučit vést rozhodnou, vysoce manévrovou útočnou činnost ve dne i v noci za složitých podmínek, organizované a rychle zahajovat boj, dovedně využívat atomových úderů, překonávat velké zamožené prostory a jiné překážky. Zdolávat obranná postavení a pásma obrany z chodu, rozhodnými údery do boku a týlu i při odtržení od hlavních sil ničit nepřitele ve střetných bojích a za pronásledování. Provádět rychlé přesuny na velké vzdálenosti, včetně přesunů vzduchem“. A nelze pochybovat o tom, že tento úkol je dlouhodobého charakteru.

V pozemním vojsku roste význam tanků, které zabezpečují pohyblivost pozemních sil a jejich ochranu před účinky zbraní hromadného ničení. Proto čtenáře upoutá část knihy pojednávající o úloze tankového vojska v souborých armádních operacích, s rozvedením charakteristických vlastností a možností tankových vojsk, jejich použití v útočné i obranné operaci (boji) v součinnosti s výsadečnými jednotkami a letectvem.

Všem našim důstojníkům je jasno, že pro případ napadení nepřitelem nepřipravujeme obranu, nýbrž zničení nepřitele okamžitým přechodem do rozhodného útoku. Rozhodující úlohu při plnění tohoto úkolu sehrají naše dvetné raketo-nukleární údery

spolu s tankovými útvary a svazky v těsné součinnosti se vzdušnými výsádky. Výsledkem jejich bojové činnosti musí být pohyb ve vysokém tempu za využití palebné síly raketových zbraní. Splnění úkolů tankovými svazky ve vysokém tempu přenesení těžších bojové činnosti do hloubky operační sestavy nepřítel, na samostatné operační směry, kde velitelé a vojska budou často řešit operační úkoly v odtržení od ostatní operační sestavy armády v podmínkách, které kladou zvýšené nároky na velitelskou a bojovou rozhodnost, odvahu, samostatnost a iniciativu všech stupňů velení. Tyto vážné problémy vyplývající z charakteru soudobé války jsou v knize řešeny a dávají čtenáři široké možnosti k zamyšlení a jejich uplatnění při výchově a výcviku ve všech oblastech složitého armádního organismu.

Veliký význam mají v soudobé válce výsadkové jednotky a svazky. Stať o těchto otázkách vychází z vývoje vzdušných výsadkových vojsk a ukazuje jak v soudobé válce mohou přispět k úspěchům na bojišti, bude-li jich použito v přísně koordinovaném úsilí všech ozbrojených sil, druhů vojsk a všech prostředků, které budou k řešení operace k dispozici. Pole působnosti a možnosti vzdušných výsádek, přepravy vojsk a materiálu vzduchem jsou daleko širší než je stupeň současného vývoje a vojenskoteoretické rozpracování této otázky. Vývoj nových typů vrtulníků a rozvoj raketové techniky pro vojenské účely ukazují další směr vývoje a není pochyb o tom, že potenciální válce bude nutno těchto prostředků využívat ve stále širším měřítku. Autor článku v této problematice ukazuje cesty možného kvalitativního růstu, který může zásadně ovlivnit charakter budoucích operací.

Jedním z nejdůležitějších úkolů vojenské vědy je předvídat a správně určit základní rysy příští války a její zvláštnosti. Vedení soudobé války bude vyžadovat nejen mohutné ozbrojené síly, vybavené všemi druhy bojové techniky včetně zbraní hromadného ničení, ale také rozsáhlé zdroje materiálu. Taktika a operační umění týlu byly postaveny před zcela nové úkoly, které vyplývají ze zavedení do výzbroje armád zbraní hromadného ničení a raketových

zbraní. Avšak nejen to, složitost a různorodost bojové techniky, požadavky na doplnění, údržbu a opravu, ztráty na materiálu, hromadné ztráty lidí a nové druhy zranění, rozšíření bojiště do hloubky dosahu raket taktického, operačního a strategického dosahu, to vše rozšiřuje a komplikuje pole působnosti úkolů soudobého týlu. Práci týlu nelze chápat úzce z čistě odborného hlediska, nelze ji plánovat bez hospodářství a také nelze připustit, aby bez znalosti materiálních problémů plánovali a rozhodovali vševojskoví velitelé. Ve stati o významu a úloze týlu jsou ukázány cesty jeho vývoje a problémy při vedení potenciální války.

Knihy by nesplnila své poslání, kdyby neukázali vzájemnou zákonitou závislost technické revoluce a vojenství. Nikdy v minulosti nebylo možno činit závěr, že vojenská technika dosáhla ve svém vývoji takové účinnosti, že jejím prostřednictvím je možné dosahovat strategických cílů. Tento důležitý a správný závěr vede spolu s vysokou nasyceností ozbrojených sil moderní a složitou technikou k tomu, že je nutné, aby lidé, kteří s technikou přicházejí do styku a těch je zdrcující většina, byli na vysoké úrovni technických znalostí, aby uměli bojovou techniku co nejefektivněji využít. Proto také rozkaz ministra národní obrany na výcvikový rok ukládá usilovně a soustavně zvyšovat technickou připravenost velitelského sboru.

Autor této části knihy velmi srozumitelně ukazuje na závažné problémy rozvoje vojenské techniky, efektivnost nové vojenské techniky a technickou ekonomické problémy jejího rozvoje. Tím dává čtenáři dobré podklady, z nichž mohou vycházet při hlubším studiu jednotlivých odborností. Obdobný cíl sleduje i další článek o rozvoji elektroniky.

Vcelku je kniha značným přínosem v oblasti teoretického rozvoje zákonitostí soudobé války a měla by se stát vyhledávanou pomůckou všech důstojníků bez ohledu na odbornost a funkční zařazení. Studium jednotlivých statí odpoví čtenářům na řadu nejasných otázek a současně jim dá podněty k hlubšímu rozpracování dílčích speciálních problémů ve světle celkového ujasnění charakteru soudobé války.

Cílem tohoto článku bylo upozornit na aktuálnost sborníku, neboť čím více čtenářů ho prostuduje a využije při každodenní práci a ve výchově a výcviku vojsk, tím více se splní záměr autorů — vojenskoteoretickou prací napomáhat k plnění úkolů rozkazu ministra národní obrany na výcvikový rok a tím i dalšímu zvýšení všestranné bojové připravenosti naší armády.

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennaja mysl“

Číslo 8/1961:

Velkopřepý program vybudování komunistické společnosti – Sovětská věda před XXII. sjezdem KSSS – Základní otázky dalšího upevnění kázně – Zvláštnosti bojové činnosti v pouštích a stepích – Ochrana vojsk před radiacním zasažením – Charakteristické rysy frontových a armádních obranných operací v prvním období Velké vlastenecké války – O využívání umělých družic země pro průzkumné účely – Bojová činnost letounů a letounů stísel taktických vojenských vzdušných sil.

Číslo 9/1961:

Vítězství ideálů komunismu – Otázky marxisticko-leninského učení o válce a armádě v návrhu nového Programu KSSS – K Otázce bojové pohotovosti vojsk – Tendence vývoje automatiky a telemechaniky ve vojenství – Tankové a mechanizované sbory v armádních útočných operacích Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce – Útočná činnost podle názoru velení Bundeswehru – Automatizace evidence příslušníků ozbrojených sil USA

„Vojennyj zarubežnik“

Číslo 8/1961:

Velkopřepý program naší epochy – Vstříc XXII. sjezdu KSSS – Cvičení „Winter Shield II“ (Zimní štít II) – Nový vojenský rozpočet USA – Zvyšování závodů ve zbrojení – Nejvyšší vojenský rozpočet USA – Mc Namara o změnách v úvěrech na vojenské síly a prostředky strategického významu – Mc Namara vyzývá k posílení pružnosti sil předurčených k vedení omezených (ohraničených) válek – Zvýšení počtu posádek ponorek-nosičů raket, množství námořní péchoty a vojsk speciálního určení a významu – 2. střední velitelství reaktivních střel armády USA – Program „Polaris“ – Srovnávací zhodnocení velitelského rádiového a setrvačnickového řízení mezikontinentálních balistických řízených střel – Velitelský rádiový systém navádění a řízení – Setrvačnickový (gyroskopický) systém řízení – Kosmické systémy vedou k zvyšování objednávek přístrojů k navádění a řízení do výše 1,5 miliardy dolarů.

Číslo 9/1961:

Vstříc XXII. sjezdu KSSS – Zahraniční ohlas na zveřejnění návrhu Programu a stanov KSSS – Bojové použití letounů a raketových zbraní ve světle jejich zahraničních tendencí vývoje – Námořní vzdušné síly v atomovém věku – Chemické zabezpečení bojového uskupení – Způsoby vertikálního obchvatu – Rota armádního letectva v divizi – Stíhač F-105 D taktického letectva USA – Příprava pilotů pro letadla F-105 D – Stíhač F-105 vhodný pro všechny druhy počasí dostávají se do výzbroje vojenských vzdušných sil USA – V Evropě – Setrvačnickové systémy řízení balistických raketových řízených střel Atlas, Titan 2 a Minuteman – Firma „Arma“ zmenšuje váhu a zvyšuje spolehlivost systému řízení střely Atlas – Setrvačnickový systém řízení střely Titan 2 bude téměř hotov k letním zkouškám – Systém řízení střely Minuteman jeví se jako nejspolehlivější.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Myśl wojskowa“

Číslo 7/1961:

Soustředění a rozvíjení operačních svazků prvního sledu v počátečním období války – Protiatomový manévry v bojové činnosti vojsk – Problémy překvapení podle sovětské vojenské literatury posledních let – Soudobé radiolokační stanice a systémy vojenského určení a zjišťování – Reaktivní střely (rakety) jako prostředek boje s tanky nepřítel – Radioaktivní usazeniny a bojová činnost vojsk – Intervence a neintervence ve Španělské válce v letech 1936–1939 v dokumentech – Protiatomový manévry vojsk (podle názorů některých západních teoretiků) – Vývoj tanků ve vojscích NATO – Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států.

Číslo 8/1961:

O práci štábů v útoku z výchozích prostorů rozmístěných v hloubce – Protiatomový manévry vojsk – Ženíjná opatření v oblasti maskování – Vrtulníky a jejich použití v soudobé válce – Několik připomínek k charakteru bojové činnosti v počátečním období války – Využití matematicko-statistických metod ve vojenství – Spojení protivzdušné obrany na území Německa v období druhé světové války – Otázka pohyblivosti – základní problém ozbrojených sil NATO – Úloha letectva a raketových střel v bojové činnosti (podle západních názorů).

Číslo 9/1961:

Vševojskové zálohy v soudobé útočné operaci – Význam lidského potenciálu v soudobé válce (na základě zkušeností druhé světové války) – Práce stranicko-politických orgánů při velitelských a velitelsko-štabních cvičeních (nástin problematiky) – Některé závěry z provádění a organizace cvičení v dělostřelectvu – Poznámka k práci náčelníka ženijních vojsk taktického svazku v útočné činnosti – Ekonomické faktory ve vojenských přípravách buržoazního Polska – Informace o námořní balistické střele „Polaris“ – Pohonné hmoty na středoevropském válečném – Krátké informace o ozbrojených silách kapitalistických států.

**Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu
„Vojenna misl“**

Číslo 5/1961:

O otázkách dobrovolné vojenskovečdecké práce v armádě – Vliv organizace útvarů a svazků na pohyblivost vojsk – O metodě přípravy velitelů a štábů – O některých otázkách manévru dělostřelectva v soudobém boji a operaci – Ženijní zabezpečení manévru vojsk v podmínkách silného narušení silnic a cest – Některé otázky vytváření a využívání záloh a druhých sledů v útočném boji a operaci – O některých nových stádiích vývoje radiolokačních stanic dalekého zjišťování – Útok 2. a 3. ukrajinského frontu v měsících srpen až září 1944 – Tendence rozvoje ponorek a protiponorkových bojových prostředků.

Číslo 6/1961:

Bulharská komunistická strana – organizátor a vedoucí síla Bulharské lidové armády – Značení a odražení protiučredné nepříteli v průběhu útočné operace – Tanko-technické zabezpečení armádní útočné operace – Využití ženijní techniky a výbušných látek při zabezpečování vysokých temp útočících vojsk – Boj s radiolokačními prostředky nepříteli – Podstata strategie „místních válek“ (lokálních) – Cvičení spojeného velení PVO severní Ameriky a strategického letectva USA „nebeský štít“ – Chemické zbraně v armádě USA.

**Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu
„Probleme de arta militara“**

Číslo 4/1961:

Organizace protivzdušné obrany v krátké době a její provádění v podmínkách rychlé pohyblivosti vojsk a prudkých změn situace na zemi i ve vzduchu – Některé otázky provádění obranné operace vševojskové armády při odchodu části jejích sil – Organizace a práce úsekové rozhodčí služby při taktických cvičeních s vojsky – Některé otázky obranného boje mechanizované divize v součase – Některé stránky společné činnosti předusnutého odřadu a průzkumného oddílu v útočném boji mechanizované divize – Některé problémy operačně-taktické přípravy ozbrojených sil NATO – Obranný boj mechanizované divize prvního sledu armády při soustředění hlavního úsilí na udržení obranného pásma v hloubce.

**Informace o obsahu německého vojenského odborného časopisu
„Militärwesen“**

Číslo 8/1961:

K mírové smlouvě dojde – Němečtí militaristé nemají proti socialismu žádnou vyhlídku – Poddůstojníci jako vychovatelé – O významu vzdušných výsadků – Materiálně-technické a zdravotnické zabezpečení taktických vzdušných výsadků – Zlepšení metodické schopnosti žáků a posluchačů důstojnických škol – Politická práce u jednotek Lidového vojenského námořnictva na moři a při plnění zvláštních úkolů – Některé tendence vývoje raketových zbraní – Tušino vojenského námořnictva v období války a úloha druhého zbraní v tomto období názorů imperialistických vojenských teoretiků – Některé poznámky týkající se organizace a prostředků spojení v Bundeswehru – Závěrečné poznámky k diskusi na téma „Charakter a zvláštnosti dnešního německého militarismu“ – Dokončení diskuse k článku: „Poznámky k použití dělostřelectva v horském terénu“.

Číslo 9/1961:

Několik zkušeností z práce stranické organizace ke zvýšení bojové pohotovosti – K válce nedojde, srazíme-li nyní agresora na kolena (Odpověď na otázky k našemu boji o mírovou smlouvu) – K několika problémům politické práce v boji – Západoněmecký imperialismus a společné západoevropské zbrojení – Zvláštnosti velení ve střetném boji – K materiálně-technickému zabezpečení vojsk v nepřetržitě bojové činnosti – Organizace a udržení spojení v boji ve městě – Mechanizace a automatizace ve vojenství – Rozbití bojové morálky ve fašistickém Wehrmachtu pod úderu Sovětské armády – Proč by byla mírová smlouva s NDR vážnou překážkou pro západoněmecké militaristy – Německé vojenské muzeum – středisko patriotické výchovy – Obrana motostřelecké divize západoněmeckého Bundeswehru – Systém vybrojování Polaris a jeho skutečný význam – Některé poznámky k článku: Možnosti použití dělostřelectva při pobřežní obraně – Stanovisko k článku: Některé myšlenky k použití předusnutého oddílu svazku.

СОДЕРЖАНИЕ

Подполковник Вацлав Роучка :

Боеготовность войск Чс. Народной Армии

Автор обращает внимание на роль Чс. Народной Армии в составе Вооруженных Сил Варшавского договора, а также на важность поддержания высокой боевой готовности для отражения возможного нападения со стороны противника. Далее он разъясняет суть боевой готовности и задачи, вытекающие из этого для войск. Наконец он приводит конкретные недостатки в связи с проверками и порядок их устранения.

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Коллектив военно-научного отдела оперативного управления :

Ведение операций на горной местности

В статье рассматриваются особенности организации и ведения наступательной операции на театре военных действий в горных условиях. Статья отработана на основании изучения советской военной литературы, главным образом журнала «Военная мысль», и соответствует действующим уставам и наставлениям.

Современные взгляды по ведению операций применяются в отношении театра военных действий Средней Европы, отвечающего по своему характеру горной местности или на него в значительной степени похожего. В статье развиваются и разъясняются некоторые нормы, а также обобщается опыт.

Подполковник Иосиф Мразек :

Уничтожение оружия массового поражения воздушными десантами

Майор Радомиль Ропек :

Захват и поддержание пунктов переправы и плацдармов воздушными десантами

Автор в разделах рассматривает следующие вопросы :

- значение захвата и поддержания пунктов переправы и плацдармов воздушными десантами,
- сила, состав, порядок,
- подготовка к десантированию и бою,
- материально-техническое и медицинское обеспечение,
- выбор места и срока десантирования,
- выполнение задачи.

Генерал-майор Ладислав Илма :

Применение вертолетов в условиях форсирования водных рубежей

Автор рассматривает, как основной вопрос, применение вертолетов для постройки моста, указывая необходимые расчеты.

Майор Здзек Кац :

Боевое применение транспортно-десантной и снабженческой авиации в современных операциях

Подполковник Здзек Шик :

Артиллерийское обеспечение воздушных десантов в современном бою

ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА

Подполковник Мирослав Недвед, майор Борживой Ланг :

Опыт по работе штаба дивизии в поле

Авторы приводят практический опыт по работе штаба дивизии, направляясь главным образом на методику работы командующего и штаба, внося новое предложение по организационной структуре штаба и подвергая критике недостаточное материальное оснащение штаба. Авторы вносят ценный вклад в улучшение работы штаба соединения.

Подполковник Иосиф Микунец :

Значение определения задней границы фронтового тыла

В КАПИТАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЯХ

Майор Мирослав Мергаут:

По подготавливаемой реорганизации соединений наземных сил США

ОБСУЖДЕНИЕ

Полковник Олдржих Квапил:

По статьям «Несколько замечаний по оборонительной операции армии» и «Оборона в наступлении»

Кроме замечаний по этим статьям автор рассматривает, как основной вопрос, удары, нанесенные перед передним краем в обороне.

Подполковник Богумил Сobotка:

Боевое применение ракет и артиллерии для обеспечения преодоления водных преград

Полковник Иосиф Пруша:

Анализ исходных расчетных единиц для планирования фронтовых и армейских операций

Автор обсуждает вопросы установления срока готовности, времени «В», дня «Д», дня «М», а также их значение для планирования наступательных операций.

КОНФЕРЕНЦИЯ ПО НАУЧНОЙ РАБОТЕ В АРМИИ

Полковник доцент, кандидат наук Ярослав Машек:

По особому номеру журнала «Военная мысль», а также по некоторым вопросам содержательного управления научной работой

КРИТИКА И БИБЛИОГРАФИЯ

По изданию книги «О характере современной войны» (негеграл-майор Яромир Выгна-нек, полковник Вацлав Михалец)

Информация о содержании зарубежных военных журналов

Направление журнала «Военная мысль» в 1962 году

VOJENSKÁ MYSL — vojenský teoretický časopis. Vychází šestkrát ročně.
Vydává MNO-Redakce vojenských odborných časopisů ve Vydavatelství časopisů MNO.

Řídí Branislav Rapoš. Redaktor časopisu Jindřich Malina.

Redakční rada: Václav Vitáň (předseda), Ladislav Soukal, Ladislav Hálek, Pravoslav Kalický, Genadij Sázkavský, Josef Mrázek, Josef Slabý, Ladislav Kováč, Juraj Repčín, Jiří Kavena, doc. Jaroslav Mašek, Břetislav Šnobl.

Technický redaktor Vratislav Melmuka.

Redakce a administrace Praha 2, Vladislavova 26. Telefon 091-2611; 2293; 23456-8. Tiskne Naše vojsko, n. p. Praha.